

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 6 czerwca 2022 r.

Poz. 4417

Podpisany przez:

Karina Ewa Wisniewska

Data: 06.06.2022 13:34:16

UCHWAŁA NR XLV.320.2022 RADY MIEJSKIEJ W ZŁOTOWIE

z dnia 26 maja 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Złotowa na lata 2022 – 2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zmianą z 2022 r. poz. 583) oraz art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 840), Rada Miejska w Złotowie, po uzyskaniu pozytywnej opinii Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami dla Miasta Złotowa na lata 2022 – 2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Złotowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej
(-) Jakub Pieniążkowski

Załącznik do uchwały nr. XLV.320.2022
Rady Miejskiej w Złotowie
z dnia 26 maja 2022 r.

**GMINNY
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA MIASTA ZŁOTOWA
NA LATA 2022 – 2025**

Wojewódzki Urząd
Ochrony Zabytków w Poznaniu
Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
Uzgodniono ze stanowiska konserwatorskiego
Załącznik do pisma/decyzji/postanowienia/pozwolenia
z dnia 15.04.2022 Nr 5720/304/2.2022

luty 2022

Wielkopolski Wojewódzki
Konserwator Zabytków
mgr Jolanta Gaszczyńska

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Spis treści

1.	WSTĘP.....	4
1.1.	Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	4
1.2.	Cele gminnego programu opieki nad zabytkami	4
2.	UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.....	5
2.1.	Konstytucja RP	5
2.2.	Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	5
2.3.	Inne ustawy oraz rozporządzenia	9
2.4.	Zadania i kompetencje gminy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	11
3.	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	15
3.1.	Krajowa polityka w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego	15
3.1.1.	Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019 – 2022	15
3.1.2.	Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004 – 2020	16
3.1.3.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030	17
3.2.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa.....	18
3.2.1.	Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 - 2024 ..	18
3.2.2.	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	22
3.2.3.	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego	22
3.3.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie powiatu	25
3.3.1.	Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Złotowskiego na lata 2020-2023	25
3.3.2.	Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu złotowskiego na lata 2015 - 2020	26
3.3.3.	Plan rozwoju lokalnego powiatu złotowskiego na lata 2016 - 2020	26
4.	ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO MIASTA ZŁOTOWA	27
4.1.	Położenie i zarys historii miasta	27
4.2.	Zabytki nieruchome	28
4.2.1.	Charakterystyka zabytków nieruchomych na terenie miasta	28
4.2.2.	Krajobraz kulturowy	36
4.2.3.	Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków – wykaz	37
4.2.4.	Zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków	38
4.3.	Zabytki ruchome	49
4.4.	Zabytki archeologiczne	50
4.4.1.	Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków	51
4.4.2.	Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej	52
4.4.3.	Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne).....	52
4.5.	Zabytki w zbiorach muzealnych	55

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

5.	UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	56
5.1.	Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków.....	56
5.1.1.	Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	56
5.1.2.	Stan zachowania zabytków ruchomych	60
5.1.3.	Stan zachowania dziedzictwa archeologicznego.....	61
5.1.4.	Obszary największego zagrożenia dla zabytków w mieście	63
5.2.	Ochrona zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego wynikająca ze <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żłotowa</i>	64
5.3.	Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ...	69
5.4.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów wykonanych przez Gminę Miasto Żłotów	81
5.4.1.	Strategia Rozwoju Gminy Miasto Żłotów na lata 2021 – 2030	81
5.4.2.	Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Żłotów na lata 2017 – 2025	82
5.4.3.	Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych	82
5.5.	Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody. Chronione wartości przyrodnicze krajobrazu kulturowego	83
5.5.1.	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Żłotów na lata 2016 – 2020.....	83
5.5.2.	Pomniki przyrody	83
5.5.3.	Parki	83
5.6.	Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych	84
6.	SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2018 - 2021	84
7.	KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	89
7.1.	Gminna ewidencja zabytków	89
7.2.	Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych...	91
7.3.	Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych.....	91
7.4.	Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	92
7.5.	Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego	92
7.6.	Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych	93
7.7.	Realizacja zadań wynikających z obowiązku opieki nad zabytkami sprawowanej przez właściciela.....	93
7.7.1.	Obiekty zabytkowe stanowiące własność Gminy Miasto Żłotów	93
7.7.2.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków nie będące własnością Gminy Miasto Żłotów	94
8.	INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	95
9.	MONITORING DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	96
10.	WEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	96
11.	NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	97
12.	BIBLIOGRAFIA	98

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

1. WSTĘP

Dziedzictwo kulturowe to tworzony przez pokolenia dorobek materialny i duchowy, nośnik tradycji oraz wartości historycznych, artystycznych, naukowych, religijnych, patriotycznych, który buduje i utrwalą tożsamość społeczną. Zabytki, będące jednym z zasadniczych elementów tego dziedzictwa, stanowią **zasób ograniczony, nieodnawialny i narażony na zniszczenie**. Zachowanie dziedzictwa kulturowego ma fundamentalne znaczenie dla utrzymania ciągłości rozwoju społecznego.

Programy opieki nad zabytkami upowszechniają wiedzę o dziedzictwie kulturowym i definiują kierunki działań mających na celu zachowanie, ochronę, a także poprawę jego stanu. Są dokumentami polityki administracyjnej o charakterze strategicznym w zakresie podejmowanych zadań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego.

1.1. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Opracowanie programu opieki nad zabytkami jest zadaniem własnym samorządu terytorialnego. Przepis **art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 ze zm.) określa podstawę prawną obowiązku wykonania przedmiotowego programu:

- zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1).
- wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu lub rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 87 ust. 3 ustawy).
- ww. programy są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 87 ust. 4).
- z realizacji programów zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy (art. 87 ust. 5).

1.2. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 ze zm.) gminny program opieki nad zabytkami ma na celu w szczególności:

- 1) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 2) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 3) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 4) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- 5) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 6) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Przedmiotem opracowania niniejszego programu jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych miasta Złotowa. Główny cel stanowi zachowanie zasobów tego dziedzictwa i poprawa jego stanu poprzez określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach gminy, ponadto promocja i wytworzenie szeroko rozumianej świadomości obszaru miasta jako miejsca atrakcyjnego turystycznie i wykorzystanie jako czynnika lokalnego rozwoju społecznego oraz gospodarczego, a także organizacja działań edukacyjnych i wychowawczych wobec miejscowej społeczności mających na celu podniesienie świadomości walorów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz świadomości potrzeby, zasadności i sposobów ochrony zabytków. Podstawą do ustalenia kierunków działań w tej sferze jest określenie uwarunkowań dziedzictwa kulturowego obecnego na terenie gminy z uwzględnieniem zasobu zabytków, ich lokalizacji oraz krajobrazu kulturowego.

Formułując niniejszy program opieki nad zabytkami przyjęto zadania należące z mocy ustawy do obowiązków gminy, między innymi opieki nad zabytkami, do których gmina miasto Złotów posiada tytuł prawny oraz zarysowano ogólną politykę gminy w dziedzinie opieki nad zabytkami.

2. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

W polskim ustawodawstwie zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami regulują następujące akty prawne:

2.1. Konstytucja RP

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. poz. 483 ze zm.) - ustawa zasadnicza definiuje fundament systemu ochrony dziedzictwa kulturowego nakładając obowiązek ochrony zabytków. Art. 5 i 6 stanowią, że Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego oraz stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.

2.2. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 ze zm.) w sposób kompleksowy reguluje kwestie związane z prawną ochroną zabytków. Akt ten określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Ustawa nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej obowiązek zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury.

- art. 3 niniejszej ustawy podaje definicje następujących określeń:
 - ❖ zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- ❖ zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, będąca dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
 - ❖ zabytek ruchomy – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będąca dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
 - ❖ zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy będący tym wytworem;
 - ❖ prace konserwatorskie – działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
 - ❖ prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
 - ❖ roboty budowlane – roboty budowlane w rozumieniu przepisów ustawy Prawo budowlane, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
 - ❖ badania konserwatorskie – działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
 - ❖ badania architektoniczne – działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
 - ❖ badania archeologiczne – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
 - ❖ historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
 - ❖ historyczny zespół budowlany – powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
 - ❖ krajobraz kulturowy – postrzegana przez ludzi przestrzeń zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
 - ❖ otoczenie – teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.
- art. 4 określa kwestię ochrony zabytków rozumianą jako działania podejmowane przez organy administracji publicznej, polegające na:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- 1) zapewnieniu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
 - 2) zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
 - 3) udaremnianiu niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
 - 4) przeciwdziałaniu kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
 - 5) kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
 - 6) uwzględnianiu zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.
- art. 5 definiuje pojęcie opieki nad zabytkiem rozumianej jako działania realizowane przez jego właściciela lub posiadacza, polegające na zapewnieniu warunków:
- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
 - 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
 - 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
 - 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
 - 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.
- art. 6 określa zabytki, jakie podlegają ochronie i opiece bez względu na ich stan zachowania:
- 1) zabytki nieruchome będące w szczególności:
 - krajobrazami kulturowymi,
 - układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - dziełami architektury i budownictwa,
 - dziełami budownictwa obronnego,
 - obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - cmentarzami,
 - parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.
 - 2) zabytki ruchome będące w szczególności:
 - dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - materiałami bibliotecznymi,
 - instrumentami muzycznymi,
 - wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto zgodnie z art. 6 pkt 2 ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy, jednostki osadniczej.

▪ art. 7 wymienia następujące **formy ochrony zabytków**:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 2) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- 3) uznanie za pomnik historii,
- 4) utworzenie parku kulturowego,
- 5) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

▪ art. 9 stanowi, że do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

▪ art. 28 stanowi, że niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora o:

- uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- zagrożeniu dla zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

▪ zgodnie z art. 36 ust. 1 **pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków** wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, w tym drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
- 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- 5) prowadzenie badań archeologicznych;
 - 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 7) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym ten zabytek się znajduje;
 - 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu z korzystania tego zabytku;
 - 10) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
 - 11) prowadzenie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, z wyłączeniem działań polegających na usuwaniu drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części niebędącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
 - 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.
- art. 89 określa organy ochrony zabytków, którymi są:
- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków,
 - wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

2.3. Inne ustawy oraz rozporządzenia**➤ Ustawy:**

- 1) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm.)
- 2) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 741 ze zm.)
- 3) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1899)
- 4) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.)
- 5) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 ze zm.)
- 6) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zm.)
- 7) Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 385)

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

➤ **Rozporządzenia:**

- 1) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 81)
- 2) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 56)
- 3) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r. poz. 1674)
- 4) Rozporządzenie Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 16 kwietnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2021 r. poz. 731)
- 5) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 110)
- 6) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa w dziedzinie kultury, na które jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje, oraz sposobu i trybu przyznawania tych dotacji (Dz. U. z 2012 r. poz. 737)
- 7) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę (Dz. U. z 2011 r. poz. 510)
- 8) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. poz. 2153)
- 9) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 r. poz. 259)
- 10) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 r. poz. 650)

Inne:

- 1) Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona), sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. poz. 564)
- 2) Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. (Dz. U. z 1976 r. poz. 190 i 191)

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

2.4. Zadania i kompetencje gminy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Zakres zadań i kompetencji samorządu gminnego w odniesieniu do problematyki ochrony dóbr kultury został uregulowany przede wszystkim w niżej wymienionych aktach prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.)
Art. 7 ust. 1 pkt 9 stanowi, że do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w szczególności zadania te obejmują m. in sprawy kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- 2) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 ze zm.)
 - **art. 16 ust. 1** stanowi, że rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej;
 - zgodnie z **art. 17** na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:
 - prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
 - zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
 - umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych oraz innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz znaków umieszczanych przez starostę na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru informujących o tym, że zabytki te podlegają ochronie;
 - zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury;
 - składowania lub magazynowania odpadów.
 - **art. 18** zakłada obowiązek uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy.
 - zgodnie z **art. 19**:
 - w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę:
 - 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru oraz ich otoczenia;
 - 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
 - 3) parków kulturowych.
 - w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy uwzględnia się w szczególności ochronę:
 - 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.
- w uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności:
 - 1) ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
 - 2) ochronę zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
 - 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.
- w przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
- w studium i planie ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.
- **art. 20** wskazuje, że projekty i zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.
- **art. 21** stanowi, że podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy jest ewidencja zabytków.
- zgodnie z **art. 22 ust. 4 i 5**:
 - wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.
 - w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:
 - 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków;
 - 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
 - 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
- **art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust. 2** stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem i obowiązku przekazania przyjętego zawiadomienia właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
- **art. 33 ust. 1 i 2** stanowi o przyjmowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i obowiązku przekazania przyjętego zawiadomienia właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
- **art. 71 ust. 1 i 2** wskazuje, że sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny (wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązanego) posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- zgodnie z **art. 73** osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie albo będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.
- **art. 81 ust. 1 i 2** wprowadza możliwość udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Przedmiotowa dotacja zgodnie z **art. 77** może obejmować nakłady konieczne na:

1. sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
 2. przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
 3. wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
 4. opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
 5. wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;
 6. sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
 7. zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
 8. stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
 9. odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
 10. odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
 11. odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
 12. modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
 13. wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
 14. uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych;
 15. działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
 16. zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7–15;
 17. zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.
- zgodnie z **art. 82 ust. 1 i 3** łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót. W celu zapewnienia realizacji tych postanowień organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach.

- na mocy **art. 87** wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami, który przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym, a z jego realizacji wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia się radzie gminy.
- 3) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1899)
- zgodnie z art. 13 ust. 4 i 5:
 - sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.
 - sprzedaż, zamiana, darowizna lub dzierżawa nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, będących cmentarzami ujętymi w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek wymagają uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- 4) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. poz. 2153)

Zgodnie z niniejszym dokumentem organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych planuje się w jednostkach organizacyjnych posiadających zabytki oraz na poszczególnych stopniach administracji, ujmując stan zasobu podlegającego ochronie, określając zagrożenia i kierunki działania, sposób realizacji, niezbędne siły, środki oraz czas i koszty wykonania w sporządzanych w tym celu dokumentach: planie ochrony zabytków jednostki organizacyjnej oraz w gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym planie ochrony zabytków. Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta). Podlega on uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz właściwym terenowym organem obrony cywilnej na obszarze powiatu. Plan ten jest integralną częścią planów obrony cywilnej i podlega corocznej aktualizacji w terminie do dnia 31 marca każdego roku, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

3. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**3.1. Krajowa polityka w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego****3.1.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019 – 2022**

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019 – 2022 został przyjęty Uchwałą nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. (M. P. z 2019 r. poz. 808). Program ten utworzono na podstawie przepisów art. 84 i art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710). Jest on głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów. Organem odpowiedzialnym za koordynację, monitorowanie i ewaluację realizacji programu jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Głównym celem programu 2019 – 2022 jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami. Cel ten będzie realizowany przez trzy cele szczegółowe podzielone na kierunki działania, w ramach których wyznaczono i opisano planowane do realizacji zadania.

Cel szczegółowy 1: Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.

1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym:
 - szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
 - budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym;
 - merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach;
 - konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami.
2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym:
 - wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych przez pracowników służb konserwatorskich;
 - ewaluacja stosowanych standardów i metod konserwatorskich;
 - wsparcie działań dokumentacyjnych zasobu zabytkowego;
 - powołanie Centrum Architektury Drewnianej.

Cel szczegółowy 2: Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami:
 - upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych (wybór zasobów, wypracowanie zaleceń dla opiekunów zasobu zabytkowego dotyczących metod konserwacji, adaptacji, dokumentacji i badań, upowszechnianie przez bazę wiedzy).
2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- podniesienie bezpieczeństwa zabytków ruchomych poprzez sprzyjanie intensyfikacji współpracy między opiekunami zabytków a właściwymi służbami i instytucjami.

Cel szczegółowy 3: Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości:
 - kampania społeczno – edukacyjna w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz dostępności do zabytków dla osób z niepełnosprawnościami;
 - tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami:
 - program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowania świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturowego.

Program 2019 – 2022 zawiera szczegółowy harmonogram realizacji wraz z planem finansowym, a także określa zasady jego zarządzania, monitoringu oraz cele ewaluacji.

3.1.2. Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004 – 2020

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 powstała w ramach opracowywania strategicznych dokumentów programowych rozwoju społeczno – gospodarczego państwa. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r., a jego uzupełnienie obejmujące lata 2004 – 2020 w dniu 14 czerwca 2005 r. (*Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020*). Niniejsza strategia jest rządowym dokumentem tworzącym ramy polityki kulturalnej funkcjonującej w nowych warunkach gospodarki rynkowej, a także w kontekście wspólnoty Polski z Unią Europejską.

Misją strategii jest zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów.

W dokumencie tym sformułowano cel nadrzędny jakim jest zrównoważenie rozwoju kultury w regionach oraz cele uzupełniające:

- wzrost efektywności zarządzania sferą kultury;
- zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju kultury;
- wzrost udziału kultury w PKB;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków;
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury;
- wzrost uczestnictwa w kulturze;
- rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych;
- efektywna promocja twórczości;
- promocja polskiej kultury za granicą;
- ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury;
- rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fonografia).

Instrumentem realizacji strategii w zakresie zagadnień związanych z zabytkami i dziedzictwem kulturowym jest Narodowy Program Kultury *Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego* oraz Program Operacyjny *Dziedzictwo kulturowe*.

Celem Narodowego Programu Kultury *Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego* jest poprawa stanu i dostępności zabytków poprzez tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków, kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele społeczne, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości, tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych, promocję polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, wzmocnienie zasobów ludzkich w sferze ochrony zabytków, podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej dziedzictwa kulturowego, zabezpieczenie zabytków i archiwaliów przed nielegalnym wywozem za granicę.

Z kolei w Programie Operacyjnym *Dziedzictwo kulturowe* wyznaczone zostały dwa priorytety: rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych oraz rozwój kolekcji muzealnych. Podstawowym celem priorytetu pierwszego jest poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji oraz zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę. Priorytet drugi koncentruje się na zadaniach związanych z zakupami dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych, zakupami starodruków i archiwaliów, konserwacji i digitalizacji muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych, wspieraniu rozwoju muzealnych pracowni konserwatorskich oraz nowych technik konserwacji zabytków ruchomych.

3.1.3. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 została przyjęta Uchwałą Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M. P. z 2020 r. poz. 1060). Główny cel strategii - wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków - realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe:

1. zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

W ramach celu szczegółowego nr 2 SRKS wyróżniono następujące priorytety:

- tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze;
- ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury;
- digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury;
- wzmocnienie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę;
- wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Fundamentalnym warunkiem umożliwiającym aktywne uczestnictwo w kulturze jest dostępność szeroko rozumianego dziedzictwa. Z jednej strony dziedzictwo to wymaga odpowiedniej ochrony i zachowania, z drugiej zaś stanowi potencjał, który należy efektywnie wykorzystać na potrzeby budowania kapitału społecznego, poczucia tożsamości i wspólnoty, a także wzrostu ekonomicznego, m.in. przez różnorodne inwestycje w jego elementy: dobra kultury, nauki i sztuki, zabytki, rozwój sieci muzeów, wspieranie i promocję dziedzictwa kulturowego wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO oraz uznanego przez Prezydenta RP za Pomniki Historii, a także rozwój turystyki kulturowej. Jednym z kluczowych zadań państwa w tym obszarze jest dalsze inwestowanie w zachowanie obiektów zabytkowych oraz usprawnianie systemu ochrony zabytków – zgodnie z celami określonymi w Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019 – 2022.

3.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa

3.2.1. Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 - 2024

Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024 przyjęty został uchwałą nr XXXVII/714/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 20.12.2021 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 04.01.2022 r. poz. 58).

Głównym zamierzeniem niniejszego programu jest określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach Samorządu Województwa Wielkopolskiego, służących polepszeniu stanu zachowania zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego Wielkopolski. Celem działania Samorządu Województwa jest zharmonizowanie polityki ochrony przestrzeni kulturowej z polityką rozwoju regionalnego i strategią zrównoważonego zagospodarowania województwa. Prowadzenie spójnej polityki i zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego oraz współdziałanie wszystkich szczebli jednostek samorządu terytorialnego w województwie z instytucjami rządowymi i organizacjami pozarządowymi, podmiotami gospodarczymi, posiadaczami i użytkownikami zabytków umożliwi osiągnięcie wyznaczonych celów i zamierzeń określonych w ww. dokumencie.

Celem głównym *Programu opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 – 2024* jest stworzenie przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami oraz dbanie o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych oraz przyszłych pokoleń. Cel ten będzie realizowany poprzez cele szczegółowe podzielone na kierunki działania, w ramach których zostały wyznaczone i opisane planowane do realizacji zadania.

Cel szczegółowy 1. Zahamowanie procesów degradacji zabytków, poprawa ich stanu zachowania oraz optymalizacja skuteczności systemu ochrony dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa wielkopolskiego:

- podjęcie działań mających na celu poprawę stanu zachowania zabytków:
 - monitorowanie i aktualizacja wiedzy na temat stanu zachowania, potrzeb remontowych i inwestycji w obiektach zabytkowych znajdujących się w posiadaniu i użytkowaniu Samorządu Województwa Wielkopolskiego lub jego jednostek organizacyjnych;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- planowanie i podejmowanie zadań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami ruchomymi i nieruchomymi będącymi w posiadaniu lub użytkowaniu Samorządu Województwa Wielkopolskiego lub jego jednostek organizacyjnych;
- zapewnienie w budżecie samorządu województwa środków finansowych na prowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych zabytków nieruchomych i ruchomych, będących własnością różnych podmiotów a znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego.
- wspieranie ochrony zabytków archeologicznych:
 - kontynuacja oraz planowanie badań archeologicznych przez instytucje podległe Samorządowi Województwa Wielkopolskiego.
- popularyzowanie działań w zakresie opieki i ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego:
 - organizacja konkursów upowszechniających wiedzę na temat regionalnego niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
 - wspieranie działalności edukacyjnej, upowszechnieniowej i kulturalnej obejmującej niematerialne dziedzictwo Wielkopolski;
 - wspieranie badań nad historią i dziedzictwem niematerialnym Wielkopolski;
 - wspieranie tworzenia repozytoriów wiedzy o lokalnym dziedzictwie niematerialnym Wielkopolski ze szczególnym zwróceniem uwagi na wykorzystanie technik cyfrowych;
 - promowanie regionalnych zespołów muzycznych i folklorystycznych, rzemieślników oraz artystów ludowych.
- monitoring i aktualizacja uregulowań prawnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:
 - uwzględnianie w wojewódzkich dokumentach strategicznych i planistycznych wytycznych zapewniających ochronę wartościowych elementów krajobrazu kulturowego;
 - uwzględnianie dziedzictwa kulturowego w obrębie planowania rozwoju powiązań komunikacyjnych również w wymiarze międzywojewódzkim;
 - zapobieganie zagrożeniu dla cennych krajobrazów kulturowych poprzez nadmierną ekspansję inwestycyjną.

Cel szczegółowy 2. Budowanie tożsamości regionalnej i narodowej oraz świadomości społecznej mieszkańców Wielkopolski w oparciu o wartości dziedzictwa kulturowego:

- wspieranie programów i projektów edukacyjnych popularyzujących dziedzictwo kulturowe oraz wzmacniających kompetencje kulturowe:
 - wsparcie nowoczesnej oferty edukacyjnej kształtującej świadomość regionalną, opartej na wykorzystaniu zabytków, tradycji i dziedzictwa kulturowego;
 - stwarzanie warunków współpracy pomiędzy szkołami a instytucjami kultury Samorządu Województwa;
 - wspieranie konkursów adresowanych do młodzieży, dających możliwość poznania regionalnego dziedzictwa kulturowego;
 - wspieranie wydarzeń cyklicznych związanych z lokalnymi historiami Wielkopolski lub kulturą ludową;
 - wspieranie publikacji regionalnych oraz wydawnictw popularyzujących dziedzictwo kulturowe jako element wzmacniający poczucie tożsamości.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- wspieranie inicjatyw związanych z upamiętnianiem Powstania Wielkopolskiego oraz popularyzacji i upowszechniania wiedzy na jego temat:
 - podejmowanie działań zmierzających do wyeksponowania obiektów związanych z Powstaniem Wielkopolskim;
 - podejmowanie i wspieranie inicjatyw związanych z ochroną miejsc pamięci dotyczących Powstania Wielkopolskiego;
 - wspieranie publikacji związanych z Powstaniem Wielkopolskim;
 - wspieranie projektów edukacyjnych w tym konkursów oraz wydarzeń cyklicznych i jednorazowych związanych z Powstaniem Wielkopolskim.
- stwarzanie warunków dla opieki nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym w duchu partycypacji społecznej:
 - wspieranie projektów zgłaszanych przez stowarzyszenia, fundacje, organizacje pozarządowe i inne podmioty, które prowadzą działania popularyzatorskie i edukacyjne w zakresie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
 - popularyzowanie idei społecznej opieki nad zabytkami i jej znaczenia w kształtowaniu kapitału społecznego wspólnot lokalnych.

Cel szczegółowy 3. Włączenie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego w rozwój społeczny, kulturowy i ekonomiczny województwa:

- wsparcie zagospodarowywania, adaptacji i wykorzystania zabytków i dziedzictwa niematerialnego na cele kulturalne, turystyczne lub społeczne:
 - propagowanie rozwoju turystyki w obiektach zabytkowych poprzez wspieranie turystyki kulturowej i rekreacyjnej;
 - promowanie istniejących szlaków kulturowych (Szlak Piastowski) oraz tworzenie nowych (Szlak Pracy Organicznej) jako istotnych działań dla promocji regionu;
 - wspieranie działań prowadzonych dla rozszerzenia listy miejsc objętych statusem Pomnika Historii oraz promowanie miejsc posiadających taki status;
 - propagowanie idei tworzenia parków kulturowych jako zintegrowanych form ochrony krajobrazu i lokalnych wartości kulturowych;
 - wspieranie rozwoju turystyki związanej z pamięcią o Powstaniu Wielkopolskim w tym w szczególności przedsięwzięć zmierzających do tworzenia szlaków i miejsc pamięci o Powstaniu Wielkopolskim.
- wzmocnienie działań związanych z rozwojem usług turystycznych:
 - promowanie zabytków poprzez wsparcie dla publikacji i wydawnictw popularyzujących szlaki kulturowe oraz obiekty zabytkowe znajdujące się na szlakach lub w ich pobliżu;
 - wspieranie publikacji dotyczących dziedzictwa niematerialnego;
 - promowanie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa wiejskiego.
- wspieranie dawnych rzemiosł, ginących zawodów i form twórczości charakterystycznych dla Wielkopolski:
 - promowanie twórczości, wytworów, dzieł i aktywności lokalnych rzemieślników, artystów ludowych, muzyków oraz zespołów muzycznych i folklorystycznych, a także twórców inspirowanych się twórczością lokalną i regionalną;
 - wsparcie dla inicjatyw związanych z pokazami dawnych rzemiosł, technik, działań twórczych;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- zaangażowanie instytucji kultury Samorządu Wielkopolskiego w działania edukacyjne, popularyzatorskie, upowszechnieniowe obejmujące niematerialne dziedzictwo Wielkopolski poprzez tworzenie kolekcji muzealnych w oparciu o kulturowe dziedzictwo regionu oraz organizowanie wystaw i programów poświęconych lokalnemu dziedzictwu z udziałem twórców regionalnych.

Cel szczegółowy 4. Rozwijanie przedsięwzięć ułatwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami:

- włączanie zabytków w procesy gospodarcze:
 - wzmacnianie infrastruktury kultury poprzez rozwój instytucji kultury oraz rozwój i promocję produktów turystyki kulturowej ze szczególnym uwzględnieniem Szlaku Piastowskiego i innych szlaków kulturowych;
 - wspieranie inicjatyw gospodarczych związanych z wytwarzaniem produktów regionalnych oraz wprowadzaniem ich do obrotu;
 - wspieranie powstawania miejsc pracy związanych z udostępnianiem zabytków, edukacją kulturową oraz interpretacją dziedzictwa;
 - popularyzowanie działalności związanej z konserwacją, restauracją oraz dokumentacją zabytków.
- włączanie cyfryzacji do ochrony i opieki nad zabytkami:
 - wspieranie cyfryzacji i digitalizacji zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez realizację projektów im poświęconych, a także poprzez rozwijanie kompetencji cyfrowych i upowszechnianie dobrych praktyk.

Cel szczegółowy 5. Podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych:

- udostępnianie obiektów zabytkowych:
 - popularyzowanie wśród właścicieli obiektów zabytkowych idei powszechnej dostępności obiektów zabytkowych z uwzględnieniem dostępności osób ze szczególnymi potrzebami;
 - prowadzenie działalności wydawniczej, mającej na celu wzrost społecznej świadomości znaczenia obiektów zabytkowych jako powszechnie dostępnego dobra wspólnego.
- wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania:
 - publikowanie na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego informacji o możliwościach ubiegania się o dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach;
 - publikacja informacji o funduszach ze środków Unii Europejskiej;
 - publikowanie informacji o możliwościach dotacji w Monitorze Wielkopolskim.

Ponadto w przedmiotowym programie opisano zasoby dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego z uwzględnieniem zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych, pomników historii, parków kulturowych, dóbr kultury współczesnej, instytucji kultury podległych Samorządowi Województwa Wielkopolskiego, parków narodowych i krajobrazowych oraz niematerialnego dziedzictwa kultury. Dokonano również charakterystyki i analizy stanu zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

zabytków będących w posiadaniu Województwa Wielkopolskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

3.2.2. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest dokumentem opracowanym przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego i przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XVI/287/20 dnia 27 stycznia 2020 r.

Strategia określa nowy model rozwoju regionalnego. Celem generalnym jest kreowanie wzrostu gospodarczo - społecznego województwa z uwzględnieniem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w celu zapewnienia swoim mieszkańcom dobrych warunków życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze.

Jednym z celów operacyjnych Strategii jest rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu realizowany poprzez kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym innowacji społecznych, wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury oraz rozwój przemysłu czasu wolnego, w którym dużą rolę odgrywać ma odpowiednie wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich oraz szlaków turystyki kulturowej.

Wielkopolskę wyróżnia bogactwo dziedzictwa kulturowego. Dla zachowania tradycji i tożsamości kulturowej mieszkańców oraz utrzymania materialnego dorobku kultury i dziedzictwa regionu, ale także dla zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze oraz wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej województwa niezbędne jest wsparcie inwestycji w obszarze kultury m. in. poprzez:

- rozwój wielkopolskich instytucji kultury – celem działań w ramach projektu będzie wsparcie funkcjonowania wielkopolskich instytucji kultury na jak najwyższym poziomie (inicjatywy związane z rozwojem m. in. wielkopolskich teatrów, muzeów i bibliotek);
- rozwój i promocja produktów turystyki kulturowej w Wielkopolsce ze szczególnym uwzględnieniem Szlaku Piastowskiego – celem projektu jest zachowanie, ochrona, promowanie i dalszy rozwój znaczącego potencjału turystyki kulturowej Wielkopolski, opartej głównie na szczególnej roli regionu w historii Polski, w tym szlaków turystyki kulturowej, zwłaszcza Szlaku Piastowskiego ze względu na jego rangę i znaczenie historyczne.

3.2.3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ uchwalony został przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr V/70/19 z dnia 25 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2019 r. poz. 4021).

Niniejszy plan jest najważniejszym dokumentem Samorządu Województwa Wielkopolskiego określającym politykę przestrzenną w granicach administracyjnych regionu. Określa on model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych.

Nowym wymiarem polityki przestrzennej jest wprowadzenie planowania funkcjonalnego na obszarach charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i celami

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

rozwoju. Wyznaczenie granic obszarów funkcjonalnych oraz określenie zasad ich zagospodarowania służyć ma przede wszystkim koordynacji działań podejmowanych przez różne podmioty na terenie występowania szczególnych zjawisk i problemów przestrzennych. Podstawowym celem *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+* jest stworzenie podstaw dla zachowania lub przywracania ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju Wielkopolski.

Określone w planie zasady zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych, stanowiące uszczegółowienie kierunków zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru województwa, powinny być uwzględnione w dokumentach planistycznych szczebla lokalnego.

Realizacja polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionalnym prowadzona będzie poprzez działania samorządu województwa polegające w szczególności na:

1. określeniu preferencji dla zróżnicowanych form rozwoju społeczno-gospodarczego;
2. wdrożeniu zasad ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu;
3. zabezpieczeniu możliwości realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zwłaszcza w zakresie systemów transportowych i infrastrukturalnych;
4. uwzględnieniu wymagań wynikających z potrzeb obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Plan zawiera charakterystykę zasobów dziedzictwa kulturowego z uwzględnieniem obiektów uznanych za najbardziej wartościowe w skali kraju i Europy (obiekty z Listy Dziedzictwa Europejskiego i Pomniki Historii), zabytków nieruchomych, ruchomych oraz archeologicznych, obszarów cennych kulturowo, szlaków kulturowych, obiektów kultu religijnego, miejsc pamięci narodowej, instytucji kultury, wydarzeń kulturalnych i niematerialnego dziedzictwa kultury. W planie opisano również zjawiska zagrażające zachowaniu zabytków i utrudniające dostęp do dziedzictwa kulturowego.

Model rozwoju przestrzennego województwa oparto na koncepcji zakładającej wspieranie biegunów wzrostu, czyli obszarów o najwyższym potencjale społeczno-gospodarczym, które stanowić mają źródło czynników rozwoju, wraz z równoczesnym wzmocnieniem obszarów otaczających. Dla realizacji ww. modelu rozwoju sformułowano osiem celów polityki przestrzennej:

1. Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej.
2. Ochrona walorów przyrodniczych.
3. Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego.
4. Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji.
5. Zrównoważony rozwój rolnictwa.
6. Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa.
7. Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej.
8. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom.

Plan zakłada, że potencjał kulturowy i charakterystyczny krajobraz regionu stanowią istotne elementy rozwoju i wzrostu identyfikacji Wielkopolski w skali kraju i Europy, są również ważnym czynnikiem kształtowania poczucia tożsamości narodowej i regionalnej mieszkańców. Działania w tym zakresie wpływać będą na podniesienie jakości przestrzeni, a tym samym na poprawę warunków życia mieszkańców i wymierne korzyści społeczno-

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

gospodarcze. Priorytetem polityki przestrzennej w zakresie środowiska kulturowego będzie kształtowanie głównego obszaru kulturotwórczego w oparciu o strategiczne pasmo kulturowe Wielkopolski – Szlak Piastowski wraz z głównymi punktami węzłowymi w Poznaniu, Gnieźnie i Kaliszu, ze szczególnym podkreśleniem roli miejscowości, które uznaje się za pierwsze stolice wczesnopiastowskiej Polski w Poznaniu, Gnieźnie, na Ostrowie Lednickim oraz w Gieczu i Grzybowie. Niemniej istotnym aspektem działań będzie zachowanie innych obiektów i obszarów cennych kulturowo oraz wzmacnianie działań ochronnych w ich obrębie. Dotyczyć one będą zarówno ochrony pojedynczych obiektów, jak i całych układów przestrzennych miast i wsi oraz innych obszarów cennych kulturowo, a także poprawy jakości całej przestrzeni kulturowej regionu. Bogactwo przestrzeni Wielkopolski wymaga ponadto podjęcia działań na rzecz kompleksowej ochrony terenów najcenniejszych pod względem przyrodniczym i kulturowym oraz kształtowania harmonijnego krajobrazu na całym obszarze województwa. Polityka przestrzenna ukierunkowana zostanie zatem na zachowanie i utrzymanie naturalnych i kulturowych walorów środowiska. Priorytetem zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie krajobrazu będzie ochrona obszarów o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego i kulturowego. Kluczowym elementem określenia działań ochronnych będzie identyfikacja krajobrazów priorytetowych, które zostaną określone w ramach audytu krajobrazowego dla województwa wielkopolskiego. Audyt krajobrazowy przeprowadzony zostanie w celu zinventaryzowania zasobów krajobrazowych regionu. Na podstawie ich oceny wyznaczone zostaną krajobrazy priorytetowe, które ze względu na swoje walory powinny zostać zachowane i chronione. Bogactwo kulturowe i przyrodnicze Wielkopolski stwarza możliwość rozwoju konkurencyjnych form turystyki i rekreacji w oparciu o wyjątkowe i specyficzne potencjały.

Dla osiągnięcia przedmiotowego celu polityki przestrzennej określono następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa wraz ze szczegółowym opisem działania w celu ich realizacji:

- wzmacnianie tożsamości narodowej i regionalnej (poprzez kształtowanie głównego obszaru kulturotwórczego – Szlaku Piastowskiego, zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, poprawę jakości przestrzeni kulturowej i krajobrazu, rozwój instytucjonalnej działalności kulturalnej);
- rozwój zróżnicowanych form turystyki i rekreacji (poprzez zwiększenie atrakcyjności obszarów wizerunkowych dla rozwoju zróżnicowanych form turystyki, rozwój turystyki kulturowej, kwalifikowanej, wypoczynkowej, biznesowej, poprawę obsługi ruchu turystycznego).

W ramach terytorializacji polityki rozwoju plan wyznacza obszary funkcjonalne. Dokument zawiera ich charakterystykę oraz określa sformułowane w stosunku do nich cele polityki przestrzennej i zasady zagospodarowania przestrzennego.

W planie wskazano Złotów jako jedno z najatrakcyjniejszych krajobrazowo miast na obszarze województwa, łączących historyczny układ przestrzenny i topografię terenu, wymagające zachowania i wzmocnienia działań ochronnych. Ponadto gminę Złotów zaliczono do obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym, kulturowym i krajobrazowym dla rozwoju turystyki i rekreacji, które generują ruch turystyczny o znaczeniu regionalnym lub posiadają do tego duże predyspozycje.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

3.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie powiatu**3.3.1. Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Złotowskiego na lata 2020-2023**

Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXI/152/2020 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 27 maja 2020 r. Głównym celem określonym w programie jest dążenie do poprawy stanu zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego poprzez określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach powiatu, a także włączenie zabytków w jego rozwój gospodarczy i społeczny. Cel ten realizowany jest poprzez następujące kierunki działań:

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy obiektach zabytkowych nieruchomych będących własnością powiatu, zabezpieczenie i utrzymanie tych obiektów oraz ich otoczenia w jak najlepszym stanie, korzystanie z nich w sposób zapewniający trwałe zachowanie ich wartości;
- udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków z terenu powiatu złotowskiego na podstawie Uchwały Nr IX/48/2011 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 29 czerwca 2011 r.;
- ustanawianie przez starostę na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków społecznych opiekunów zabytków;
- wydawanie przez starostę na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków decyzji o zabezpieczeniu obiektów zabytkowych zagrożonych zniszczeniem lub uszkodzeniem w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia lub – o ile usunięcie zagrożenia nie jest możliwe – wywłaszczenie tych obiektów na wniosek Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy, na terenie której położony jest ten obiekt;
- umieszczanie przez starostę w uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na obiekcie zabytkowym nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków, na wniosek jego właściciela, znaku informującego o tym, iż obiekt ten podlega ochronie;
- współpraca na wniosek zainteresowanych stron w zakresie utrzymania istniejących i wytyczania nowych szlaków kulturowych;
- współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz rozwoju turystyki w powiecie złotowskim;
- współpraca z organami samorządowymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorach edukacji oraz kultury i sztuki w zakresie:
 - edukacji dzieci i młodzieży obejmującej ochronę dóbr kultury,
 - organizacji konkursów poszerzających wiedzę uczniów na temat idei propagujących szczególnie walory powiatu złotowskiego w zakresie dziedzictwa kulturowego i jego ochrony,
 - organizacji imprez mających znaczenie dla rozwoju kultury i integracji społeczności powiatu;
- współpraca z organami samorządowymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorze kultury fizycznej i turystyki w zakresie:
 - upowszechniania kultury fizycznej i turystyki, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
 - organizowania imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych o zasięgu powiatowym;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- upowszechnianie wiedzy o zabytkach, zasobach kulturowych i przyrodniczych powiatu złotowskiego oraz o jego walorach turystycznych poprzez:
 - wydawanie niekomercyjnych niskonakładowych przewodników, albumów, widokówek, folderów itp. oraz współpracę z organizacjami działającymi na rzecz promocji regionu w tym zakresie.

Ponadto ww. program zawiera charakterystykę zasobów dziedzictwa kulturowego powiatu złotowskiego z uwzględnieniem zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych oraz opis stanu ich zachowania i zagrożeń, na jakie są one narażone.

3.3.2. Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu złotowskiego na lata 2015 - 2020

Dokument przyjęty Uchwałą Nr XI/63/2015 Rady Powiatu Żłotowskiego z dnia 30 września 2015 r. Strategia formułuje potencjał i możliwości powiatu oraz przedstawia wizję, kierunki działania i warianty jego rozwoju. Stanowi instrument planowania, organizowania i realizowania przedsięwzięć oraz jest podstawą do tworzenia programów finansowania z udziałem środków zewnętrznych. Przedmiotowy dokument nie uwzględnia włączenia zabytków w rozwój powiatu w planowanym okresie. Jedynie w analizie SWOT jako jedną z mocnych stron powiatu wymieniono „bogatą spuściznę kulturową”. Strategia nie formułuje wniosków dotyczących wykorzystania zabytków jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność powiatu oraz sprzyjających rozwojowi turystyki na jego terenie.

3.3.3. Plan rozwoju lokalnego powiatu złotowskiego na lata 2016 - 2020

Dokument przyjęty Uchwałą Nr XIX/115/2016 Rady Powiatu Żłotowskiego z dnia 30 marca 2016 r. Niniejszy plan formułuje kierunki działań związanych z ochroną przestrzeni kulturowej i kształtowaniem społecznej świadomości w zakresie jej użytkowania oraz umiejętnego korzystania z dóbr kultury. W okresie objętym planem przewiduje się:

- dokończenie inwentaryzacji zasobów kulturowych oraz zabezpieczenie obiektów o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego,
- wyznaczenie lub korygowanie szlaków turystyczno – krajobrazowych tak, aby uwzględniały zasoby kultury,
- promowanie miejscowości, gdzie zlokalizowane są obiekty dziedzictwa kulturowego,
- utrzymywanie i rozwijanie istniejących instytucji kultury,
- wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji pozarządowych statutowo zajmujących się kulturą,
- popularyzowanie, poprzez organizowane odczyty i imprezy, spuścizny kulturowej Żłotowszczyzny celem zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców i integracji powiatu,
- dopracowanie zasad współdziałania powiatu z gminami przy organizowaniu wspólnych imprez kulturalnych, promocyjnych,
- objęcie przez władze powiatu patronatu ochronnego nad ginącymi zawodami, dziedzictwem kulinarnym, obyczajowością, obrzędowością,
- konferencje popularno - naukowe dotyczące Polaków spod Znak Rodła.

4. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO MIASTA ZŁOTOWA

4.1. Położenie i zarys historii miasta

Miasto Złotów znajduje się w północnej części województwa wielkopolskiego. Jest siedzibą władz samorządowych powiatu złotowskiego oraz gminy wiejskiej. Zajmuje obszar około 11,5 km² i liczy około 19 tysięcy mieszkańców. Stanowi ważne centrum kulturalno – oświatowe oraz gospodarcze regionu. Przez Złotów przebiegają dwie drogi wojewódzkie: nr 188 relacji Piła – Człuchów oraz nr 189 relacji Jastrowie – Więcbork oraz linia kolejowa nr 203 Kostrzyn – Tczew, która stanowi fragment zbudowanej w latach 1846 – 1873 historycznej magistrali łączącej Berlin z Królewcem – Pruskiej Kolei Wschodniej (tzw. Ostbahn).

Miasto położone jest na Pojezierzu Krajeńskim będącym częścią Pojezierza Południowopomorskiego, nad rzeką Głomią, wśród lasów, między pięcioma jeziorami: Miejskim, Burmistrzowskim, Proboszczowskim, Baba i Zaleskim. Znajduje się na obszarze historycznej Krajny – regionu obejmującego ziemie na pograniczu Wielkopolski i Pomorza, odnoszącego się do przedrozbiorowego powiatu nakielskiego, którego granice, utrwalone u schyłku średniowiecza, wyznaczały linie rzek: Gwdy, Brdy, Noteci oraz Kamionki i Debrzynki.

Najstarszy zapis dotyczący Złotowa pochodzi z 1370 r. Znajduje się on w kronice Janka z Czarnkowa, który podaje, że Kazimierz Wielki w swoim testamencie przekazał wnukowi Kazimierzowi VI Słupskiemu gród Wielatów. Miasto rozwinęło się z podgrodowej osady targowej, funkcjonującej od około X/XI w. przy grodzie obronnym usytuowanym w miejscu przecięcia szlaków komunikacyjnych, m. in. szlaku prowadzącego z Bydgoszczy przez Łobżenicę, Jastrowie, Człuchów, Chojnice do Gdańska czy szlaku z Człuchowa w kierunku Ujścia i Czarnkowa. Nieznana jest data jego pierwszej lokacji, drugi przywilej lokacyjny wystawił w 1665 r. Andrzej Karol Grudziński. Miasto prawdopodobnie zostało założone przez Kazimierza Wielkiego w latach 50 lub 60-tych XIV w. i było pierwotnie własnością królewską. Administracyjnie Złotów wchodził w skład starostwa nakielskiego utworzonego w końcu XIV w. i pozostawał w nim aż do rozbiorów. W tym czasie był własnością prywatną należącą do rodów szlacheckich: Danaborskich herbu Topór (ok. 1400 – ok. 1420), Łabiskich herbu Łaska (ok. 1424 – 1490), Bnińskich herbu Łódzia (1490 – 1498), Potulickich herbu Grzymała (1498 – 1620), Grudzińskich herbu Grzymała (1620 – 1687) oraz Działyńskich herbu Ogończyk (1688 – 1788). W czasach, gdy miasto znajdowało się w posiadaniu Potulickich, nastąpił jego znaczny rozwój. Intensywna kolonizacja zachodnich terenów Krajny w XVI w. oraz na początku XVII w. i związany z tym napływ ludności niemieckiej, żydowskiej i szkockiej, spowodował przyspieszenie gospodarcze oraz przemiany w dziedzinie religijnej. W 1532 r. miasto otrzymało od króla Zygmunta Starego prawo do dorocznego targu. Koniunkturę gospodarczą napędzała również złotowska rezydencja szlachecka. Na przestrzeni wieków Złotów wielokrotnie ulegał pożarom i zniszczeniom wojennym, m.in. w 1455 r. podczas najazdu krzyżackiego na Krajnę, 1649 r., 1657 r. podczas najazdu wojsk szwedzkich, 1674 r., 1741 r., 1755 r. i 1803 r. W 1772 r., w wyniku pierwszego rozbioru Polski, Złotów znalazł się w granicach państwa pruskiego. W 1788 r. dobra złotowskie zostały sprzedane przez Ignacego i Ksawerego Działyńskich Johannowi Friedrichowi Wilhelmowi von Fahrenheid, w 1798 r. odkupił je Johann Carl von Gerhard, a w 1820 r. król pruski Fryderyk Wilhelm III. Przynależność dóbr do Hohenzollernów w dużej mierze zadecydowała, że po Traktacie Wersalskim pozostały one w granicach Niemiec. Pod zaborami rozkwit miasta nastąpił po 1871 r. i związany był z uruchomieniem linii kolejowej Piła – Tczew, będącej częścią magistrali Berlin - Królewiec. W okresie międzywojnia w Złotowie rozwinęła się działalność polonijna. Złotów stał się znaczącym ośrodkiem krzewienia polskości i tożsamości narodowej. Od 1923 r. znajdowała się tu siedziba V Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech, naczelnej organizacji, której celem było zdobycie dla polskiej

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

mniejszości narodowej pełnych praw i obrona jej interesów we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Miasto powróciło do Polski dopiero po II wojnie światowej w 1945 r.

Najstarsze osadnictwo Złotowa zlokalizowane było na półwyspie w zakolu rzeki Głomi wpadającej do Jeziora Zamkowego. Na terenie tym, zasiedlonym u schyłku VIII w. istniała najpierw umocniona osada wczesnośredniowieczna, następnie - prawdopodobnie od XI w. drewniany gród obronny, na miejscu którego wzniesiono w XIV w. murowany zamek gotycki, najpewniej z fundacji Kazimierza Wielkiego, przebudowany w XVI w. przez Potulickich na siedzibę reprezentacyjną w duchu architektury późnorenesansowej i manierystycznej. W tym czasie była ona jedną z najokazalszych rezydencji magnackich na Krajnie. W 1625 r. zamek przeszedł w posiadanie ówczesnego wojewody inowrocławskiego Zygmunta Grudzińskiego. W 1657 r. podczas ataku wojsk szwedzkich uległ częściowemu zniszczeniu. Po tym zdarzeniu był jeszcze użytkowany przez około 50 lat, z czasem popadł w ruinę i został rozebrany.

4.2. Zabytki nieruchome

4.2.1. Charakterystyka zabytków nieruchomych na terenie miasta

Na terenie miasta Złotowa znajdują się 4 obiekty architektury sakralnej wpisane do rejestru zabytków.

Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP. Wzniesiony w stylu barokowym w latach 1661 – 1664 z fundacji Andrzeja Karola Grudzińskiego, wojewody poznańskiego. Data budowy pierwszego kościoła nie jest znana, przyjmuje się jednak, że powstał on najpóźniej w połowie XIV w. w związku z założeniem miasta, prawdopodobnie w obrębie przedlokacyjnego placu targowego, który mógł być usytuowany na miejscu kultowym z czasów pogańskich. Pierwsza źródłowa wzmianka o parafii w Złotowie pochodzi z 1511 r. Obecny kościół powstał na miejscu drewnianego, noszącego wezwanie św. Anny, wystawionego po pożarze wcześniejszej świątyni przez Zygmunta Grudzińskiego, właściciela miasta od 1620 r., zniszczonego podczas oblężenia zamku złotowskiego przez wojska szwedzkie w 1657 r. Autorstwo projektu obecnego kościoła nie jest udokumentowane – wskazuje się Petera Willera, miejskiego budowniczego Gdańska lub Krzysztofa Bonadurę Starszego, architekta sprowadzonego z Włoch do Poznania przez Piotra Opalińskiego. Świątynia jest budowlą murowaną z cegły, otynkowaną, wzniesioną na planie krzyża, jednonawową z nieznacznie węższym i niższym, prosto zamkniętym prezbiterium oraz parą kaplic na rzucie zbliżonym do kwadratu, pod którymi usytuowane są krypty. Nawa i prezbiterium posiadają dachy dwuspadowe o pokryciu z dachówki ceramicznej, kaplice kopuły o pokryciu z blachy miedzianej. Elewacje artykułowane są pilastrami wspierającymi profilowane gzymsy, półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi w opaskach oraz szczytami ujętymi spływami wolutowymi i zwieńczonymi trójkątnymi frontonami. Znajdujące się we wnętrzu sklepienia kolebkowe z lunetami pokrywa ornamentalna dekoracja sztukatorska typu lubelskiego z profilowanych listew zakomponowanych w geometryczne formy. Prezbiterium i kaplice otwierają się na nawę półkolistymi arkadami. Ściany podzielone są pilastrami wspierającymi profilowane belkowanie o klasycznym podziale na architrav, fryz i gzyms. Empora organowa umieszczona jest na trzech arkadach filarów i posiada pełną balustradę. Wnętrze pokrywa figuralno – ornamentalna dekoracja malarska wykonana w technice fresku i sgraffita w latach 1964 – 1966 przez Annę i Leonarda Torwirtów z Torunia. Znajdujące się w świątyni wyposażenie – ołtarze, ambona, chrzcielnica oraz grupa rzeźbiarska Ukrzyżowania na belce tęczowej, pochodzi z czasów budowy kościoła. Świątynię otacza mur

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

prawdopodobnie przebudowany w końcu XVIII w. Przy kościele znajduje się również dzwonnica wzniesiona w 1852 r. z cegły ceramicznej na planie prostokąta, dwukondygnacyjna, nakryta dachem dwuspadowym, o otworach okiennych i drzwiowym zamkniętym półkoliście oraz plebania wybudowana w latach 1903 – 1922.

Kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki. Wzniesiony w latach 1829 – 1931 w stylu klasycystycznym według projektu znanego architekta berlińskiego Karla Friedricha Schinkla. Budowę częściowo sfinansował król Fryderyk Wilhelm III, ówczesny właściciel miasta. Historia kościoła ewangelickiego w Żłotowie ma swój początek w XVII w., kiedy to w 1642 r. Zygmunt Grudziński, zainteresowany sprowadzeniem do swoich dóbr osadników niemieckich, wydał zgodę na powołanie gminy ewangelickiej. Pierwszy zbor istniał już w 1649 r. – wówczas uległ spaleni. Jednakże został odbudowany, ponieważ jak przekazują źródła historyczne, kolejny pożar świątyni protestanckiej miał miejsce przed 1700 r. W następstwie nieprzychylnego stosunku władz polskich do dysydentów oraz wprowadzanych ograniczeń w praktykowaniu religii, zapadła decyzja o zamknięciu kościoła ewangelickiego w Żłotowie i jego rozbiórce, co ostatecznie nastąpiło w 1721 r. Gmina protestancka w mieście odrodziła się po pierwszym rozbiórze Polski. Zgodę na budowę nowego zboru uzyskano w 1776 r. Świątynię wzniesiono w 1784 r. na zakupionej wcześniej parceli pośrodku Rynku Głównego, w miejscu po ratuszu zniszczonym podczas najazdu szwedzkiego w 1657 r. Był to obiekt konstrukcji ryglowej, z wielobocznie zamkniętym prezbiterium i wieżą. Po kilkudziesięciu latach został on rozebrany, a na jego miejscu wystawiono obecnie istniejący kościół murowany, na rzucie prostokąta, nakryty dachem dwuspadowym, z wieżą dostawioną od zachodu, nakrytą dachem namiotowym. Elewacje są otynkowane i boniowane w formie kwadr imitujących ciosy wątku kamiennego, artykułowane profilowanymi gzymsami i arkadowymi otworami okiennymi oraz drzwiowymi. Wnętrze podzielone jest drewnianymi słupami na trzy nawy, w jego zachodniej części znajduje się głęboka empora organowa i część empor bocznych. Prezbiterium otwarte półkolistą arkadą tęcząwą przekrywa sklepienie kolebkowe. Pierwotnie w kościele znajdował się ołtarz ambonowy, witraż w oknie prezbiterium przedstawiający Chrystusa oraz emporę obiegającą korpus nawowy z trzech stron na dwóch kondygnacjach, zlikwidowane w 1973 r. Po 1945 r. kościół został przejęty przez katolików, przez wiele lat pełnił funkcję pomocniczego Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Wniebowzięcia NMP w Żłotowie, obecnie należy do Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Rocha w Żłotowie.

Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Rocha. Wzniesiony w 1904 r. w stylu neogotyckim jako kaplica cmentarna na miejscu wcześniejszej drewnianej, noszącej to samo wezwanie, zbudowanej wraz z założeniem nowego cmentarza w 1710 r. w związku z panującą wówczas wielką zarazą. W latach 80 – tych XX w. świątynia została podniesiona do rangi parafialnej. Jest to obiekt murowany z cegły ceramicznej, jednonawowy z dachem dwuspadowym, wielobocznie zamkniętym prezbiterium skierowanym na południe, ujętym dwoma prostokątnymi pomieszczeniami, z których jedno pełni funkcję zakrystii oraz czworoboczną wieżą dostawioną do północno – zachodniego narożnika nawy, nakrytą wysokim dachem namiotowym. Elewacje artykułowane są przyporami, fryzem ząbkowym oraz ostrołukowymi otworami okiennymi, w tym otworami okiennymi nawy w formie biforium z okulusem, przeszklonymi oszkleniem witrażowym oraz zamkniętymi odcinkowo otworami drzwiowymi. Trójkątny szczyt fasady zdobią blendy i sterczyny, kruchtę wieńczy wimperga z kwiatonem. Wnętrze jednonawowe z drewnianym stropem podwieszonym na konstrukcji więźby dachowej, połączone jest z węższym prezbiterium ostrołukową arkadą. Drewniany chór muzyczny wsparty na słupach posiada ramowo – płycinową balustradę. Wnętrze pokrywają polichromie ścienne o charakterze ornamentalno – architektonicznym.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Wystrój i wyposażenie utrzymane w jednolitej, neogotyckiej stylistyce, pochodzi z czasów budowy kościoła.

Kaplica cmentarna ewangelicka zlokalizowana na cmentarzu przy ul. Staszica. Wzniesiona w 1906 r. w stylu neogotyckim. Zbudowana z cegły ceramicznej, na planie prostokąta z węższą i niższą, trójbocznie zamkniętą absydą od wschodu oraz dwoma pomieszczeniami usytuowanymi symetrycznie od północy i południa. Kaplica posiada ostrołukowo wykrojone otwory okienne i główny wejściowy, jej elewacje zdobione są detalem architektonicznym w postaci tynkowanych blend, fryzów schodkowych umieszczonych w trójkątnych szczytach oraz sterczyn. Wnętrze nawy przekryte jest deskowym stropem pseudokolebkowym z dekoracją malarską w formie pasów ornamentu geometryczno - roślinnego. Ściany kaplicy zdobią neogotyckie polichromie o charakterze architektoniczno - ornamentalnym. Kaplica wraz z cmentarzem stanowi cenne założenie sepulkralne nierozdzielnie związane z wielokulturową historią miasta.

Na terenie gminy znajduje się **zespół pałacowo-parkowy** usytuowany przy ul. Jastrowskiej 14. **Pałac** został wzniesiony ok. 1800 r. jako obiekt jednoskrzydłowy (obecne skrzydło południowe), następnie przebudowany po nabyciu dóbr złotowskich przez Hohenzollernów w latach 20-tych i 30-tych XIX w. Początki realizacji założenia nie są znane. Sklepienie piwnice mogą być pozostałością XVII – XVIII wiecznego dworu, który stał mniej więcej w tym miejscu. W ciągu XIX w. wokół czworobocznego dziedzińca rozbudowano skrzydła, w których mieściły się pomieszczenia gospodarcze i pomocnicze, np. w skrzydle północnym były stajnie. Wówczas mogły powstać też niektóre oficyny, m.in. wschodnia. Po 1945 r. kompleks zabudowań kilkakrotnie zmieniał funkcję. Do końca lat 60 – tych XX wieku był siedzibą Technikum Rolniczego wraz z internatem, następnie Zespołu Opieki Zdrowotnej, po 1977 r. siedzibą Nadleśnictwa Złotów. Od 2002 r. stanowi własność prywatną, wydzielono w nim kilka lokali mieszkalnych. Obecny pałac – murowany i otynkowany, złożony jest z czterech skrzydeł zbudowanych wokół zbliżonego do kwadratu dziedzińca. Skrzydło południowe (pierwotne) jest dwukondygnacyjne, z dachem trójsпадowym i dostawioną od zachodu czterokondygnacyjną wieżą o płaskim dachu. Pozostałe skrzydła są jednokondygnacyjne, wschodnie nakryte dachem naczółkowym, północne - czterospadowym, zachodnie - dwuspadowym. Elewacje skrzydła południowego posiadają detal architektoniczny w postaci gzymsów: międzykondygnacyjnego, wieńczącego i nadokiennych oraz opasek okiennych. Wieżę zdobi fryz arkadkowy oraz attyka w formie krenelażu. Pałac zbudowany jest w stylu klasycystycznym z nawiązaniem do średniowiecznej architektury zamkowej. **Park** został założony w XVIII w., następnie przekształcony w 1 połowie XIX w. w stylu krajobrazowym. Znajduje się w trójkącie ulic: Jastrowskiej, Zamkowej i Czarna Droga. Jest on w większości otoczony ceglany i kamiennym murem. Pierwotnie drzewostan złożony był z drzew gatunków rodzimych, na przełomie XIX/XX w. i początku XX w. został wzbogacony gatunkami obcego pochodzenia. W większości z tego czasu pochodzi zachowany starodrzew. Przeważają drzewa liściaste, głównie lipy, klony i wiąz. Na terenie parku niegdyś znajdowały się trzy odlane z brązu rzeźby jeleni: jednego stojącego i dwóch leżących. Do wykonania ogrodzenia parku użyto kamieni z ruin zamku na jeziorze.

Przy pałacu funkcjonował **folwark**, z którego zachował się dom rządcy (ob. dom przy ul. Partyzantów 12) i kolonia mieszkalna pracowników folwarcznych (ob. domy przy ul. Partyzantów 4 i 6 oraz przy ul. Dwór Złotowski 9 i 11). Podwórze gospodarcze jest w znacznym stopniu przekształcone z powodu rozbiórki lub przebudowy jego historycznych elementów, co doprowadziło do degradacji struktury i układu przestrzennego założenia. **Dom rządcy** został wzniesiony w 1881 r. jako obiekt murowany i otynkowany, na planie prostokąta, nakryty dachem dwuspadowym, zdobiony skromnym detalem architektonicznym

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

w postaci gzymsów i lizen ujmujących środkowe osie elewacji frontowej i tylnej z otworami drzwiowymi. Jeden z budynków mieszkalnych kolonii pracowników folwarcznych – **dom przy ul. Dwór Złotowski 11** wpisany jest do rejestru zabytków. Wzniesiony w 1881 r., założony na planie prostokąta, parterowy, nakrytym wysokim dachem naczółkowym, posiada ściany konstrukcji ryglowej o wypełnieniu ceglanym z wyjątkiem elewacji frontowej murowanej w całości z cegły. Po 1945 r. przeznaczony został na mieszkania pracowników PGR w Złotowie, wykupione na własność w 1996 r.

Ważnym elementem krajobrazu kulturowego miasta są również obiekty architektury gospodarczej i przemysłowej oraz zabytki techniki.

Na terenie Złotowa zachowały się trzy **spichlerze**, z czego dwa wpisano do rejestru zabytków. Najstarszym z nich jest spichlerz przy pl. Paderewskiego 13/14 zbudowany ok. 1780 r. z kamienia i cegły, na planie prostokąta, podpiwniczony, nakryty dachem dwuspadowym, z zamkniętymi odcinkowo otworami drzwiowymi w elewacji szczytowej południowej. Kolejny spichlerz, zlokalizowany przy ul. Kościelnej 2b, datowany na koniec XIX w., wzniesiony jest na planie wydłużonego prostokąta, w konstrukcji słupowo – ramowej (ryglowej) z wypełnieniem z cegły ceramicznej (tzw. mur pruski), na kamienno – ceglanym cokole, podpiwniczony, trzykondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym, o elewacjach artykułowanych kwadratowymi otworami okiennymi i prostokątnymi otworami drzwiowymi. W latach 20 – tych XX w. był własnością dwóch Żydów – Steina i Korne, później przedsiębiorstwa handlowego „Einverkauf” kierowanego przez Bumego. Po II wojnie światowej przeszedł w posiadanie m. in. GS w Złotowie, od końca lat 70-tych do końca lat 80-tych XX w. należał do Muzeum Regionalnego, obecnie jest własnością prywatną. Trzeci spichlerz przy ul. Spichrzowej, datowany na początek XX w., murowany z cegły ceramicznej, czterokondygnacyjny, nakryty niskim dachem dwuspadowym, został oddany do użytku po remoncie w 2011 r. Od 2019 r. znajduje się pod opieką Muzeum Ziemi Złotowskiej, mieści się w nim Punkt Informacji Turystycznej.

W Złotowie znajduje się również wpisany do rejestru zabytków **zespół Zakładu Wodociągów** przy ul. Wodociągowej 1, w skład którego wchodzi: **wodociągowa wieża ciśnień** ze stacją uzdatniania wody w dolnych kondygnacjach trzonu wraz z wyposażeniem technicznym – odzależniaczami, budynek stacji wodociągowej z agregatownią i przepompownią – zwarty z wieżą oraz budynek mieszkalny stacji obsługi wodociągowej. Centralny wodociąg miejski w Złotowie powstał w 1912 r. na terenie ujęcia wody ze studni głębinowych. Wodociąg ten do dzisiaj utrzymał czynną stację uzdatniania wody pochodzącą z okresu jego budowy. Pracuje ona w oparciu o oryginalne urządzenia i instalacje, które w tak zwartym zespole zachowały jedynie nieliczne zakłady wodociągowe w Polsce. Wieża klasyfikuje się w grupie wodociągowych zbiorników wieżowych typu monumentalnego „grzybka”, które pojawiły się w budownictwie przemysłowym w 1883 r., kiedy to inż. Otto Intze opatentował w Niemczech zbiornik cylindryczny oparty na pierścieniu obiegającym jego podstawę. Wieżę Złotowa wyróżnia wprowadzenie do jej trzonu stacji uzdatniania wody oraz związek z zespołem technologicznym przepompowni i budynkiem mieszkalnym. Zespół stanowi cenny dokument dziedzictwa przemysłowego o dużych wartościach historyczno – technicznych, architektonicznych i krajobrazowych. W listopadzie 2011 r. obiekt został wyłączony z użytkowania.

Cennym obiektem jest **zespół dworca kolejowego**, który powstał w związku z budową linii kolejowej Piła – Chojnice, otwartej 16 stycznia 1871 r., będącej częścią magistrali Berlin – Królewiec. W 1871 r. wzniesiono budynek dworca – gmach utrzymany w stylistyce neorenesansowej, założony na planie wydłużonego prostokąta, o zróżnicowanej wysokości – w części środkowej dwukondygnacyjny, po bokach – jednokondygnacyjny, z ryzalitem

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

zwierczonym sterczynami. Elewacje z żółtej cegły ceramicznej artykułowane są otworami okiennymi zamkniętymi odcinkowo i półkoliście, lizenami oraz bogatym detalem ceramicznym w postaci gzymsów, fryzów z dekoracją roślinną i płycin podokiennych wypełnionych rozetami. Na przestrzeni 4 ćw. XIX w. i 1 ćw. XX w. wybudowano dwie wodociągowe wieże ciśnień (ok. 1890 r. i ok. 1910 r.), magazyn, nastawnię wykonawczą, nastawnię dysponującą, parowozownię, przychodnię kolejową. Przy stacji powstały domy pracowników kolei – obecne budynki mieszkalne przy ul. Kolejowej 1 – 6.

Do architektury przemysłowej na terenie miasta należy również budynek elektrowni miejskiej, ob. dom przy ul. Obrońców Warszawy 27a z 1898 r. oraz budynek rzeźni miejskiej z lat 20-tych XX w., ob. budynek handlowy przy ul. Staszica 7.

Na terenie Żłotowa zachowały się również historyczne obiekty użyteczności publicznej. **Starostwo Powiatowe** – budynek usytuowany przy al. Piasta 32, wpisany do rejestru zabytków, został wzniesiony w 1911 r. w stylu neorenesansowym. W 1870 r. starostwo kupiło teren zabudowany przy al. Piasta (dawnej ul. Dworcowej) z przeznaczeniem na biura i mieszkania służbowe. Tam dostawiano kolejne budynki. Ponieważ miały one zbyt małą powierzchnię, sejmik powiatowy postanowił w 1909 r. wybudować nowy gmach starostwa. Budowę rozpoczęto wiosną 1910 r. a ukończono w październiku 1911 r. W roku następnym zamieszkał w nim landrat baron von Massenbach. Projekt budynku opracował budowniczy powiatowy Fuss z Chojnic wzorując się na projekcie istniejącego budynku urzędowego w zachodnich Niemczech. Obiekt kosztował 300 tys. marek. W 1956 r. rozebrano 2 balkony na piętrze od frontu w bocznych ryzalitach. Po II wojnie światowej budynek był nadal siedzibą starostwa, a następnie prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Żłotowie. Po reformie administracyjnej oddany na siedzibę Pileckiemu Przedsiębiorstwu Przemysłu Drzewnego z siedzibą w Żłotowie, które podnajmowało część pomieszczeń Urzędowi Gminy Żłotów, Bankowi PKO, później Izbie Skarbowej i Urzędowi Skarbowemu. Obecnie obiekt pełni swą pierwotną funkcję. Okazały gmach założony na planie wydłużonego prostokąta z dostawionymi prostopadle skrzydłami bocznymi, trzema pseudoryzalitami od frontu oraz falistymi szczytami, ma dwie kondygnacje i użytkowe poddasze. Jest nakryty wysokimi dachami – dwuspadowym nad korpusem głównym i czterospadowymi nad skrzydłami. Tynkowane elewacje na wysokim kamiennym cokole, artykułowane są prostokątnymi i półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi ujętymi w opaski, gzymsami, fryzami schodkowymi oraz boniowanymi narożami.

Dom Polski usytuowany przy ul. ks. dra B. Domańskiego 5, wpisany do rejestru zabytków, wzniesiony został w latach 1906 – 1907 jako budynek mieszkalny dla nieznanego z nazwiska Niemca. Później jego właścicielem został przychylnie nastawiony do Polaków księgarz Erich Hoffmann, który sprzedał ten obiekt w 1929 r. Polsko – Katolickiemu Towarzystwu Szkolnemu. Do posesji należał też plac za domem oraz ogród i łąka przylegająca do jeziora Baba. Zakup sfinansował Bank Słowiański w Berlinie, a część środków zgromadzono dzięki datkom społeczeństwa. W 1935 r. w budynku głównym – po dokonaniu remontów i adaptacji urządzono sale lekcyjne, świetlicę, kancelarię i pokoje biurowe dla Polsko-Katolickiego Towarzystwa Szkolnego oraz V Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech, której został siedzibą. Od tego czasu obiekt był centralnym ośrodkiem polonijnym na Ziemi Żłotowskiej. Po II wojnie światowej budynek przeszedł w ręce Skarbu Państwa. Początkowo mieścił się tu Wydział Oświaty PPRN w Żłotowie, później Inspektorat Oświaty, a po 1975 r. Delegatura Zamiejscowa Kuratorium Okręgu Szkolnego w Pile. Na początku lat 90 - tych XX w. obiekt został skomunalizowany. Obecnie pełni funkcję hotelowo – gastronomiczną. Budynek wzniesiony jest na planie zbliżonym do litery L – do głównego korpusu założonego na rzucie trapezu, dwukondygnacyjnego z poddaszem użytkowym, dostawiona jest wydłużona oficyna.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Do jego bocznej elewacji wschodniej przylega prostokątna dobudówka zwieńczona wieżyczką o dachu namiotowym. Elewacja frontowa z jednokondygnacyjnym, trójbocznym ryzalitem zwieńczonym balkonem oraz łukowym wyłamanym szczytem na osi centralnej, pokryta jest bogatą secesyjną dekoracją sztukatorską o motywach roślinnych, zoomorficznych i geometrycznych.

Sąd przy ul. Kościuszki 3 został zbudowany w latach 1861 – 1866 w stylu neogotyckim, z cegły ceramicznej na rzucie prostokąta jako dwukondygnacyjny z poddaszem użytkowym, nakryty dachem dwuspadowym. Trójosiowy pseudoryzalit w środkowej części elewacji frontowej oraz elewacje boczne zwieńczone są schodkowymi szczytami dekorowanymi ostrołukowymi, tynkowanymi blendami. Obiekt posiada odcinkowo zamknięte otwory okienne oraz ostrołukowy główny otwór drzwiowy.

Z historycznych obiektów użyteczności publicznej na terenie miasta należy również wymienić: **ratusz** przy al. Piasta 1 (1913 r.), **pocztę carską**, ob. budynek handlowy przy ul. Wojska Polskiego 12 (k. XIX w.), **pocztę** przy al. Piasta 4 (l. 1930 – 1933), **miejską halę widowiskową**, ob. areszt śledczy przy pl. Kościuszki 1 (pocz. XX w.), **szkołę powszechną**, ob. liceum ogólnokształcące przy ul. Bohaterów Westerplatte 9 (l. 1929 – 1931), **szkołę**, ob. Zespół Szkół Ekonomicznych przy pl. Wolności 1 – 2 (1929 r.), **Powiatowy Inspektorat Szkolny**, ob. szkołę muzyczną przy al. Piasta 31 (1 ćw. XX w.), **Urząd Skarbowy** przy al. Piasta 25 (l. 20-te XX w.), **szpital** przy ul. Szpitalnej 26 (l. 1914 – 1919), **Maria – Martha Haus** (dom dla sierot i zagrożonej wychowawczo młodzieży, potem dom starców) przy ul. Obrońców Warszawy 48 (1908 r.).

Zachowana na terenie Złotowa zabytkowa **zabudowa mieszkalna** pochodzi w większości z 2 połowy XIX i 1 połowy XX wieku. Są to domy murowane, tynkowane, parterowe, kalenicowe, kryte najczęściej dachem dwuspadowym, sporadycznie naczółkowym, o otworach okiennych i drzwiowych prostokątnych lub zamkniętych łukiem odcinkowym, niekiedy posiadające facjatę lub lukarny i skromy detal w postaci gzymsów i opasek okiennych. Stosunkowo duży zespół stanowią domy szczytowe, wybudowane na przestrzeni XIX w. – najwięcej z nich zlokalizowanych jest na ul. Obrońców Warszawy, pojedyncze występują na ul. Kościelnej, Wojska Polskiego, Kościuszki, Stary Rynek, Nowy Rynek i Wawrzyniaka.

Cztery domy wpisane są do rejestru zabytków. Najstarszy jest **dom szczytowy przy ul. Wojska Polskiego 2, ob. siedziba Muzeum Ziemi Złotowskiej**, datowany na 1 połowę XVIII w. (datowanie wg P. Gartkiewicza i J. Widawskiego oparte na porównaniu obiektu z innymi domami rzemieślniczymi w Wielkopolsce o znanej metryce). Budynek oznaczony jest na planie miasta z 1810 r. Najwcześniejsze wzmianki odnoszą się do właścicieli parceli, którymi byli farbiarze. Od 1833 r. do końca XIX w. dom należał do rodziny Waldow. W 1900 r. nabył go Otto Abraham farbiarz, który w 1925 r. wybudował na pozostałej części działki kamienicę. Jego spadkobiercy wyemigrowali w 1945 r., a obiekt został przejęty przez państwo i użytkowany jako sklep na parterze i mieszkanie na poddaszu. Następnie z powodu złego stanu technicznego użytkowany tylko jako sklep. W 1962 r. władze miasta wystąpiły do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie o zgodę na rozbiórkę budynku. Dzięki inicjatywie WKZ i miejscowego społeczeństwa zdecydowano o remoncie budynku z adaptacją na siedzibę muzeum, które otwarto w 1966 r. Pierwsza przebudowa obiektu miała miejsce prawdopodobnie ok. 1833 r. i związana była z unowocześnieniem urządzeń kuchennych oraz przekształceniem parteru tj. likwidacją wejścia od frontu wraz z przelotową sienią i pomieszczeniem przy niej. W 1875 r. wzniesiona została obecna oficyna na miejscu wcześniejszej. Po 1900 r. przeprowadzono zmiany dostosowujące budynek do współczesnych potrzeb rzemiosła i handlu. Podczas adaptacji budynku na muzeum zrezygnowano z pełnej rekonstrukcji stanu pierwotnego. Przywrócono wygląd elewacji szczytowych, we wnętrzu

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

nawiązano do stanu po przebudowie ok. 1833 r. co wymagało nielicznych zmian. Zachowano oficynę z 1875 r. Budynek zbudowany jest w konstrukcji słupowo – ramowej z ceglanymi i otynkowanymi wypełnieniami, założony na planie zbliżonym do kwadratu, dwutraktowy z dużym trzonem kominowym, jednokondygnacyjny z dwupiętrowym, użytkowym poddaszem, nakryty wysokim, łamanym dachem dwuspadowym. Elewacja frontowa w partii parteru jest czteroosiowa z umieszczonym na jednej z wewnętrznych osi otworem drzwiowym.

Dom szczytowy przy ul. Kościelnej 3 jest elementem najstarszego zachowanego zespołu domów mieszkalnych o zabudowie szczytowej, miedzuchowej przy tej ulicy. Wzniesiony prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX w. (choć zachowane przed przebudową piwnice były starsze, co sugeruje wcześniejszą genezę budowy) został rozebrany w 1983 r. do fundamentów i odbudowany z zachowaniem jedynie wizerunku frontowej ściany szczytowej – drewnianej konstrukcji szkieletowej wypełnionej cegłą i otynkowanej. Układ zabudowy na działce (przed przebudową) wskazywał, że pierwotnie użytkowany był przez rzemieślników miejskich. W obiekcie mieściło się mieszkanie i warsztat pracy. Za domem znajdowało się podwórze z zabudowaniami gospodarczymi, a dalej ogród przydomowy. Budynek był wielokrotnie przebudowywany w różnych swych partiach. Po 1945 r. obiekt był pod zarządem Miejskiego Zakładu Gospodarki Lokalami, a od 1982 r. przeszedł w ręce prywatne. Dom pierwotnie założony na planie równoległoboku, obecnie trapezu, dwutraktowy, jednokondygnacyjny z poddaszem użytkowym, nakryty dachem dwuspadowym.

Dom szczytowy przy ul. Kościelnej 5 podobnie jak budynek opisywany wyżej to jeden z najciekawszych przykładów najstarszej zachowanej zabudowy mieszkalnej miasta do czasu jego odbudowy. Wzniesiony w 1 połowie XIX w. był przebudowywany w latach 20 – tych XX w. Najstarsze (przed przebudową w latach 80 – tych XX w.) były partie ścian ryglowych zewnętrznych i wewnętrznych. Budynek posiadał dobrze zachowany komin nogawicowy z tzw. czarną kuchnią typowy dla tego typu budynków ziemi złotowskiej. Po 1945 r. obiekt znalazł się pod zarządem Miejskiego Zakładu Gospodarki Lokalami, a w kwietniu 1982 r. przeszedł w ręce prywatne. W tym samym roku został rozebrany do fundamentów i odbudowany z zachowaniem jedynie ogólnego wizerunku frontowej ściany szczytowej. Obecnie dom założony jest na rzucie zbliżonym do prostokąta, dwutraktowy, jednokondygnacyjny z poddaszem użytkowym, nakryty dachem dwuspadowym, o ścianach zewnętrznych wzniesionych z bloczków betonowych z imitacją szachulca w elewacji frontowej.

Dom kalenicowy przy ul. Obrońców Warszawy 31 wzniesiony w konstrukcji ryglowej z wypełnieniem ceglanym w 1829 r. Ulica Obrońców Warszawy była jednym z głównych traktów komunikacyjnych Złotowa i prowadziła do młyna zlokalizowanego na Głomi we wsi Błękwit, należącego do miasta. Utwardzona była w omawianym czasie brukiem. W 1772 r. po licznych pożarach nawiedzających miasto administracja pruska wprowadziła całkowity zakaz budowania domów z drewna i nakazała krycie dachami ceramicznymi bądź papą. Powstawały wówczas nowe budynki murowane, jak również o konstrukcjach mieszanych, gdzie jednak nadal główny szkielet stanowiło drewno. Od tego momentu były one także sytuowane kalenicowo, co odróżnia je od wcześniejszych szczytowych założeń. Przykładem takiego budynku jest właśnie opisywany obiekt. Od 1945 r. znajdował się pod zarządem Miejskiego Zakładu Gospodarki Lokalami. W tym czasie przy budynku dokonywano drobnych prac remontowych. Ze względu na znaczną degradację obiekt został rozebrany do fundamentów i odbudowany od nowa. Prace zakończono w 1990 r. Obecnie dom założony jest na rzucie zbliżonym do kwadratu, parterowy z poddaszem użytkowym i dwuspadowym dachem. Wszystkie elewacje wzniesione są z bloczków betonowych i pokryte imitacją konstrukcji

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

ryglowej o otynkowanych fachach nawiązującą do konstrukcji pierwotnej. Większość lokali mieszkalnych należy do osób prywatnych, jedynie jeden pozostaje w zarządzie MZGL w Złotowie.

Dużą grupę zabudowy miejskiej stanowią kamienice dwukondygnacyjne lub trzykondygnacyjne, czasem o bryle urozmaiconej wykuszem, lukarnami, loggią, balkonem, ryzalitem czy dekoracyjnie wyciętym szczytem. Najczęściej stosowanymi elementami wystroju elewacji tych kamienic są różnego rodzaju gzymsy, w tym nadokienne, boniowania, pilastry, lizeny, płyciny, opaski i przyczółki wieńczące otwory okienne. Występują również obiekty o bogatszej dekoracji architektonicznej utrzymanej w stylistyce historyzmu i eklektyzmu bądź secesji. Duży zespół stanowią również budynki wielorodzinne, wzniesione na początku XX w. lub w okresie międzywojnia – dwukondygnacyjne, o prostej bryle, nakryte dachem dwu- lub czterospadowym. W krajobrazie miejskim wyróżniają się wille, z których najciekawsze pod względem architektonicznym to willa Friedricha Iwańskiego przy al. Piasta 33 oraz willa przy ul. Królowej Jadwigi 12 – obie z 1 ćw. XX w. Ponadto interesującym przykładem architektury modernistycznej jest dom przy ul. Królowej Jadwigi 11 o charakterystycznych oknach trójkątnie występujących z lica muru oraz umieszczonym w szczytowej elewacji frontowej poprzedzonym schodami otworem wejściowym zamkniętym łukiem dwuspadowym oraz trapezowym okienkiem poddasza.

Na terenie miasta znajduje się **5 cmentarzy**. Najstarszy - katolicki przy kościele parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP, mający być może XIV – wieczną metrykę, wiążącą się z prawdopodobną lokalizacją obecnej XVII - wiecznej świątyni na miejscu wcześniejszych oraz lokacją miasta średniowiecznego. Drugim cmentarzem katolickim jest nekropolia zlokalizowana przy ul. Staszica, założona w 1710 r. z powodu panującej wówczas wielkiej zarazy. Została ona zamknięta w 1974 r. Na południe od niej, przy tej samej ulicy znajduje się cmentarz ewangelicki, który istniał już w 1810 r., co potwierdza pochodzący z tego czasu plan miasta. W 1946 r. w jego centralnej części wydzielono teren, na którym założono cmentarz wojenny z mogiłami żołnierzy polskich i radzieckich. W północnej części miasta, na tzw. Górze Żydowskiej - wzniesieniu między jeziorami Baba i Proboszczowskim, usytuowana jest nekropolia żydowska o metryce XVII - wiecznej. Zachowane dwie tablice nagrobne z 1694 r. i 1774 znajdują się w skansenie w Osieku. Na terenie cmentarza w 2006 r. utworzono lapidarium z fragmentów 143 macew (najstarsze z XVII w.). Wszystkie ww. cmentarze są nieczynne.

Ponadto na terenie miasta Złotowa przy ul. Partyzantów znajduje się Zagroda Krajeńska, w której umieszczono zrekonstruowaną, przeniesioną z miejscowości Święta, gm. Złotów, **chałupę podcieniową** wpisaną do rejestru zabytków. Chałupa ta należała zawsze do bogatego gospodarza. Zbudowano ją ok. 1800 r. Ściany zewnętrzne mają konstrukcję ryglową z ceglanyimi i otynkowanymi wypełnieniami między drewnianymi elementami szkieletu, natomiast ściany wewnętrzne są szachulcowe. Jest to dom szerokofrontowy, z dachem dwuspadowym, deskowanymi szczytami, narożnym podcieniem i czarną kuchnią. W 1972 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Koszalinie wykupił chałupę z przeznaczeniem jej na muzeum in situ jako przykład historycznego drewnianego budownictwa wiejskiego charakterystycznego dla terenu Krajny wraz z tradycyjnym wystrojem i wyposażeniem wnętrza - po remoncie obiektu urządzono w nim izbę regionalną stanowiącą filię złotowskiego muzeum. W 2010 r. chałupę rozebrano i przeniesiono do Złotowa na teren Zagrody Krajeńskiej przeznaczając ją na cele ekspozycyjno - edukacyjne. Prezentowane są w niej zabytki kultury ludowej.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

4.2.2. Krajobraz kulturowy

- **obszarowy wpis do rejestru zabytków - układ urbanistyczny miasta Żłotowa** wpisany do rejestru zabytków pod numerem A-505 decyzją z dnia 25.11.1965 r.

Obszar wpisany do rejestru zabytków obejmuje średniowieczny układ urbanistyczny w obrębie ulic przyległych do pl. Kościuszki (Rynek Główny) z charakterystycznym przebiegiem ulicy Kościelnej oraz układ nowożytny skupiony wokół trzech placów: Starego Rynku, Nowego Rynku i pl. Paderewskiego.

Najstarsze osadnictwo Żłotowa zlokalizowane było na półwyspie w zakolu rzeki Głomi wpadającej do Jeziora Zamkowego. Tam powstała wczesnośredniowieczna zabudowa grodowa funkcjonująca od VIII/XIX w. do XII w., następnie na jej miejscu gród obronny a potem zamek. Po podboju Krajny przez Bolesława Krzywoustego przy grodzie obronnym ok. XI w. rozwinęło się podgrodzie - osada przedlokacyjna o funkcjach handlowych, nie posiadająca regularnego planu przestrzennego, prawdopodobnie usytuowana u zbiegu dwóch najstarszych szlaków komunikacyjnych (dzisiejsze ulice Kościelna i Obrońców Warszawy), w pobliżu obecnego kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP. W miejscu tym o charakterystycznym planie koła powstał plac targowy. Drugim okresem przestrzennego rozwoju Żłotowa jest lokacja miasta średniowiecznego na prawie magdeburskim ok. połowy XIV w. Zabudowa miejska została rozplanowana wokół rynku o kształcie zbliżonym do kwadratu – obecnego placu Kościuszki, z którego prostopadle wychodziły ulice, z zachowaniem traktów z okresu przedlokacyjnego oraz z kościołem na krańcu północnego bloku przyrynkowego. Miasto średniowieczne mieściło się na obszarze wyznaczonym przez ulice: Kościelną, Panny Marii, Piotra Skargi, Wodną, Ostrą i Chrobrego. Zabudowa formowała się również wzdłuż najważniejszych szlaków komunikacyjnych. W XVI w. i na początku XVII w. nastąpił rozwój Żłotowa i jego stopniowe rozszerzanie, co wiązało się z napływem osadników - ludności niemieckiej, żydowskiej i szkockiej. Z uwagi na warunki fizjograficzne miasto rozbudowywało się w kierunku wschodnim. Dzielnice średniowieczne zostały oddzielone od Nowego Miasta dwoma placami targowymi – obecnym pl. Paderewskiego (Rynek Zielony), skupiającym ludność żydowską oraz Starym Rynkiem (Rynek Pietruszkowy). Nowe Miasto uzyskało własny rynek (ob. Nowy Rynek) i obejmowało obszar wyznaczony przez ulice: Wojska Polskiego, Mickiewicza i Garncarską. Zabudowa miasta była drewniana, w tym szkieletowa, od XVI w. do XIX w. głównie szczytowa miedzuchowa. Dominantami architektonicznymi były następujące obiekty: kościół farny, kościół ewangelicki (wzniesiony po 1642 r.), synagoga (powstała po 1691 r., prawdopodobnie od początku usytuowana na pl. Paderewskiego) i ratusz (zlokalizowany na Ryнку Głównym - średniowiecznym). Nieopodal traktu prowadzącego do Krajenki, za rzeką Głomią istniał folwark i folusz. Znajdowało się tu wiele spichrzy, ponieważ nowożytny Żłotów obsługiwał rolnicze zaplecze regionu – mieszczanie magazynowali zboże w celach handlowych. W XVIII/XIX w. na północ od miasta rozwinęło się założenie pałacowo – parkowe. W 1809 r. Żłotów otrzymał prawa samorządowe. W tym czasie nastąpił również wzrost liczby ludności ewangelickiej. Wybudowanie w latach 60/70-tych XIX w. linii kolejowej Piła – Chojnice w znacznym oddaleniu od zespołu miejskiego spowodowało powstanie zabudowy prowadzonej w jej kierunku. Z tym okresem wiąże się wyznaczenie szerokiej ulicy – obecnej alei Piasta, której dodatkowym walorem kompozycyjnym było obsadzenie jej drzewami i założenie przy niej parku publicznego. Na przełomie XIX i XX w. wytyczono i zabudowano ulice Mickiewicza, Szpitalną i Staszica.

Dobry stan zachowania poszczególnych elementów struktury urbanistycznej: placów, ulic, podziałów parcelacyjnych, architektury sakralnej, mieszkalnej, użyteczności publicznej i gospodarczo-przemysłowej oraz czytelność ich genezy postrzeganej w kontekście lokalnym

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

i regionalnym, stawia ten ośrodek miejski w grupie cennych zespołów urbanistycznych tworzących dziedzictwo kulturowe Wielkopolski.

▪ Zwierzyniec

Zwierzyniec jest parkiem o charakterze leśnym o powierzchni ponad 100 ha, zlokalizowanym w południowo – zachodniej części miasta, pomiędzy jeziorami Miejskim i Zaleskim. Pierwotnie był to wydzielony rozległy teren leśny założony prawdopodobnie w XVII w. przez właścicieli dóbr żłotowskich – Potulickich lub Grudzińskich jako schronisko dla zwierzyny łownej w celu odbywania polowań. Jego kompozycję przestrzenną stanowiły ułożone promieniście dwie drogi i poprowadzony między nimi dukt leśny. W przekazach źródłowych Zwierzyniec pojawia się w 1702 r. Za czasów Hohenzollernów w 1822 r. został on zagospodarowany przez pruskiego architekta krajobrazu Petera Josepha Lennégo na park leśny z promienistym układem ośmiu dróg wychodzących z centralnie umiejscowionej polany, urozmaicony alejkami, stawami, mostkami i altanami. W latach 60-tych lub 70-tych XIX w. park udostępniono mieszkańcom miasta, a znajdującą się tam zagrodę danieli przeniesiono do Kujana. W 1976 roku w obrębie Zwierzynca wybudowano amfiteatr, znajduje się tu również nowoczesny gmach nadleśnictwa. Obecny drzewostan składa się z kilku gatunków drzew liściastych w wieku od 110 do 190 lat, nie wliczając w to pomników przyrody.

4.2.3. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków – wykaz

lp.	miejsowość	obiekt	datowanie	nr rejestru zabytków i data wpisu
1	Żłotów	układ urbanistyczny śródmieścia		A-505 decyzja z dnia 25.11.1965 r.
2	Żłotów	kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	I. 1660 - 1664	661/Wlkp/A decyzja z dnia 29.08.1953 r.
3	Żłotów	kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Rocha	1904 r.	299/Wlkp/A decyzja z dnia 19.04.2006 r.
4	Żłotów	cmentarz przy kościele rzymskokatolickim parafialnym p.w. św. Rocha	1710 r.	299/Wlkp/A decyzja z dnia 19.04.2006 r.
5	Żłotów	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki	I. 1829 - 1830	669/Wlkp/A decyzja z dnia 02.04.1959 r.
6	Żłotów	kaplica cmentarna ewangelicka	1906 r.	1036/Wlkp/A decyzja z dnia 04.12.2017 r.
7	Żłotów	pałac w zespole pałacowo – parkowym ul. Jastrowska 14	XVIII/XIX w.	A-504 decyzja z dnia 25.11.1965 r.
8	Żłotów	park w zespole pałacowo – parkowym ul. Jastrowska 14	XVIII w.	A-461 decyzja z dnia 12.10.1983 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

9	Złotów	Starostwo Powiatowe al. Piasta 32	1911 r.	A-672 decyzja z dnia 26.03.1990 r.
10	Złotów	Dom Polski ul. ks. dra B. Domańskiego 5	1906 r.	A-802 decyzja z dnia 16.12.1998 r.
11	Złotów	dom szczytowy, ob. Muzeum Ziemi Złotowskiej ul. Wojska Polskiego 2a	1 poł. XVIII w.	663/Wlkp/A decyzja z dnia 25.11.1965 r.
12	Złotów	dom szczytowy ul. Kościelna 3	XVIII/XIX w., odbudowany w l. 80-tych XX w.	662/Wlkp/A decyzja z dnia 18.03.1985 r.
13	Złotów	dom szczytowy ul. Kościelna 5	1 poł. XIX w., odbudowany w l. 80-tych XX w.	666/Wlkp/A decyzja z dnia 18.03.1985 r.
14	Złotów	dom kalenicy ul. Obrońców Warszawy 31 (d. nr 38)	1829 r. odbudowany w l. 80-tych XX w.	664/Wlkp/A decyzja z dnia 27.03.1985 r.
15	Złotów	dom w zespole folwarcznym ul. Dwór Złotowski 11	poł. XIX w.	665/Wlkp/A decyzja z dnia 25.11.1965 r.
16	Złotów	zespół zakładu wodociągów: - wieża ciśnień - stacja wodociągowa z agregatownią i przepompownią - budynek mieszkalny ul. Wodociągowa 1	1912 r.	A-765 decyzja z dnia 10.10.1995 r.
17	Złotów	spichlerz kamienny ul. Paderewskiego 13/14	1780 r.	A-507 decyzja z dnia 25.11.1965 r.
18	Złotów	spichlerz ryglowy ul. Kościelna 2b	k. XIX w.	A-803 decyzja z dnia 20.12.1998 r.
19	Złotów	chałupa podcieniowa przeniesiona ze wsi Święta (nr 98) na terenie Zagrody Krajeńskiej	ok. 1800 r.	A-188 decyzja z dnia 02.04.1959 r.

Prace prowadzone przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków – budynkach, cmentarzach, założeniach parkowych oraz na obszarze historycznego układu urbanistycznego miasta Złotowa - wymagają uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.2.4. Zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 710 ze zm.) gminna ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Ujęcie obiektu w gminnej ewidencji zabytków nie jest formą prawnej ochrony zabytków. Jednakże cytowana wyżej ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 19) nakłada obowiązek uwzględnienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy czy decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, ochrony zabytków nieruchomych, m. in. znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Ponadto dla obiektu znajdującego się w gminnej ewidencji zabytków istnieje obowiązek uzgodnienia przez właściwy organ architektoniczno - budowlany z organem ochrony zabytków decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy - zgodnie art. 53 i 60 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 741 ze zm.) oraz uzgodnienia pozwolenia na budowę i rozbiórkę - zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm.).

Gminna ewidencja zabytków nieruchomości miasta Złotowa została przyjęta Zarządzeniem nr 43.2017 Burmistrza Miasta Złotowa z dnia 23 lutego 2017 r.

Ogólne wytyczne konserwatorskie, które powinny być uwzględniane przy remontach ww. budynków to:

- zachowanie ich bryły, gabarytów i proporcji,
- zachowanie historycznego wyglądu elewacji, w tym rozmieszczenia i kształtu otworów okiennych i drzwiowych oraz dekoracji architektonicznej,
- zachowanie w możliwie największym zakresie historycznych elementów zarówno konstrukcyjnych, jak i wykończeniowych, w tym oryginalnych elementów wystroju wnętrza (klatki schodowe, posadzki, polichromie, sztukaterie),
- stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych.

Roboty budowlane, prace remontowe, konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkach nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

WYKAZ OBIEKTÓW UJĘTYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW MIASTA ZŁOTOWA

* obiekty wpisane do rejestru zabytków zostały podkreślone

1. układ urbanistyczny miasta Złotowa
2. zespół kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP, ul. Panny Marii
 - kościół, mur., l. 1660 -1664
 - mur wokół kościoła, l. 1660-1664, k. XIX w.
 - brama do kościoła, mur., k. XIX w.
 - dzwonnica, mur., k. XIX w.
 - plebania, mur., l. 1903-1922
 - cmentarz przykościelny, 2 poł. XVII w.
3. zespół kościoła parafialnego p.w. św. Rocha, ul. Staszica
 - kościół, mur., 1904 r.
 - kapliczka z rzeźbą św. Rocha, na cmentarzu, mur., ok. 1880 r.
 - cmentarz katolicki, przykościelny, nieczynny, 1710 r.
4. zespół kościoła ewangelickiego
 - kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki pomocniczy p.w. św. Stanisław Kostki, mur., 1829 – 1830 r., pl. Kościuszki

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- intendentura ewangelicka, ob. budynek mieszkalny, mur., 2 poł. XIX w., ul. Piotra Skargi 3
- pastarówka, ob. budynek mieszkalny, mur., poł. XIX w., ul. Piotra Skargi 4
- 5. kaplica ewangelicka, mur., l. 20 – te XX w., ul. Królowej Jadwigi 5
- 6. zespół pałacowo – parkowy, ul. Jastrowska 14
 - pałac, mur., XVIII/XIX w.
 - park pałacowy, XVIII w.
 - mur wokół parku, 2 poł. XIX w.
- 7. ratusz, al. Piasta 1, mur., 1913 r.
- 8. Starostwo Powiatowe, al. Piasta 32, mur., 1911 – 1912 r.
- 9. zespół sądu, pl. Kościuszki 3, ob. areszt śledczy
 - sąd, mur., 1861 r., ob. areszt śledczy
 - areszt, mur., 2 poł. XIX w.
- 10. Zespół Szpitala, ul. Szpitalna 26
 - szpital, mur., l. 1914 – 1919
 - budynek przy szpitalu (ob. oddział położniczo – ginekologiczny), mur., l. 30–te XX w.
- 11. szkoła powszechna, mur., l. 1929 – 1931, ul. Bohaterów Westerplatte 9
- 12. zespół szkół, mur., 1929 r., pl. Wolności 1 – 2
- 13. przedszkole, mur., pocz. XX w., pl. Wolności 13
- 14. Powiatowy Inspektorat Szkolny, ob. szkoła muzyczna, mur., 1 ćw. XX w., al. Piasta 31
- 15. Urząd Skarbowy, mur., l. 20 – te XX w., al. Piasta 25
- 16. Powiatowy Urząd Budowlany, ob. budynek mieszkalny, mur., l. 20 – te XX w., ul. ks. dr. B. Domańskiego 48
- 17. poczta carska, mur., k. XIX w., ul. Wojska Polskiego 12
- 18. poczta, mur., l. 1930 – 1933, al. Piasta 4
- 19. Dom Polski, mur., 1906 – 1907 r., ul. ks. dr. B. Domańskiego 5
- 20. Maria – Martha Haus, mur., 1908 r., ul. Obrońców Warszawy 48
- 21. miejska hala widowiskowa, mur., pocz. XX w., pl. Kościuszki 1 (były Złotowski Dom Kultury, ob. areszt śledczy)
- 22. siedziba klubu wioślarskiego, w l. 30 - tych XX w. schronisko młodzieżowe, mur./drewno, pocz. XX w., ul. Staszica 12, ob. budynek mieszkalny
- 23. budynek drukarni, mur., 1925 r., ul. ks. dr. B. Domańskiego 4, ob. budynek mieszkalny
- 24. elektrownia miejska, ob. bud. mieszkalny, mur., 1898 r., ul. Obrońców Warszawy 27a
- 25. rzeźnia miejska, ob. budynek usługowy, mur., l. 20 – te XX w., ul. Staszica 7
- 26. zespół stacji kolejowej
 - dworzec kolejowy, mur., 1871 r., ul. Kolejowa
 - przychodnia kolejowa, mur., 1889 r., ul. Kolejowa 9c
 - nastawnia wykonawcza „Zł 1”, mur., 1889 r., ul. Kolejowa
 - nastawnia dysponująca „Zł 1”, mur., 1889 r., ul. Kolejowa
 - wodociągowa wieża ciśnień nr I, mur./drewno, ok. 1890 r., ul. Kolejowa
 - wodociągowa wieża ciśnień nr II, mur., ok. 1910 r., ul. Kolejowa
 - parowozownia, mur., ok. 1900 r.
 - przejścia podziemne, ok. 1900 r.
 - magazyn, mur., 1871 r., rozbudowany ok. 1900 r.
 - pracowniczy budynek mieszkalny, mur., 1889 r., ul. Kolejowa 1
 - pracowniczy budynek mieszkalny, mur., 1889 r., ul. Kolejowa 2
 - pracowniczy budynek mieszkalny, mur., 1889 r., ul. Kolejowa 3
 - pracowniczy budynek mieszkalny, mur., 1889 r., ul. Kolejowa 4

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- pracowniczy budynek mieszkalny, mur., 1889 r., ul. Kolejowa 5
- pracowniczy budynek mieszkalny, mur., 1889 r., ul. Kolejowa 6
- dom dróżnika, mur., XIX/XX w., ul. Kujańska 33
- 27. zespół folwarczny
 - dom rządcy, mur., 1881 r., ul. Partyzantów 12
 - dom pracowników folwarcznych, mur., poł. XIX w., ul. Dwór Żłotowski 9
 - dom pracowników folwarcznych, mur./ryglowy, 1881 r., ul. Dwór Żłotowski 11
 - dom pracowników folwarcznych, mur., poł. XIX w., ul. Partyzantów 4
 - dom pracowników folwarcznych, mur., poł. XIX w., ul. Partyzantów 6
- 28. zespół zakładu wodociągów, ul. Wodociągowa 1a
 - wodociągowa wieża ciśnień, mur., 1912 r.
 - budynek stacji wodociągów, mur., 1912 r.
 - budynek mieszkalny, mur. 1912 r.
- 29. spichlerz, ryglowy, k. XIX w., ul. Kościelna 2b
- 30. spichlerz, mur., ok. 1780 r., pl. Paderewskiego 13/14
- 31. spichlerz, mur., pocz. XX w., ul. Spichrzowa
- 32. transformator, mur., 1938 r., ul. Mokra
- 33. kapliczka przydrożna, mur., pocz. XX w., na rozwidleniu ul. ks. dr. B. Domańskiego i ul. Łowieckiej
- 34. zespół cmentarza ewangelickiego, ul. Staszica
 - kaplica cmentarna, mur., ok. 1906 r.
 - cmentarz ewangelicki, XVIII/XIX w.
 - cmentarz wojenny, 1946 r.
- 35. cmentarz Żydowski, Górka Żydowska, XVI w.
- 36. Zwierzyniec, projekt 1822 r., przy al. P.J. Lenne

ul. Bohaterów Westerplatte

37. dom nr 23, mur., l. 20-te XX w.

ul. Bolesława Chrobrego

38. dom nr 2, mur., k. XIX w.
39. dom nr 3, mur., 2 poł. XIX w.
40. dom nr 5, mur., 2 poł. XIX w.
41. dom nr 6, mur., 2 poł. XIX w.
42. kamienica nr 9, mur., pocz. XX w.

ul. ks. dr. B. Domańskiego

43. kamienica nr 8, mur., pocz. XX w.
44. kamienica nr 10, mur., pocz. XX w.
45. kamienica nr 12, mur., pocz. XX w.
46. dom nr 13, mur., 1 ćw. XX w.
47. dom nr 15, mur., 1 ćw. XX w.
48. dom wielorodzinny nr 16, mur., l. 20-te XX w.
49. dom nr 17, mur., 1 ćw. XX w.
50. dom wielorodzinny nr 18, mur., l. 20-te XX w.
51. dom nr 20, mur., k. XIX w.
52. dom nr 21, mur., 1 ćw. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- 53. dom nr 22, mur., k. XIX w.
- 54. dom nr 23, mur., 1 ćw. XX w.
- 55. dom wielorodzinny nr 24, mur., pocz. XX w.
- 56. dom nr 25, mur., pocz. XX w.
- 57. kamienica nr 26, mur., 1 ćw. XX w.
- 58. dom wielorodzinny nr 27, mur., l. 20-te XX w.
- 59. kamienica nr 28, mur., 1 ćw. XX w.
- 60. dom nr 30, mur., 1 ćw. XX w.
- 61. dom wielorodzinny nr 31, mur., l. 20-te XX w.
- 62. dom nr 32, mur., pocz. XX w.
- 63. dom wielorodzinny nr 33, mur., l. 20-te XX w.
- 64. dom wielorodzinny nr 36, mur., l. 20-te XX w.
- 65. dom nr 41, mur., pocz. XX w.
- 66. dom nr 43, mur., 1912 r.
- 67. dom wielorodzinny nr 45, mur., l. 20-te XX w.
- 68. dom wielorodzinny nr 46, mur., l. 20-te XX w.
- 69. dom wielorodzinny nr 47, mur., l. 30-te XX w.
- 70. dom nr 50, mur., pocz. XX w.
- 71. dom wielorodzinny nr 52, mur., l. 20-te XX w.
- 72. dom nr 63, mur., l. 30-te XX w.

ul. Dworzaczka

- 73. kamienica nr 1, mur., 2 poł. XIX w.
- 74. kamienica nr 2, mur., 4 ćw. XIX w.
- 75. kamienica nr 3, mur., k. XIX w.
- 76. kamienica nr 4, mur., k. XIX w.
- 77. kamienica nr 6, mur., 2 poł. XIX w.
- 78. kamienica nr 7, mur., 4 ćw. XIX w.
- 79. kamienica nr 9, mur., k. XIX w.
- 80. kamienica nr 10, mur., k. XIX w.
- 81. dom nr 12, mur., k. XIX w.
- 82. kamienica nr 13, mur., k. XIX w.

ul. Garncarska

- 83. dom nr 3, mur., 2 poł. XIX w.

ul. Grochowskiego

- 84. kamienica nr 1, mur., l. 30-te XX w.
- 85. kamienica nr 2, mur., pocz. XX w.
- 86. dom nr 4, mur., pocz. XX w.
- 87. kamienica nr 5, mur., pocz. XX w.
- 88. dom nr 6, mur., k. XIX w.
- 89. dom nr 7, mur., l. 30-te XX w.

ul. Grudzińskich

- 90. kamienica nr 1, mur., k. XIX w.
- 91. dom nr 12, mur., pocz. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

ul. Kopernika

92. dom wielorodzinny nr 1, mur., 1 ćw. XX w.
93. dom wielorodzinny nr 2, mur., 1 ćw. XX w.

ul. Kościelna

94. kamienica nr 1, mur., l. 30-te XX w.
95. oficyna nr 1a, mur./ryglowa, k. XIX w.
96. dom nr 3, mur., XVIII/XIX w., odbudowany w l. 80-tych XX w.
97. dom nr 5, mur., 1 poł. XIX w., odbudowany w l. 80-tych XX w.
98. dom nr 7, mur., 2 poł. XIX w.
99. kamienica nr 10, mur., 4 ćw. XIX w.

pl. Kościuszki

100. dom nr 1, ob. areszt śledczy, mur., pocz. XX w.
101. dom nr 4, mur., pocz. XX w.
102. kamienica nr 7, mur., 2 poł. XIX w.
103. dom nr 7a, mur., k. XIX w.
104. kamienica nr 8, mur., 2 poł. XIX w.
105. kamienica nr 11, mur., 2 poł. XIX w.
106. kamienica nr 12, mur., 4 ćw. XIX w.
107. kamienica nr 13, mur., 4 ćw. XIX w.
108. kamienica nr 14, mur., 4 ćw. XIX w.

ul. Królowej Jadwigi

109. kamienica nr 1, mur., pocz. XX w.
110. dom nr 3, mur., pocz. XX w.
111. kamienica nr 6, mur., 1 ćw. XX w.
112. dom nr 7, mur., l. 20-te XX w.
113. kamienica nr 8, mur., 1 ćw. XX w.
114. dom nr 9, mur., l. 20-te XX w.
115. dom nr 10, mur., 1 ćw. XX w.
116. dom nr 11, mur., l. 20-te XX w.
117. willa nr 12, mur., 1 ćw. XX w.
118. dom nr 13, mur., 1 ćw. XX w.
119. willa nr 14, mur., 1 ćw. XX w.
120. kamienica nr 24, mur., l. 20-te XX w.
121. kamienica nr 25, mur., l. 30-te XX w.
122. kamienica nr 26, mur., l. 20-te XX w.
123. dom nr 36, mur., l. 20-te XX w.
124. dom nr 43, mur., l. 20-te XX w.
125. dom nr 45, mur., l. 20-te XX w.
126. dom nr 53, mur., l. 20-te XX w.
127. dom nr 55 – 57, mur., l. 20-te XX w.
128. kamienica nr 62, pocz. XX w.
129. dom nr 63, l. 20-te XX w.
130. dom nr 67-69, mur., l. 20-te XX w.
131. dom nr 71, mur., l. 20-te XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

ul. Kujańska

132. dom nr 1, mur. pocz. XX w.

ul. Leśna

133. dom nr 5, konstrukcja mur./drewniana szkieletowa, k. XIX w.

ul. Matejki

134. dom nr 1 - 2, mur. l. 20-te XX w.

al. Mickiewicza

135. kamienica nr 3, mur., pocz. XX w.

136. dom nr 4, mur., pocz. XX w.

137. dom nr 7, mur., 2 poł. XIX w.

138. dom nr 8, mur., 2 poł. XIX w.

139. kamienica nr 9, mur., 4 ćw. XIX w.

140. kamienica nr 10, mur., 4 ćw. XIX w.

141. dom nr 11, mur., k. XIX w.

142. kamienica nr 11, mur. k. XIX w.

143. kamienica nr 13 z budynkiem gospodarczym, mur., pocz. XX w.

144. kamienica nr 14, mur., pocz. XX w.

145. dom wielorodzinny nr 17, mur., pocz. XX w.

146. kamienica nr 22, mur., 1 ćw. XX w.

147. kamienica nr 23, mur., 1 ćw. XX w.

148. kamienica nr 24, mur., 1 ćw. XX w.

149. kamienica nr 25, mur., pocz. XX w.

150. kamienica nr 27, mur., 1 ćw. XX w.

ul. Mokra

151. kamienica nr 4, mur., l. 20-te XX w.

152. kamienica nr 5, mur., pocz. XX w.

ul. Moniuszki

153. dom nr 3, mur., l. 30-te XX w.

154. dom nr 4, mur., l. 20-te XX w.

155. dom wielorodzinny nr 5, mur., l. 20-te XX w.

156. dom nr 6, mur., l. 30-te XX w.

ul. Nieznanego Żołnierza

157. dom nr 1, mur., l. 20-te XX w.

158. dom nr 3 - 5, mur., l. 20-te XX w.

159. dom nr 7, mur., l. 20-te XX w.

160. dom nr 9, mur., l. 20-te XX w.

161. dom nr 11, mur., l. 20-te XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

ul. Norwida

- 162. dom nr 16 - 18, mur., l. 20-te XX w.
- 163. dom nr 20 - 22, mur., l. 20-te XX w.
- 164. dom nr 24, mur., l. 20-te XX w.

ul. Nowy Rynek

- 165. dom nr 1, mur., XIX/XX w.
- 166. dom nr 2, mur., k. XIX w.
- 167. dom nr 3, mur., poł. XIX w.
- 168. dom nr 4, mur., XIX/XX w.
- 169. dom nr 5, mur., XIX/XX w.
- 170. dom nr 10, mur., k. XIX w.
- 171. dom nr 11, mur./szach., k. XIX w.
- 172. dom nr 12, mur., 1 ćw. XIX w.
- 173. dom nr 16, mur., k. XIX w.

ul. Obrońców Warszawy

- 174. kamienica nr 8, mur., k. XIX w.
- 175. dom nr 11, mur., 2 poł. XIX w.
- 176. dom nr 12, mur., 1 poł. XIX w.
- 177. dom nr 13, mur./ryglowy, 1 poł. XIX w.
- 178. kamienica nr 14, mur., 1 ćw. XX w.
- 179. dom nr 15, mur., poł. XIX w.
- 180. dom nr 16, mur., 2 poł. XIX w.
- 181. dom nr 19, mur., poł. XIX w.
- 182. kamienica nr 23, mur., k. XIX w.
- 183. dom nr 24, mur., poł. XIX w.
- 184. dom nr 26, mur., 2 poł. XIX w.
- 185. dom nr 27, mur., pocz. XX w.
- 186. dom nr 27 b-c, mur., XIX/XX w.
- 187. kamienica nr 27 d, mur., 2 poł. XIX w.
- 188. dom nr 27e, mur., 2 poł. XIX w.
- 189. dom nr 28, mur., poł. XIX w.
- 190. dom nr 29, mur., 2 poł. XIX w.
- 191. kamienica nr 30, mur., k. XIX w.
- 192. dom nr 31, mur., 1829 r., odbudowany w l. 80 – tych XX w.
- 193. kamienica nr 33, mur., k. XIX w.
- 194. dom nr 34, mur., pocz. XX w.
- 195. kamienica nr 37, mur., 1 ćw. XX w.
- 196. dom nr 38, mur., 1 ćw. XX w.
- 197. kamienica nr 39, mur., 1 ćw. XX w.
- 198. kamienica nr 40, mur., ok. 1900 r.
- 199. dom nr 41, mur., k. XIX w.
- 200. dom nr 42, mur., 1 ćw. XX w.
- 201. kamienica nr 43, mur., 1 ćw. XX w.
- 202. dom nr 44, mur., 1 poł. XIX w.
- 203. dom nr 47, mur., 1 ćw. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

ul. Ostra

204. dom nr 1, mur., k. XIX w.

pl. Paderewskiego

205. kamienica nr 6, mur., 4 ćw. XIX w.

206. budynek gospodarczy nr 6, mur./szach., pocz. XX w.

207. kamienica nr 7, mur., 2 poł. XIX w.

208. kamienica nr 8, mur., 2 poł. XIX w.

209. budynek gospodarczy nr 8, mur./ryglowy, k. XIX w.

210. kamienica nr 9, mur., ok. 1900 r.

211. kamienica nr 11, mur., ok. 1900 r.

212. kamienica nr 12, mur., 4 ćw. XIX w.

213. kamienica nr 13, mur., l. 30-te XX w.

214. kamienica nr 14, mur., pocz. XX w.

ul. Panny Marii

215. dom nr 1, mur., 2 poł. XIX w.

216. dom nr 2, mur., l. 30 – te XX w.

217. dom nr 3, mur., 2 poł. XIX w.

al. Piasta

218. dom nr 2, mur., 1 ćw. XX w.

219. kamienica nr 3, mur., ok. 1909 r.

220. dom nr 5, mur., 1 ćw. XX w.

221. dom nr 7, mur., l. 20-te XX w.

222. dom nr 8, konstrukcja mur./drewniana szkieletowa, 1 ćw. XX w.

223. kamienica nr 11, mur., k. XIX w., przebudowana l. 20-te XX w.

224. dom nr 13, mur., 1 ćw. XX w.

225. kamienica nr 17, mur., k. XIX w.

226. dom nr 20, mur., pocz. XX w.

227. dom starców nr 21, mur., pocz. XX w.

228. dom nr 27, mur., 1 ćw. XX w.

229. willa Friedricha Iwańskiego nr 33, mur., 1 ćw. XX w.

230. dom nr 35, mur., pocz. XX w.

231. willa nr 37, ob. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, mur., 1 ćw. XX w.

232. dom wielorodzinny nr 39, mur., 1 ćw. XX w.

233. dom nr 41, mur., 1 ćw. XX w.

234. dom nr 43, mur., 1 ćw. XX w.

235. dom wielorodzinny nr 44, mur., pocz. XX w.

236. dom nr 45, mur., 1 ćw. XX w.

237. kamienica nr 47, mur., pocz. XX w.

238. dom wielorodzinny nr 48, mur., 1 ćw. XX w.

239. budynek mieszkalny nr 49, ob. Komenda Powiatowa Policja, mur., l. 20-te XX w.

240. dom nr 50, mur., l. 30-te XX w.

241. dom nr 51, konstrukcja mur./drewniana szkieletowa, 1 ćw. XX w.

242. kamienica nr 55, mur., 1 ćw. XX w.

243. kamienica nr 57, mur., l. 20-te XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

244. kamienica nr 59, mur., pocz. XX w.

ul. Podolska

245. dom nr 1, mur., 2 poł. XIX w.

246. dom nr 2, mur., 2 poł. XIX w.

247. dom nr 3, mur., 2 poł. XIX w.

248. dom nr 4, mur./ryglowy, 2 poł. XIX w.

ul. Rybacka

249. dom nr 4, mur., 2 poł. XIX w.

ul. Piotra Skargi

250. dom nr 1 - 2, mur., 2 poł. XIX w.

251. dom nr 3a, mur., 2 poł. XIX w.

ul. Słowackiego

252. DOM Nr 2, mur., pocz. XX w.

253. DOM Nr 3, mur., pocz. XX w.

ul. Stary Rynek

254. dom nr 1, mur., 2 poł. XIX w.

255. oficyna nr 1, mur., pocz. XX w.

256. dom nr 2, mur., 2 poł. XIX w.

257. oficyna nr 2a, mur., pocz. XX w.

258. kamienica nr 3, mur., pocz. XX w.

259. dom nr 6, mur., 2 poł. XIX w.

260. kamienica nr 7, mur., k. XIX w.

261. dom z budynkiem gospodarczym nr 8, mur., pocz. XX w.

262. kamienica nr 9, mur., XIX/XX w.

ul. Staszica

263. dom wielorodzinny nr 1, mur., l. 20-te XX w.

264. dom wielorodzinny nr 2, mur., l. 20-te XX w.

265. dom nr 8, mur., l. 20-te XX w.

266. dom nr 11, mur., l. 20-te XX w.

ul. Studzienna

267. kamienica nr 1, mur., k. XIX w.

268. dom nr 2, mur., 2 poł. XIX w.

269. dom nr 3, mur., k. XIX w.

270. dom nr 4, mur., k. XIX w.

271. dom nr 7, mur., 2 poł. XIX w.

272. dom nr 8, mur., l. 30-te XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

ul. Szpitalna

- 273. dom wielorodzinny nr 4, mur., l. 20-te XX w.
- 274. dom wielorodzinny nr 6, mur., l. 20-te XX.
- 275. dom wielorodzinny nr 8, mur., l. 20-te XX.
- 276. dom wielorodzinny nr 10, mur., l. 20-te XX.
- 277. dom nr 12, mur. l. 20-te XX w.
- 278. dom wielorodzinny nr 13, mur., l. 20-te XX.
- 279. kamienica nr 14, mur., l. 20-te XX w.
- 280. dom wielorodzinny nr 18, mur., l. 20-te XX w.
- 281. dom nr 27, mur./drewno, l. 20-te XX w.

ul. Targowa

- 282. dom nr 2, mur., 2 poł. XIX w.

ul. Towarowa

- 283. dom nr 1, mur., 2 poł. XIX w.
- 284. kamienica nr 2, mur., k. XIX w.
- 285. dom nr 5, mur., 2 poł. XIX w.

ul. Wawrzyniaka

- 286. kamienica nr 1, mur., pocz. XX w.
- 287. kamienica nr 3, mur., pocz. XX w.
- 288. kamienica nr 4, mur., poł. XIX w.
- 289. kamienica nr 5, mur., pocz. XX w.
- 290. dom nr 8, mur., 2 poł. XIX w.
- 291. kamienica nr 10, mur., pocz. XX w.
- 292. dom nr 11, mur., k. XIX w.
- 293. kamienica nr 12, mur., pocz. XX w.
- 294. dom nr 13, mur., pocz. XX w.

ul. Wojska Polskiego

- 295. kamienica nr 1, mur., k. XIX w.
- 296. kamienica nr 1a, mur., pocz. XX w.
- 297. dom nr 2a, ob. Muzeum Ziemi Złotowskiej, ryglowy, 1 poł. XVIII w.
- 298. kamienica nr 2, mur., pocz. XX w.
- 299. kamienica nr 3, mur. k. XIX w.
- 300. dom nr 4, mur., k. XIX w.
- 301. kamienica nr 5, mur., k. XIX w.
- 302. kamienica nr 9, mur., k. XIX w.
- 303. kamienica nr 10, mur., l. 30-te XX w.
- 304. kamienica nr 15, mur., 1 ćw. XX w.
- 305. budynek gospodarczy nr 16a, mur., 2 poł. XIX w.
- 306. kamienica nr 17, mur., 1 ćw. XX w.
- 307. dom nr 18, mur., 2 poł. XIX w.
- 308. kamienica nr 29, mur., 1 ćw. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

pl. Wolności

309. dom nr 9, mur., pocz. XX w.
310. dom nr 10, mur., pocz. XX w.

ul. Zamkowa

311. kamienica nr 2, mur., k. XIX w.
312. dom nr 18, mur., k. XIX w.
313. dom nr 19, mur., k. XIX w.

ul. Zielna

314. dom nr 1, mur., pocz. XX w.
315. dom wielorodzinny nr 2, mur., l. 20-te XX w.
316. dom nr 3, mur., 1 ćw. XX w.

4.3. Zabytki ruchome

Zabytki ruchome znajdujące się na terenie miasta Złotowa stanowią wyposażenie budynków sakralnych i budynków użyteczności publicznej. Są to obiekty malarstwa, rzeźby, snycerstwa, rzemiosła artystycznego i ludwisarstwa powstałe na przestrzeni XVII – XX w.

Wykaz zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków:

- **zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP** wpisany do rejestru zabytków pod numerem 338/Wlkp/B decyzją z dnia 12.02.1971 r.
Do przedmiotowego zespołu zabytków należą obiekty wczesnobarokowe, pochodzące z czasów budowy kościoła, tj. z lat 60-tych XVII w.: ołtarz główny z obrazem przedstawiającym Koronację Najświętszej Marii Panny autorstwa Pawła Hacka, malarza z Antwerpii, cztery ołtarze boczne, ambona, chrzcielnica, grupa rzeźbiarska Ukrzyżowania z belki tęczowej, herby Grudzińskich wycięte z blachy miedzianej pozłoczonej, umieszczone na kopułach kaplic bocznych, a także wyjątkowy na skalę regionu przykład sztuki sepulkralnej – sarkofag z portretem trumiennym dziecięcym Zygmunta Aleksandra Grudzińskiego.

Do wystroju kościoła również należą ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków dekoracje malarskie ścian prezbiterium, nawy i kaplic, o formach figuralnych i ornamentalnych, wykonane w technice fresku i sgraffita w latach 1964 – 1966 przez Annę i Leonarda Torwirtów z Torunia.
- **zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Rocha** wpisany do rejestru zabytków pod numerem 84/Wlkp/B decyzją z dnia 20.04.2006 r.
Wyposażenie i wystrój kościoła wykonane ok. 1904 r. w stylistyce neogotyckiej obejmuje: ołtarz główny i dwa ołtarze boczne, prospekt organowy, komplet ławek, posadzkę z płytek ceramicznych oraz polichromię ścienną o formach ornamentalno – architektonicznych. Ponadto do rejestru zabytków ruchomych wpisany jest dzwon późnobarokowy z 1792 r., zespół witraży w otworach okiennych prezbiterium i nawy, datowany na 1 poł. XX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

oraz kapliczka słupowa z rzeźbą św. Rocha z ok. 1880 r., znajdująca się na terenie cmentarza przykościelnego.

- **zespół wyposażenia kościoła pomocniczego p.w. św. Stanisława Kostki** wpisany do rejestru zabytków pod numerem 586/Wlkp/B decyzją z dnia 15.11.2021 r.
Zespół obejmuje neoklasycystyczny prospekt organowy wraz z instrumentem wykonanym w 1897 r. w zakładzie organmistrzowskim Wilhelma Sauera we Frankfurcie nad Odrą, trzy dzwony żeliwne odlane ok. 1866 r. oraz XIX – wieczne obrazy utrzymane w duchu akademizmu: „Złożenie do grobu” i stacje Drogi Krzyżowej, przeniesione ok. 1965 r. z kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Żłotowie.
- **zespół witraży w budynku Starostwa Powiatowego** wpisany do rejestru zabytków pod numerem 104/Wlkp/B decyzją z dnia 17.09.2007 r.
Witraże wykonane ok. 1911 r. w stylu secesyjnym w pracowni Ferdynanda Müllera w Quedlinburgu – wówczas jednej z czołowych niemieckich wytwórni witrażowych, znajdują się w oknach sali posiedzeń i głównego traktu komunikacyjnego. Są to witraże ornamentalne, częściowo z motywami figuralnymi - w sali posiedzeń personifikacje rolnictwa i przemysłu oraz herb Żłotowa (wykonany po 1945 r.), na korytarzu pierwszego piętra - krajobraz zimowy, wiatrak i zamek.

Wykaz zabytków ruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków:

- witraż z przedstawieniem personifikacji rzemiosła z 1913 r. w oknie sali posiedzeń rady miejskiej, ob. gabinecie burmistrza w budynku ratusza przy al. Piasta 1.
- drewniana płaskorzeźba z przedstawieniem Najświętszego Serca Pana Jezusa z ok. 1931 r. na grobie Marii Gollnick na cmentarzu katolickim przy kościele parafialnym p.w. św. Rocha.

4.4. Zabytki archeologiczne

Zabytki archeologiczne są bardzo ważnym elementem krajobrazu kulturowego miasta Żłotowa.

Zgodnie z art. 3 ust 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek to *nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową*. Zabytek archeologiczny w oparciu o art. 3 ust. 4 wyżej cytowanej ustawy został zdefiniowany jako *zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożony z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem*.

Zabytkiem archeologicznym będzie każdy ślad działalności człowieka znajdujący się na ziemi, w ziemi lub pod ziemią oraz przedmiot, którego zachowanie leżeć będzie w interesie społecznym, ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Rozwinięciem definicji zabytku z art. 3 wyżej cytowanej ustawy jest art. 6, w którym nastąpił dodatkowy podział na zabytki archeologiczne, podlegające „w szczególności” ochronie prawnej. Są to *pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany oraz relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej*. Zastosowane sformułowanie „w szczególności” oznacza, że ochronie prawnej podlegają

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

nie tylko zabytki archeologiczne wskazane w przepisie. Wszystkie zabytki archeologiczne, bez względu na stan zachowania podlegają ochronie, a właściwe zarządzanie dziedzictwem archeologicznym sprzyja utrzymaniu jego we właściwym stanie.

Przedmiotem ochrony są nie tylko poszczególne wytwory człowieka, ale i ich *kontekst kulturowy* - wspólnie tworzą integralną całość, w terminologii naukowej zwaną stanowiskiem archeologicznym. Wydzielony wytwór określa się natomiast mianem artefaktu. Stanowiskiem archeologicznym jest obszar występowania archeologicznych zabytków nieruchomych i ruchomych jako spójnej całości, zaś artefaktem jest wydzielony zabytek ruchomy pozyskiwany podczas badań archeologicznych. Wzajemne powiązanie przestrzenne poszczególnych nieruchomych i ruchomych części stanowiska archeologicznego stanowi właściwą, oryginalną i niepowtarzalną substancję zabytku archeologicznego.

Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne – warstwy kulturowe i obiekty archeologiczne, jak i ruchome zabytki z nich pochodzące oraz skarby. Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. nr 120, poz. 564 ze zmianami) uznaje je jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.

4.4.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Na terenie miasta Złotowa znajduje się 1 stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Ponadto wpisem do rejestru zabytków objęte zostały nawarstwienia kulturowe zabytkowego układu urbanistycznego miasta Złotowa.

MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR AZP	OBIEKT	Nr rejestru
Złotów, stan. 3	32-29/1	grodzisko	251/Wlkp/C decyzja z dnia 03.12.1968 r.
Złotów, stan. 35	32-29/83	układ urbanistyczny miasta Złotowa z nawarstwieniami kulturowymi	A-61/505 decyzja z dnia 25.11.1965 r.

Na terenie dawnej „Wyspy Zamkowej”- obecnym półwyspie, przy południowym brzegu jeziora Zaleskiego, na zachód od kościoła znajdował się wczesnośredniowieczny gród, który funkcjonował od VIII do około 2 połowy XIII wieku. W 1963 r. badania sondażowe stanowiska przeprowadził J. Olczak znajdując materiały z wczesnego średniowiecza oraz średniowiecza. W 1974 r. z ramienia Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego w Koszalinie badania na tym stanowisku podjęli H. Janocha oraz I. Skrzypek, którzy natrafili na ceglano-kamienne fundamenty zamku z XVII wieku, usadowione na drewnianych skrzyniach, dodatkowo wzmocnionymi palami i kamieniami. Odkryto wówczas fragmenty wczesnośredniowiecznych umocnień palisadowych, fragment dziedzińca zamkowego oraz mury fundamentowe dwóch jego skrzydeł. W 2006 r. Tomasz Herbich wykonał tam badania geofizyczne. W latach 2007 - 2008 badania na stanowisku prowadziły Grażyna Soroka oraz Mirosława Dernoga, podczas których zarejestrowano fragment dziedzińca zamkowego, prawdopodobnie mur fundamentowy północnego zewnętrznego skrzydła zamku, zbudowany z dużych obrobionych głazów kamiennych i cegły gotyckiej (źródło: Andrzej Kokowski, *Przygoda z archeologią*, 2011; archiwum WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Pile).

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych na ich terenie, a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

4.4.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej

Na terenie miasta Złotowa nie stwierdzono stanowiska o własnej formie terenowej.

4.4.3. Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne)

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo – konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Program ten systematyzuje dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu poprzez penetrację archeologiczną oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Jest to ogromny zasób informacji, na podstawie których zbudowano wiedzę o pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych procesach osadniczych na terenie ziem polskich. Tworzony od lat zbiór ewidencyjny stanowisk archeologicznych ma w dalszym ciągu charakter zbioru otwartego i jest aktualizowany na bieżąco w oparciu o nowe badania archeologiczne, przypadkowe odkrycia, weryfikacje wcześniejszych stanowisk oraz o dane z badań nieinwazyjnych. Ponadto uzupełniającą metodą rejestrowania i dokumentowania stanowisk archeologicznych są zdjęcia lotnicze. W ostatnim czasie metodą wiodącą w poszukiwaniu nowych stanowisk archeologicznych jest zastosowanie lotniczego skanowania laserowego wykorzystującego urządzenia LiDAR (*Light Detection and Ranging*), dzięki któremu odkrywano są stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej.

Miasto Złotów według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego znajduje się w południowo – zachodniej części Pojezierza Krajeńskiego, będącego częścią Pojezierza Pomorskiego (źródło: Jerzy Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2002), na terenie historycznej Krajny, na pomorsko – wielkopolskim pograniczu, nad rzeką Głomią i jeziorami: Złotowskim, Baba, Burmistrzowskim, Proboszczowskim oraz Zaleskim. Od zarania dziejów był to teren atrakcyjny dla rozwoju osadnictwa, koncentrującego się głównie w pobliżu jezior oraz cieków wodnych.

Dotychczasowe badania archeologiczne na terenie miasta Złotowa świadczą o ciągłości osadniczej tej ziemi. Najwcześniejsze osadnictwo w Złotowie i najbliższej okolicy związane jest z środkową epoką kamienia – mezolitem (od około 6000 do około 3000 lat p.n.e.) oraz z młodszą epoką kamienia - neolitem. Z tego okresu zarejestrowano osadę ludności kultury pucharów lejkowatych (Złotów, stan. 14). Szczególnie intensywne osadnictwo w rejonie Złotowa obserwujemy w okresie trwania ludności kultury łużyckiej i pomorskiej (1200 - 400 lat p.n.e.). Znanie cmentarzysko ludności kultury pomorskiej odkryte zostało około 3 km na zachód od zabudowań Złotowa, po prawej stronie drogi prowadzącej do Zalesia (stan. 4). Na terenie żwirowni odkryto grób skrzynkowy. W 1951 r. na stanowisku tym przeprowadzono badania archeologiczne, którymi kierowali C. Potemski i A. Dymaczewski z ramienia Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. Kontynuację badań w latach 1966 - 1967 prowadził F. J. Lachowicz z Koszalina. Odkryto wówczas kilkanaście grobów, jam oraz palenisk. Ponadto

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

w odległości około 100 m na północ od jeziora Proboszczowskiego i około 200 m na północ od Góry Żydowskiej zarejestrowano osadę kultury pomorskiej. Badania sondażowe na stanowisku wykonali H. Janocha i I. Skrzypek w 1977 roku.

Przypadkowe odkrycia zabytków archeologicznych, czy też planowane badania wykopaliskowe na terenie miasta Żłotowa dostarczyły niezwykle istotnych materiałów na temat historii miasta i jego średniowiecznej rozbudowy. Osady o dużym rozrzucie materiału zabytkowego datowanego na wczesne średniowiecze z częstą obecnością widocznych śladów palenisk i warstwy kulturowej, zlokalizowane są wzdłuż obydwu brzegów jeziora Zaleskiego. Zapewne bezpośrednią przyczyną tak dużego nasycenia terenów materiałami wczesnośredniowiecznymi było uformowanie się i rozwój grodu wczesnośredniowiecznego na „Wyspie Zamkowej” (stan. 3). Badania weryfikacyjno – sondażowe na stanowiskach archeologicznych położonych nad jeziorami Miejskim i Baba, doprowadziły do uzyskania cennych materiałów źródłowych z młodszej epoki kamienia, wczesnego i późnego okresu lateńskiego oraz okresu wczesnośredniowiecznego.

Pierwsze badania o charakterze sondażowo – powierzchniowym na terenie „Wyspy Zamkowej” przeprowadzono w 1964 r. pod kierownictwem J. Olczaka i K. Siuchnińskiego. Założono wówczas dwa sondaże, z których pozyskano liczny materiał zabytkowy w postaci naczyń wczesnośredniowiecznych, średniowiecznych i późnośredniowiecznych. Następne badania w tym miejscu wykonano w 1974 r. Kierował nimi J. Kloskowski. Zarejestrowano nawarstwienia kulturowe, obiekty takie jak paleniska oraz fragmenty murów zamkowych. Wyraźnie potwierdziły one istnienie na wyspie XVII-wiecznego zamku. W 1974 r. z ramienia Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego w Koszalinie podjęto badania ratownicze sfinansowane przez Konserwatora Zabytków Archeologicznych w Koszalinie. Badania prowadzili H. Janocha i I. Skrzypek. Prowadzone w latach 1976-1977 badania archeologiczne na terenie „Wyspy Zamkowej” pozwoliły zlokalizować gród wczesnośredniowieczny datowany na okres od VIII do około 2 połowy XIII wieku oraz osadnictwo związane z XVII-wiecznym zamkiem.

**Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych
w Gminnej Ewidencji Zabytków Archeologicznych Miasta Żłotowa**

1. Żłotów, stan. 35, ob. AZP 32-29/83 - zespół nr 1
 - ŚREDNIOWIECZNE I NOWOŻYTNE NAWARSTWIENIA KULTUROWE MIASTA ŻŁOTOWA (XVII-XIX w.)
2. Żłotów, stan. 36, ob. AZP 32-28/84 - zespół nr 2
 - ŚREDNIOWIECZNE NAWARSTWIENIA KULTUROWE MIASTA ŻŁOTOWA
3. Żłotów, stan. 3, ob. AZP 32-29/1 „Wyspa Zamkowa” - zespół nr 3
 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI -XIV w.) - GRODZISKO
 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA
 - XVII w. – ZAMEK
4. Żłotów, stan. ob. AZP 32-28/41 - zespół nr 3
 - XIV-XIX w. – MOST DREWNIA
5. Żłotów, stan. 9, ob. AZP 32-28/42
 - ŚREDNIOWIECZE, XIV-XVII w. – OSADA
 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
6. Żłotów, stan. 28, ob. AZP 32-28/43 - zespół nr 3
 - KURHAN

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

7. Złotów, stan. 29, ob. AZP 32-28/44 - zespół nr 3
 - Wczesne Średniowiecze - Osadnictwo
8. Złotów, stan. 25, ob. AZP 32-28/38 - zespół nr 4
 - Wczesne Średniowiecze – Osada
 - Średniowiecze - Osadnictwo
 - Okres Nowożytny – Osada
9. Złotów, stan. 26, ob. AZP 32-28/39 - zespół nr 4
 - Wczesne Średniowiecze - Osada
10. Złotów, stan. 34, ob. AZP 32-28/117 - zespół nr 4
 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo
11. Złotów, stan. 27, ob. AZP 32-28/40 - zespół nr 5
 - Kultura Pomorska Ha D – Osadnictwo
 - Średniowiecze, XIV- XV w. – Osadnictwo
12. Złotów, stan. 14 ob. AZP 32-29/8 - rejon ulicy Zamkowej - zespół nr 5
 - Późne Średniowiecze, XIV-XVII w. – Osada
 - Okres Nowożytny – Osada
13. Złotów, stan. 16, ob. AZP 32-28/10 - zespół nr 5
 - Późne Średniowiecze, XIV-XVI w. – Osada
 - Okres Nowożytny - Osada
14. Złotów, stan. 12, ob. AZP 32-29/2 - zespół nr 6
 - Późne Średniowiecze, XIII-XV w. – Osada
15. Złotów, stan. 1, ob. AZP 32-29/3 - teren cmentarza żydowskiego - zespół nr 6
 - Wczesne Średniowiecze - Grodzisko
16. Złotów, stan. 2, ob. AZP 32-29/4 - zespół nr 6
 - Wczesne Średniowiecze/ Późne Średniowiecze - Osada
 - Okres Nowożytny - Osada
17. Złotów, stan. 13, ob. AZP 32-29/7 - zespół nr 6
 - Kultura Pomorska, Ha C i Ha D – Osadnictwo
 - Późne Średniowiecze, XIII-XIV w. – Osadnictwo
 - Okres Nowożytny, XVII-XVIII w. - Osadnictwo
18. Złotów, stan. 15, AZP 32-29/9 - zespół nr 6
 - Kultura Łużycka, Kultura Pomorska/ Ha C i Ha D – Osadnictwo
 - Późne Średniowiecze, 2 poł. XIII-XVI w. - Osada
 - Okres Nowożytny, XVII-XVIII w. – Osada
19. Złotów, stan. 11, ob. AZP 32-29/66 - zespół nr 6
 - Późne Średniowiecze, XIV-XVI w.
 - Osada Późne Średniowiecze, XIV-XVI w. – Osada
20. Złotów, stan. 24, ob. AZP 32-29/65 - zespół nr 7
 - Późne Średniowiecze, XIV-XVI w. – Osada
21. Złotów/Międzybłocie, stan. 9 - ob. AZP 32-29/55
 - Wczesne Średniowiecze - Osada
 - Okres Nowożytny - Osadnictwo
22. Złotów, stan. 10, ob. AZP 32-29/67
 - Neolit, Kultura Chojnicko – Pieńkowska - Obozowisko
 - Okres Wpływów Rzymskich, Kultura Oksywska – Osada
23. Złotów, stan. 23, ob. AZP 32-29/64
 - Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo
 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- 24. Złotów, stan. 19, ob. AZP 32-29/69
 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
- 25. Złotów, stan. 20, ob. AZP 32-29/70
 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
- 26. Złotów, stan. 33, ob. AZP 32-29/81
 - OKRES NOWOŻYTNY, XVII - XVIII w. - OSADA
- 27. Złotów, stan. 34, ob. AZP 32-29/82
 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
- 28. Złotów/Błękwił, stan. 32, ob. AZP 32-29/68
 - NEOLIT- OBOZOWISKO
 - KULTURA PRAPOLSKA, XI - XII w. - OSADA

Zespoły stanowisk archeologicznych oraz pojedyncze stanowiska archeologiczne poza zespołami stanowisk zostały uwzględnione na mapie topograficznej stanowiącej załącznik do wykazu.

4.5. Zabytki w zbiorach muzealnych.

W Złotowie funkcjonuje **Muzeum Ziemi Złotowskiej**. Zainteresowania związane ze zbieraniem zabytków dotyczących historii miasta Złotowa i okolic sięgają 1916 - 1917 r. Pierwsze próby ich gromadzenia podjął starosta dr Curd Jannsen, a następnie burmistrz C. F. Brandt. W l. 1928 – 1935 część eksponatów ze Złotowa została przeniesiona do utworzonego w Pile Landesmuseum der Grenzmark Posen - Westpreussen. Po II wojnie światowej wśród działaczy społecznych, dawnych członków przedwojennej V Dzielnicy Polaków w Niemczech pojawił się pomysł założenia muzeum regionalnego. Koło Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego działające przy Powiatowym Domu Kultury w Złotowie ogłosiło konkurs etnograficzny mający na celu „ocalenie resztek kultury ludności rodzimej dla potomności i dla nauki polskiej”. Plon tego konkursu oraz bezcenne materiały Polskiego Towarzystwa Historycznego O/Złotów, wreszcie pamiątki zebrane przez nauczycieli i uczniów Państwowego Liceum Pedagogicznego w Złotowie – to pierwsze eksponaty muzealne, dające nadzieję na utworzenie muzeum regionalnego. Powołany został komitet organizacyjny do współpracy z innymi muzeami i do pozyskiwania sprzymierzeńców (zakłady pracy, pasjonaci historii), na czele którego stanął Jan Kocik. Koncepcja utworzenia muzeum w Złotowie spotkała się z dużym poparciem władz powiatowych i miejskich.

Na pierwszą siedzibę muzeum przydzielono lokal zastępczy znajdujący się przy ul. Zamkowej 5. Były to trzy pomieszczenia na parterze starego budynku. W jednym z nich zorganizowano pierwszą wystawę muzealną pn.: „Pamiątki historyczne Ziemi Złotowskiej”, na której eksponowano zabytki archeologiczne pochodzące z badań archeologicznych, zabytki kultury ludowej oraz dokumenty o znaczeniu historycznym dla powiatu złotowskiego. W 1962 r. Ministerstwo Kultury i Sztuki zatwierdziło powstanie złotowskiego muzeum. To historyczne wydarzenie poprzedziła uchwała Prezydium Powiatowej Rady Narodowej powołująca do życia „muzeum regionalne Ziemi Złotowskiej z siedzibą w Złotowie – w celu krzewienia przywiązania i miłości do ziemi naszych przodków”. Termin wykonania uchwały określono na 31 stycznia 1960 r., czyli na 15. rocznicę powrotu Złotowa do Macierzy.

W latach 60-tych XX w. dzięki interwencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie i władz lokalnych przystąpiono do remontu zabytkowego domu z XVIII w., zlokalizowanego przy ulicy Wojska Polskiego 2a, do którego przeniesiono siedzibę muzeum.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Prace remontowe zakończyły się w 1966 r. i jeszcze tego samego roku w październiku została otwarta stała ekspozycja muzealna pn. „Historia i etnografia Krajny Złotowskiej”.

Obecnie w Muzeum Ziemi Złotowskiej znajdują się zbiory archeologiczne, historyczne i etnograficzne związane z miastem i okolicą, akcentujące przede wszystkim polskość Krajny Złotowskiej oraz walkę o język polski i tożsamość kulturową Ziemi Złotowskiej w czasie 173 lat niemieckiego panowania na tych terenach. Muzeum dokumentuje historię regionu, ale pełni też funkcję placówki naukowej i wystawienniczej. Obecnie można zobaczyć wystawy stałe oraz czasowe, jak również nabyć publikacje dotyczące historii regionu złotowskiego.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

5.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

ADRES	OBIEKT	STAN ZACHOWANIA
ul. Panny Marii	kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	4/5
ul. Staszica	zespół kościoła kościół rzymskokatolickiego parafialnego p.w. św. Rocha: – kościół – cmentarz	4/5 4
pl. Kościuszki	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki	4
ul. Staszica	kaplica cmentarna ewangelicka	5
ul. Jastrowska 14	zespół pałacowo – parkowy: – pałac – park	3/4 4
al. Piasta 32	Starostwo Powiatowe	4/5
ul. ks. dr. B. Domańskiego 5	Dom Polski	4
ul. Wojska Polskiego 2a	dom szczytowy, ob. Muzeum Ziemi Złotowskiej	4
ul. Kościelna 3	dom szczytowy	4 odbudowany
ul. Kościelna 5	dom szczytowy	4 odbudowany

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

ul. Obrońców Warszawy 31 (d. nr 38)	dom kalenicowy	4 odbudowany
ul. Dwór Żłotowski 11	dom w zespole folwarcznym	3
ul. Wodociągowa 1	zespół zakładu wodociągów: – wieża ciśnień – stacja wodociągowa z agregatownią i przepompownią – budynek mieszkalny	3 3 3
ul. Paderewskiego 13/14	spichlerz kamienny	2/3
ul. Kościelna 2b	spichlerz ryglowy	3
ul. Partyzantów - Zagroda Krajeńska	chałupa podcieniowa przeniesiona ze wsi Święta, gm. Żłotów	4

LEGENDA:

1. bardzo zły
2. zły
3. dostateczny
4. dobry
5. bardzo dobry

- **Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP.** Znajduje się w dobrym stanie zachowania. W latach 1964 – 1965 przeprowadzono prace renowacyjne obejmujące tynkowanie i odnowienie wnętrza. Ściany prezbiterium i nawy oraz ściany i kopuły kaplic pokryto dekoracją malarską wykonaną w technice fresku i sgraffita przez Annę i Leonarda Torwirtów z Torunia. Prawdopodobnie również wówczas zlikwidowano schody wejściowe na chór w północno – zachodnim narożniku nawy i zamontowano metalowe schody kręcone po stronie południowej. Ponadto zainstalowano centralne ogrzewanie. W 2001 r. rozpoczęto osuszanie ścian poprzez skucie opaski betonowej wokół kościoła oraz wymianę skorodowanego od wilgoci i wysoleń tynku w partii cokołowej na tynk renowacyjny i wapienny. W 2004 r. przeprowadzono renowację krypty kościoła. W latach 2010 – 2013 wykonano prace remontowo – konserwatorskie polegające na wymianie stolarek okiennych na nowe, odzwierciedlające zarówno formą, jak i materiałem historyczne, wymianie pokrycia dachowego na nowe z dachówki ceramicznej karpiówki oraz remoncie i malowaniu elewacji. Ponadto w latach 2015 i 2016 poddano konserwacji i restauracji polichromie na kopułach kaplic. Prace te współfinansowane były m. in. z budżetu Gminy Miasto Żłotów. W 2019 r. wykonano remont gzymsów na elewacji szczytowej zachodniej polegający na naprawie uszkodzeń i założeniu nowych obróbek blacharskich z blachy miedzianej.
- **Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Rocha.** Obiekt znajduje się w dobrym stanie zachowania. Od 2006 r. prowadzony był remont kościoła obejmujący uzupełnienie pokrycia dachowego wraz z opierzeniami, wykonanie izolacji ścian i systemu odwadniającego, montaż ogrzewania podławkowego. Ponadto odsłonięto i poddano konserwacji oraz

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- częściowej rekonstrukcji oryginalne neogotyckie polichromie ornamentalno – architektoniczne pokrywające ściany nawy oraz ściany i sklepienie prezbiterium. W 2013 r. wymieniono pokrycie dachowe na kościele. **Cmentarz** został zamknięty w maju 1974 r. Nekropolia ta posiada zachowane regularne, alejowo – kwaterowe rozplanowanie i czytelne granice pierwotnego układu oraz liczny starodrzew zarówno w alejach, jak i pojedynczo na kwaterach. Najstarsze nagrobki na terenie cmentarza pochodzą z 1884 r. i 1887 r., ponadto znajduje się tu wiele nagrobków z 1 połowy XX w. i współczesnych.
- **Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki.** Znajduje się w dobrym stanie technicznym. W 1957 r. przeprowadzono remont wnętrza świątyni z malowaniem oraz odnowieniem ławek. Dwa lata później wymieniono schody prowadzące na empore muzyczną. W 1973 r. odbył się remont kapitalny więźby dachowej, pokrycia dachu oraz wnętrza (obicie sufitu płytami, usunięcie części empor, zamurowanie zewnętrznych drzwi do zakrystii, przebudowa prezbiterium oraz założenie nowej instalacji elektrycznej i grzewczej). W 1981 r. położono posadzkę z lastriko, podwyższono prezbiterium i wyłożono je płytami kamiennymi. Następnie w latach 1982 – 1984 zamontowano nową nastawę ołtarzową oraz oszklenia witrażowe okien z poznańskiej pracowni witraży „Powalisz”. W latach 1992 – 1993 przeprowadzono remont instrumentu organowego. W 2011 r. wykonano prace polegające na remoncie pokrycia dachowego oraz malowaniu wnętrza kościoła. W 2012 r. wymieniono pokrycie dachowe na nową dachówkę karpiówkę. Prace te współfinansowane były m.in. z budżetu Gminy Miasto Żłotów.
 - **Kaplica ewangelicka cmentarna przy ul. Staszica.** Od połowy lat 90-tych XX w. obiekt był nieużytkowany i stopniowo następowała jego degradacja. W latach 2020 – 2021 przeprowadzono przy nim kompleksowe prace remontowo – konserwatorskie. Pierwszy etap działań obejmował wymianę pokrycia dachowego na dachówkę karpiówkę, ręczne oczyszczenie ceglanych elewacji, wymianę wtórnej stolarki drzwiowej na nową drewnianą oraz renowację ślusarki okiennej wraz z uzupełnieniem oszklenia. Następnie w 2021 r. przeprowadzono prace konserwatorsko – restauratorskie we wnętrzu kaplicy: poddano konserwacji dekorację malarską deskowego stropu pseudokolebkowego nawy oraz odsłonięto spod wtórnych warstw farby oryginalne neogotyckie polichromie ścienne, które poddano konserwacji, restauracji i częściowej rekonstrukcji. Przedmiotowe prace zostały dofinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Odrestaurowany budynek został przekazany w użytkowanie Muzeum Ziemi Żłotowskiej na cele ekspozycyjne i edukacyjne – urządzono w nim Kaplicę Pamięci.
 - **Zespół pałacowo – parkowy przy ul. Jastrowskiej 14. Pałac** wzniesiony ok. 1800 r., przekształcony podczas licznych przebudów utracił pierwotny układ wnętrza. Po 1945 r. kompleks zabudowań kilkakrotnie zmieniał funkcję. Do końca lat 60 – tych XX w. był siedzibą Technikum Rolniczego wraz z internatem, następnie Zespołu Opieki Zdrowotnej, po 1977 r. siedzibą Nadleśnictwa Żłotów. Od 2002 r. jest własnością prywatną i wydzielono w nim kilka lokali mieszkalnych. W 1977 r. po objęciu pałacu przez Nadleśnictwo Żłotów przeprowadzono generalny remont z częściową przebudową układu pomieszczeń. W latach 90 – tych XX w. założono nowe posadzki, tynki wewnętrzne, stolarkę okienną oraz odbudowano attykę wieży. Po przejściu pałacu w ręce prywatne przeprowadzono prace remontowe lokali mieszkalnych. Fasada obiektu łącznie z wieżą wykazuje w partii przyziemia zawilgocenia i łuszczący się tynk, który nieudolnie naprawiano zaprawą cementową. Niezbędne jest opracowanie przez właścicieli programu użytkowego

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

obiektu zmierzające do docelowego zagospodarowania go w sposób umożliwiający wyeksponowanie jego walorów historyczno – architektonicznych. **Park pałacowy.** Znajduje się w granicach z początku XIX w. W jego północno – zachodniej części po drugiej wojnie światowej założono ogród warzywny i sad. Zatarciu uległ historyczny układ przestrzenny założenia i układ ciągów spacerowych. Zachowany jest liczny starodrzew, w większości z przełomu XIX i XX w. oraz z początku XX w., a także murowane ogrodzenie. Obecnie park jest uporządkowany i na bieżąco pielęgnowany.

- **Starostwo Powiatowe.** Budynek znajduje się w bardzo dobrym stanie technicznym. Po ponownym przejęciu i utworzeniu w nim siedziby Starostwa Powiatowego w 2006 r. wykonano generalny remont obiektu obejmujący wymianę pokrycia dachowego na nową dachówkę zakładkową, remont elewacji polegający na naprawie uszkodzonych tynków i pomalowaniu ich farbami silikatowymi, remont pomieszczeń z renowacją stolarek okiennych i drzwiowych oraz uzupełnieniem brakujących na wzór historycznych, remont posadzek oraz częściowe położenie nowych, a także remont schodów wraz z renowacją oryginalnych balustrad. Ponadto konserwacji poddane zostały zabytkowe witraże umieszczone w oknach sali posiedzeń oraz ciągów komunikacyjnych.
- **Dom Polski.** Budynek znajduje się w dobrym stanie technicznym. Po przejęciu go przez Gminę Miasto Złotów w latach 90-tych XX w. został przeprowadzony generalny remont obiektu obejmujący wymianę zdegradowanego pokrycia dachowego, wymianę stolarek okiennych i drzwiowych, naprawę elewacji oraz adaptację pomieszczeń do nowej funkcji hotelowo – gastronomicznej oraz siedziby stowarzyszeń.
- **Dom, ob. Muzeum Ziemi Złotowskiej przy ul. Wojska Polskiego 2a.** Obiekt użytkowany jako muzeum znajduje się w dobrym stanie technicznym, jest na bieżąco remontowany i konserwowany. W latach 1964 – 1966 przeprowadzono konserwację budynku i adaptację na Muzeum Ziemi Złotowskiej. Zrezygnowano z koncepcji pełnej rekonstrukcji stanu pierwotnego za wyjątkiem wyglądu elewacji szczytowych, które zachowały wiele oryginalnych elementów. We wnętrzu nawiązano do stanu po pierwszej przebudowie, która miała miejsce ok. 1833 r., co nie naruszyło zachowanej struktury obiektu. Oficynę pozostawiono w pierwotnej formie słupowo – ramowej i murowanej. Przy wymianie i uzupełnieniu szkieletu wzorowano się na przykładach historycznej ciesiówki. Na poddaszu wykonano drugą kondygnację użytkową, co pociągnęło za sobą rozbudowę komunikacji pionowej wraz z podniesieniem dachu w celu wprowadzenia klatki schodowej. W latach 2006 – 2008 w obiekcie przeprowadzono prace osuszające piwnice, częściowo wymieniono i zaizolowano podłogi, dokonano remontu stolarek okiennych i elewacji. W 2017 r. przeprowadzono zachowawczy remont elewacji budynku.
- **Dom przy ul. Kościelnej 3.** Obiekt wzniesiony prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX w., wielokrotnie przebudowywany, w wyniku czego ściany ryglowe w większości zostały zastąpione murowanymi. Dom został rozebrany w 1983 r. do fundamentów i odbudowany z rekonstrukcją frontowej elewacji szczytowej. Stan techniczny budynku jest dobry.
- **Dom przy ul. Kościelnej 5.** Obiekt wzniesiony w 1 połowie XIX w., był przebudowany w latach 20 – tych XX wieku. W 1982 r. został rozebrany do fundamentów i odbudowany z zachowaniem jedynie ogólnego wizerunku frontowej elewacji szczytowej. Stan techniczny domu jest dobry.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- **Dom przy ul. Obrońców Warszawy 31.** Obiekt wzniesiony w 1829 r. w konstrukcji ryglowej z wypełnieniem ceglany. Ze względu na znaczną degradację został rozebrany do fundamentów i w 1990 r. odbudowany z zachowaniem historycznej bryły i imitacją konstrukcji ryglowej na elewacjach. Stan techniczny budynku jest dobry.
- **Dom przy ul. Dwór Złotowski 11.** Obiekt wzniesiony na terenie założenia folwarcznego w 1881 r. w konstrukcji ryglowej. W 1965 r. ze względu na zły stan techniczny ścian szkieletowych podmurowano je ceglami. W latach 70 – tych XX w. zostało wymienione pokrycie dachowe z ceramicznej dachówki karpiówki na płyty cementowo – azbestowe. W latach 80 – tych XX w. została dostawiona przybudówka w północno – wschodniej części budynku, a w 2002 r. w tylnej elewacji wymieniono cztery okna na nowe bez zachowania historycznych wymiarów i podziałów. Stan techniczny budynku jest dostateczny.
- **Zespół zakładu wodociągów** wybudowany w 1912 r. z charakterystyczną wieżą ciśnień oraz zachowanym wyposażeniem technicznym stacji uzdatniania wody. W listopadzie 2011 r. obiekt został wyłączony z użytkowania. Jego stan techniczny jest dostateczny.
- **Spichlerz kamienny przy ul. Paderewskiego 13/14.** Obiekt został wybudowany prawdopodobnie w 1780 r. W 1963 r. zachowany był jeszcze w swej pierwotnej formie z wysokim dachem dwuspadowym oraz drzwiami na poddaszu w południowym szczycie. Spichlerz został poddany przebudowie polegającej na zamurowaniu otworów okiennych i częściowo drzwiowych, wymianie konstrukcji dachu poprzez jego obniżenie i zmianie kąta nachylenia połaci oraz wymianie pokrycia dachowego z dachówki karpiówki na płyty cementowo – azbestowe. Obecnie ściany obwodowe spichlerza są wzmocnione za pomocą prętów połączonych śrubami rzymskimi. W pomieszczeniu zachodnim parteru spękania występujące na sklepieniu kolebkowym zostały również doraźnie zabezpieczone. Obiekt jest nieużytkowany i zamknięty. Jego stan jest na bieżąco monitorowany.
- **Spichlerz ryglowy przy ul. Kościelnej.** Obiekt został zbudowany pod koniec XIX w. z przeznaczeniem na magazyn zbożowy. W latach 90 – tych XX w. obecny właściciel przeprowadził remont polegający na wymianie pokrycia dachowego i uzupełnieniu elementów konstrukcyjnych wewnątrz obiektu. Obecnie wykonania prac remontowych wymaga szczytowa ściana zachodnia, gdzie oprócz dużej degradacji drewnianego szkieletu występują ubytki i uszkodzenia cegieł oraz spoinowania. Obiekt jest zamknięty i zabezpieczony.
- **Chałupa podcieniowa przeniesiona ze wsi Święta na teren Zagrody Krajeńskiej.** Podczas translokacji z uwagi na bardzo duży stopień zniszczenia drewnianych elementów konstrukcyjnych obiektu zastąpiono je nowymi, odpowiadającymi zarówno materiałem, wymiarami, jak i sposobem połączenia. Chałupa znajduje się w dobrym stanie technicznym.

5.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych

- **Zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP.**
Stan zachowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków jest ogólnie dobry. W latach 1997 – 1998 poddano konserwacji sarkofag Zygmunta Aleksandra

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Grudzińskiego, natomiast w latach 2005 – 2008 chrzcielnicę, ambonę, cztery ołtarze boczne i grupę rzeźbiarską Ukrzyżowania z belki tęczowej. Prace przy ambonie oraz ołtarzach bocznych p.w. św. Andrzeja, św. Piotra i Matki Boskiej dofinansowane były przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ponadto w kosztach konserwacji ołtarzy bocznych p.w. św. Anny i św. Piotra, grupy rzeźbiarskiej Ukrzyżowania oraz ambony partycypowała Gmina Miasto Żółtów. W latach 2013 – 2014 przeprowadzono prace konserwatorskie i restauratorskie przy ołtarzu głównym, na które dotacji udzieliły następujące podmioty: Urząd Marszałkowski, Powiat Żółtowski i Gmina Miasto Żółtów. Obecnie przeprowadzenia renowacji wymagają feretrony z obrazami oraz ławy kolatorskie.

- **Zespół wyposażenia kościoła parafialnego p.w. św. Rocha.**

Stan zachowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków jest ogólnie dobry. W latach 2002 – 2004 poddano konserwacji ołtarze. W latach 2006 – 2007 przeprowadzono prace konserwatorsko – restauratorskie mające na celu przywrócenie pierwotnej dekoracji malarskiej wnętrza kościoła. Część przedmiotowych prac obejmująca konserwację polichromii w nawie była dofinansowana przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a część z budżetu Gminy Miasto Żółtów. Ponadto na 2022 r. planowana jest konserwacja polichromii ściennych w prezbiterium i nawie, których stan zachowania przez kilkanaście lat od ostatnich prac uległ pogorszeniu z powodu miejscowego zawilgocenia muru oraz uszkodzeń mechanicznych i zabrudzeń powierzchni wynikających z codziennego użytkowania wnętrza.

- **Zespół wyposażenia kościoła pomocniczego p.w. św. Stanisława Kostki.**

Prospekt organowy z przedmiotowego kościoła jest przemalowany w kolorach innych niż oryginalne, natomiast instrument organowy wymaga przeprowadzenia prac naprawczych. Obrazy znajdują się w dobrym stanie zachowania.

- **Zespół witraży w Starostwie Powiatowym.**

W 2006 r. przeprowadzono prace konserwatorskie przy trzech witrażach stanowiących wystrój sali posiedzeń oraz przy witrażu w nadświetlu drzwi głównych. W 2009 r. poddano konserwacji pozostałe witraże znajdujące się w budynku Starostwa.

5.1.3. Stan zachowania dziedzictwa archeologicznego

Zabytki archeologiczne są szczególnie narażone na zagrożenia z powodu niewystarczającej wiedzy na temat zasad ochrony dziedzictwa archeologicznego oraz samego rozumienia przedmiotu ochrony prawnej. Regulacje prawne i decyzje administracyjne często są niedoceniane i niechętnie odbierane przez dzisiejsze społeczeństwo, jednakże stanowią najczęściej jedyną drogę ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

Ochrona dziedzictwa archeologicznego opiera się na zasadzie zrównoważonego rozwoju, według którego obecny poziom cywilizacyjny umożliwia wykorzystanie potencjału kulturowego, ekonomicznego i społecznego dziedzictwa archeologicznego bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na jego poznanie i obcowanie z autentycznymi, nienaruszonymi zabytkami przeszłości. Jest to zasada, która zwraca uwagę na ochronę zabytków

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

archeologicznych *in situ*, czyli w miejscu ich pierwotnego występowania, przez zachowanie ich dla przyszłych pokoleń w stanie możliwie nienaruszonym.

Stanowiska archeologiczne odkryte podczas badań powierzchniowych AZP, przypadkowych odkryć czy też na podstawie danych z lotniczego skanowania laserowego przy pomocy urządzenia LiDAR stanowią zasób informacji, na które składa się archeologiczne dziedzictwo kulturowe. Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na terenach leśnych, nieużytkach, łąkach czy też na obszarach niezabudowanych. Najbardziej zagrożone są te, które znajdują się na polach uprawnych bądź występują w bezpośredniej kolizji z inwestycjami budowlano – ziemnymi.

Wśród wszystkich zabytków kultury zabytki archeologiczne należą do kategorii zabytków najbardziej narażonych na bezpowrotne zniszczenie. Są to głównie zagrożenia związane z nieustanną eksploracją stanowisk archeologicznych, czyli takich miejsc, na obszarze których występują zabytki archeologiczne właściwe dla określonej formacji kulturowej oraz określonej chronologii. Dziedzictwo archeologiczne to bardzo obszerny i jednocześnie zróżnicowany zbiór materialnych śladów działalności człowieka, jednakże zabytki archeologiczne nie podlegają wartościowaniu, bowiem w myśl art. 6 pkt. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 710 ze zm.) *wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.*

Aktualnie zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są inwestycje budowlane i przemysłowe, nielegalna eksploatacja piasek oraz żwirowni oraz głęboka orka na polach uprawnych. Do szczególnych zagrożeń możemy również dopisać działalność tzw. „poszukiwaczy skarbów”, którzy przy użyciu detektora metalu niszczą bezpowrotnie stanowiska archeologiczne i ich kontekst. Dochodzi często do rabowania cmentarzysk kurhanowych w celu pozyskania zabytków traktowanych jako źródło dochodu. Wiele zagrożeń wynika z przyspieszonego rozwoju gospodarczego - użycie ciężkiego sprzętu w rolnictwie, rozwój budownictwa na obrzeżach miejscowości, budowa dróg i nowych ulic, rozwój infrastruktury, itp.

Podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno – budowlanych. Wszelkie roboty ziemne w strefach ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych oraz na obszarze historycznych układów urbanistycznych wymagają prowadzenia badań archeologicznych, na które właściwy miejscowo konserwator zabytków wydaje pozwolenie w myśl art. 36 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycji jak budowa budynków mieszkalnych i usługowych oraz inwestycji liniowych: przyłączy kanalizacji deszczowych, sanitarnych, gazowych, telekomunikacyjnych. Natomiast realizacja inwestycji takich jak budowa obwodnic, dróg, zbiorników retencyjnych, eksploatacja piasek i żwirowni, bezwzględnie wymaga prawidłowego rozpoznania terenu pod względem faktycznej ilości stanowisk archeologicznych oraz przeprowadzenia ratowniczych badań wykopaliskowych na wytypowanych stanowiskach. Z uwagi na szerokopłaszczyznowy zakres prac ziemnych charakteryzujący tego typu przedsięwzięcia budowlane, w bezpowrotny sposób niszczy się substancję zabytkową i obiekty archeologiczne.

Historyczny układ urbanistyczny miasta Złotowa nakazuje szczególną ochronę pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych w jego obrębie. Aby zapobiec zniszczeniom tych nawarstwień należy mieć na uwadze fakt, iż wszelkie roboty ziemne na obszarze podlegającym ścisłej ochronie konserwatorskiej winny być prowadzone pod stałą kontrolą archeologa, czy to w formie nadzoru czy też w postaci wyprzedzających

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

badań archeologicznych, na które Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wydaje stosowne pozwolenie. Również przebudowa założeń pałacowo-parkowych prowadzi także do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych, dlatego wszelkie roboty ziemne powinny być prowadzone pod nadzorem archeologa. Trzeba wiedzieć, że wyniki badań stanowią często jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców. Należy pamiętać również o pracach ziemno-budowlanych związanych z przebudową lub rozbiórką budynków wpisanych do rejestru zabytków. Towarzyszące im badania archeologiczne są niezwykle istotne w procesie rekonstrukcji dawnej, historycznej zabudowy.

Rozwój przemysłu, turystyki, budownictwa mieszkaniowego stanowi istotne zagrożenie dla zabytków archeologicznych, dlatego ważne jest wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez właściwego miejscowo konserwatora zabytków.

5.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w mieście

1) nieruchomości

Znacznym zagrożeniem dla historycznej zabudowy miasta Złotowa, jego układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków, a także innych zabytkowych ulic nie objętych tym wpisem, jest degradacja zabytkowej substancji spowodowana wymogami współczesnej cywilizacji.

Problemem są niefachowo prowadzone prace remontowe, adaptacyjne oraz rewitalizacyjne, w wyniku których budynki ulegają przekształceniu, co powoduje utratę ich wartości zabytkowych. Wymiana historycznej tkanki obiektów – drewnianych stolarek otworowych, pokryć dachowych, a także zmiany formy bryły, dachu, niekontrolowane rozbudowy, zmiany wyglądu elewacji w zakresie rozmieszczenia, kształtu, wielkości otworów okiennych i drzwiowych, usuwanie detalu i dekoracji architektonicznej z elewacji oraz elementów wystroju wewnątrz (m. in. posadzek, schodów) wpływa negatywnie na autentyczność obiektów oraz wizerunek zabytkowej zabudowy. Również zaniechanie bieżących napraw i koniecznych remontów powoduje postępującą destrukcję budynków, a w konsekwencji również trwałą utratę ich wartości historycznych.

Wprowadzanie nowej zabudowy mieszkalnej na obszarze założenia urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków nie stanowi zagrożenia dla historycznego układu przestrzennego, ponieważ każdorazowo uzgadniane jest z organem ochrony zabytków. Natomiast niekorzystnym zjawiskiem mającym negatywny wpływ na wnętrza urbanistyczne jest wypadanie historycznej zabudowy gospodarczej zlokalizowanej na zapleczach działek, która również kształtuje strukturę przestrzenną miasta.

2) ruchomych

Bardzo dużym zagrożeniem dla kościołów i zabytków ruchomych stanowiących ich wyposażenie jest zużyta, uszkodzona lub niewłaściwie założona instalacja elektryczna narażająca sam obiekt, jak i jego wyposażenie na pożar, a także brak odpowiedniego zabezpieczenia przeciwpożarowego i antywłamaniowego.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

3) archeologicznych

Istotnym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych na terenie miasta Złotowa jest prowadzenie robót ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu. Należą do nich między innymi planowane na najbliższe lata inwestycje:

- budowa parkingów przy ul. Mokrej;
- budowa tężni solankowej na Półwyspie Rybackim;
- przebudowa ul. Zamkowej;
- utwardzenie terenu przy ul. Grochowskiego (pomiędzy budynkiem przedszkola a budynkiem biblioteki);
- uzbrojenie terenu inwestycyjnego przy ul. Powstańców;
- utworzenie pola namiotowego z infrastrukturą sanitarną i stanowiska dla kamperów przy ulicy Wioślarskiej;
- remont boiska na stadionie miejskim przy ul. Wioślarskiej;
- budowa budynków mieszkalnych, mieszkalno-usługowych i infrastruktury towarzyszącej na terenie śródmieścia Złotowa.

W celu ochrony stanowisk archeologicznych oraz pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych niezbędne jest uzgadnianie oraz wypełnianie przez inwestorów wytycznych konserwatorskich zawartych w decyzjach i opiniach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5.2. Ochrona zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego wynikająca ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa

Obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa* zostało przyjęte Uchwałą Nr XXI/138/05 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 24 marca 2005 r. Obecnie trwają prace nad sporządzeniem zmiany studium – dnia 26 sierpnia 2020 r. Rada Miejska w Złotowie podjęła Uchwałę Nr XX.167.2020 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasto Złotów.

Studium jest dokumentem planistycznym określającym zasady polityki zagospodarowania przestrzennego miasta, stanowi zbiór zapisów ustalonych jako uwarunkowania i kierunki zagospodarowania będące podstawą do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W rozdziale II w punkcie 4 ww. dokumentu zawarto szczegółowy rys historyczny miasta Złotowa. W kolejnym punkcie 5: *Krajobraz kulturowy i dziedzictwo historyczne* zamieszczono wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz wykaz obiektów nieruchomych na terenie miasta Złotowa ujętych w ewidencji wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków.

Ponadto wymieniono strefy ochrony konserwatorskiej obowiązujące na terenie miasta i wskazano, że wszystkie działania projektowe i prace ziemne prowadzone w obrębie tych stref należy uzgadniać z urzędem ochrony zabytków:

- **strefa A** - pełna ochrona konserwatorska obejmująca cały obszar Starego Miasta - wiążąca się z nakazem bezwzględного zachowania układu urbanistycznego, w tym:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

historycznych linii regulacyjnych zabudowy, istniejących podziałów własnościowych, historycznie zlokalizowanych terenów zielonych i układu komunikacyjnego,

- **strefa B** - ochrona konserwatorska obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji zabytkowej: zabudowa al. Piasta i al. Mickiewicza,
- **strefa archeologiczna** – obejmuje: strefy A i B ochrony konserwatorskiej, w tym teren półwyspu zamkowego, pl. Paderewskiego, Górę Żydowską, pałac z parkiem, teren zielony między Głomią a ul. Partyzantów oraz stanowiska archeologiczne oznaczone na planie znajdujące się poza terenem zabudowanym; na terenie strefy wszelkie prace ziemno-budowlane podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, a inwestora obowiązuje prowadzenie prac archeologicznych podczas robót ziemnych – zakres prac określa w drodze decyzji wojewódzki konserwator zabytków,
- **strefa ochrony krajobrazu** - obejmuje założenia zielone: park miejski przy al. Piasta, zespół trzech cmentarzy oraz Zwierzyniec,
- **strefa ochrony ekspozycji** - obejmuje przedpola widokowe i panoramy Starego Miasta od strony jeziora Miejskiego i Baba oraz Góry Żydowskiej.

Rozdział III *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* zawiera ustalenia ogólne informujące, że w studium szczególną uwagę zwrócono na rozwój funkcji mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej i turystyczno-wypoczynkowej miasta. Funkcja mieszkaniowa realizowana jest m.in. przez porządkowanie, rewaloryzację zabudowy historycznej oraz uzupełnianie istniejącej zabudowy.

Ustalenia szczegółowe w tym zakresie odnoszą się do poszczególnych 8 obszarów miasta. Zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego znalazły się w następujących obszarach: Śródmieście, tereny rekreacji, Wielatowo oraz Wodociągi.

Obszar *Śródmieście* obejmuje układ urbanistyczny Złotowa wpisany do rejestru zabytków. Ten fragment studium zawiera m.in. zapis o dużym stopniu zdekapitalizowania zabudowy ww. terenu, wymagającej dużych nakładów na restaurację i rewitalizację oraz o konieczności szczegółowego uzgadniania wszelkich działań z wojewódzkim konserwatorem zabytków. W stosunku do przedmiotowego obszaru sformułowano następujące wskazania:

- obowiązuje strefa A ścisłej ochrony konserwatorskiej,
- przed przystąpieniem do rewaloryzacji sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- zakaz stosowania reklam stojących i na elewacjach; możliwe reklamy wykonane w historyzującym stylu,
- sanacja współczesnej dysharmonijnej zabudowy oraz uzupełnienie zabudową plombową.

Ponadto proponuje się tu:

- odtworzenie fosy oddzielającej dzisiejszy półwysep zamkowy od starówki,
- odtworzenie historycznego drewnianego mostu zamkowego jako atrakcyjnego elementu ciągu spacerowego,
- zlokalizowanie na półwyspie ekspozycji historycznej z makietą zamku,
- szczegółowe wytyczne do sporządzenia planów miejscowych.

Dla terenów cmentarzy katolickiego, wojennego i ewangelickiego zaproponowano uporządkowanie zieleni, zorganizowanie ciągów spacerowych na całości założenia oraz zamianę domu przedpogrzebowego usytuowanego na terenie cmentarza ewangelickiego na ekspozycję muzealną związaną z wojenną historią Krajny Złotowskiej.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Obszar *terenów rekreacji* obejmuje tereny zielone od ul. Powstańców wokół jeziora Miejskiego, Zaleskiego, Baba, Burmistrzowskiego i Proboszczowskiego wraz ze Zwierzyńcem. Na ww. obszarze obowiązuje m. in. strefa ochrony krajobrazu i strefy stanowisk archeologicznych oraz strefa ochrony ekspozycji Starego Miasta. W stosunku do przedmiotowego obszaru sformułowano następujące wskazania:

- urządzenie Zwierzyńca jako parku krajobrazowego; odtworzenie historycznego układu alei, kompozycji roślinnych, sporządzenie projektu terenów zieleni oraz ścieżki dydaktycznej;
- budowa skansenu w pobliżu dawnej „rybakówki”;
- odtworzenie historycznego mostu łączącego półwysp zamkowy z drugim brzegiem Głomi;
- lokalizacja ekspozycji historycznej z makietą dawnego zamku na półwyspie; rewaloryzację przedpola widokowego między Górą Żydowską a skarpą Starówki przez wyegzekwowanie zmian estetycznych domków na terenach działek.

Na obszarze Wielatowo występuje zespół pałacowo – parkowy wpisany do rejestru zabytków i obowiązuje na nim m.in. historyczne odtworzenie architektury i funkcji XVIII - wiecznego Pałacu Działyńskich. Przy zbyciu zespołu pałacowo-parkowego sformułowano program użytkowy jako: 1) centrum hotelowo – szkoleniowe, 2) dom wypoczynku dla kadry menedżerskiej. Wskazaniem dla przedmiotowego obszaru jest bezwzględne dążenie do jego rewaloryzacji ze względu na unikalny zabytkowy charakter założenia parkowego i architektury pałacowej.

Na obszarze *Wodociągów* zlokalizowany jest Zespół Zakładu Wodociągów wpisany do rejestru zabytków zabytkowych. Obowiązuje na nim m.in. ochrona zabytkowych budynków stacji ciśnień.

Ponadto cały IV rozdział zawiera zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego.

1) Działania w zakresie ochrony i renowacji zabytków:

- regulacja stanów prawnych w tych obiektach, które wymagają właścicieli zapewniających renowację i właściwe utrzymanie zabytków,
- otrzymywanie wytycznych i opinii dotyczących uzyskiwania dotacji finansowych na prowadzenie prac przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków w ramach istniejących przepisów prawa, a także pomocy merytorycznej urzędu ochrony zabytków dla wszystkich obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej,
- określenie priorytetów w zakresie wartości i kolejności w ochronie obiektów zabytkowych,
- ustalenie wzajemnej relacji między ochroną tradycyjnej zabudowy, kształtującej regionalną specyfikę krajobrazu a tendencjami w nowoczesnych formach budownictwa miejskiego.

2) Projekt rewitalizacji Starego Miasta:

❖ **Studium krajobrazu**

W zakresie kształtowania fizjonomii Starego Miasta określa się działania zróżnicowane pod względem stopnia możliwych przekształceń. Interwencję przeprowadza się zarówno w stosunku do wyodrębnionych wnętr architektoniczno – krajobrazowych, jak i poszczególnych elementów ekspozycji. W ramach kształtowania wnętr architektoniczno – krajobrazowych przewidziano trzy rodzaje działań:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- zachowanie wszystkich elementów kompozycji wnętrza, dopuszczalne zabiegi podnoszące estetykę i podkreślające charakter wnętrza,
- zachowanie podstawowych elementów kompozycji przy wzbogaceniu walorów ekspozycji, rewaloryzacja z możliwością wprowadzenia nowych elementów, uporządkowanie terenu przez usunięcie elementów degradujących lub utrudniających odczytanie kompozycji,
- rekompozycja wnętrza z wykorzystaniem elementów istniejących i nowo projektowanych, uzyskanie spójności kompozycyjnej wnętrz zdegradowanych przez wprowadzenie zabudowy uzupełniającej i elementów małej architektury, dopuszczalne twórcze kształtowanie wnętrza z uwzględnieniem założeń kompozycyjnych i skali otoczenia.

Kierując się zasadą stopniowania zakresu dopuszczalnej interwencji planuje się także działania dotyczące wszystkich istniejących elementów ekspozycji. Wyszczególnia się obiekty do zachowania i ochrony, przekształceń bądź likwidacji. Określa się stopień przekształceń: estetyzacja obejmuje wprowadzanie detalu architektonicznego, zmianę otworów okiennych i drzwiowych itp., przebudowa dotyczy bardziej radykalnych działań wpływających na bryłę budynku, jak podniesienie dachu, zmniejszenie ilości kondygnacji.

Wskazuje się elementy do wprowadzenia w celu wzbogacenia kompozycji wnętrza, jak: akcenty kompozycyjne, subdominanty architektoniczne, ciągi widokowe. Zaleca się wprowadzenie zabudowy bądź elementów małej architektury w celu uzupełnienia zwartości ścian wnętrza.

❖ **Proponowane wytyczne do planu zagospodarowania przestrzennego** w celu określenia kierunku i charakteru działań w zakresie rewitalizacji

- struktura podziału terenu
 - wyszczególnia się działania dotyczące struktury podziału terenu: zachowanie lub likwidacja istniejących, wprowadzanie nowych podziałów własnościowych;
 - zachowuje się strefy ochrony zawarte w wytycznych konserwatorskich.
- kształtowanie i zagospodarowanie przestrzeni
 - określa się:
 - obowiązujące linie zabudowy frontowej zgodne z historycznym układem kompozycyjnym,
 - nieprzekraczalne linie zabudowy budynków frontowych, oficynowych i gospodarczych w celu uporządkowania wnętrz istniejących przy jednoczesnym zachowaniu ich historycznego charakteru oraz stworzeniu nowych – nawiązujących do klimatu miasta;
 - projektuje się system ciągów spacerowych łączących Stare Miasto i nowe dzielnice z terenami zielonymi na obrzeżach (wykorzystując odtworzone historyczne drogi wodne) i dalej prowadzące do istniejących terenów rekreacyjnych położonych między jeziorem Miejskim i Zaleskim (teren nie objęty opracowaniem);
 - określa się miejsca usytuowania krytych przejazdów w zwartej zabudowie pierzei ulic w celu umożliwienia dojazdu na podwórza gospodarcze;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- w ramach kształtowania systemów zieleni przewiduje się ścisłą ochronę istniejącej zieleni publicznej, wyznacza się miejsca zielone przeznaczone do zabaw dzieci;
- projektuje się odtworzenie historycznych nawierzchni terenów komunikacji;
- projektuje się nowe elementy zagospodarowania terenu na obszarach rekreacyjnych – tarasy widokowe, przystań kajakową, moło;
- w celu uatrakcyjnienia kompozycji terenów spacerowych zaleca się odtworzenie fosy zamkowej i mostu łączącego półwysep zamkowy z terenami leżącymi po drugiej stronie Głomi;
- kompozycja
 - nakaz zachowania historycznych podziałów na poszczególne budynki, zgodnych z podziałami działek;
 - wskazanie elewacji wymagających szczególnego opracowania ze względu na usytuowanie budynków;
 - nakaz ochrony istniejących ogrodzeń murowanych jako znaczących elementów kompozycji;
 - projektowanie uzupełnień zwartości ścian wewnątrz przez wprowadzenie stylizowanych historycznie ogrodzeń murowanych w liniach rozgraniczających nieruchomości, zaleca się również odgródzenie murami ogrodów przylegających do terenów zieleni publicznej na obrzeżach Starówki;
 - określenie ciągów i otwarć widokowych do ochrony.
- zabudowa
 - określenie obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji konserwatorskiej;
 - wytypowanie obiektów proponowanych do wpisania do rejestru zabytków i ewidencji konserwatorskiej;
 - ustalenie 3 rodzajów działań w zakresie rewaloryzacji:
 - estetyzację
 - przebudowę
 - likwidację
- struktura funkcjonalno – przestrzenna: program funkcjonalny Starego Miasta nie ulega zasadniczym zmianom – dominującą funkcją pozostaje funkcja mieszkaniowa z usługami wbudowanymi; w celu uszczegółowienia wprowadza się podział na 2 strefy krajobrazowe: *Stare Miasto* i *Krajobraz Zielony*, z których każda ma 5 podstref
 - pod względem działań w zakresie rewaloryzacji w podstrefach *Starego Miasta* wprowadzono następujące wydzielenia elementarne:
 - obszar ochrony i adaptacji istniejącej, wartościowej historycznie i krajobrazowo zabudowy, sanacja zabudowy dysharmonijnej lub zdekapitalizowanej, uporządkowanie terenu i zabudowy, uzupełnienie zwartości ścian wewnątrz zabudową bądź ogrodzeniem murowanym,
 - przekształcenie, podniesienie wartości kompozycyjnej poprzez uzupełnienie zabudową i elementami małej architektury nawiązującymi do historycznego kontekstu, usunięcie zabudowy dysharmonijnej i zdekapitalizowanej,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- zabudowa wolnych działek, architektura nawiązująca do historycznej skalą i detalem architektonicznym, zgodnie z przynależnością do podstrefy.
- struktura komunikacji
 - ograniczenie ruchu kołowego w obrębie Starego Miasta w celu poprawy jakości funkcjonowania tkanki staromiejskiej;
 - wyznaczenie systemu ciągów komunikacyjnych przeznaczonych wyłącznie do ruchu pieszego i rowerowego;
 - wyznaczenie obsługujących centrum jednokierunkowych ulic dojazdowych w formie pieszojezdni;
 - ścisłe określenie stref parkowania.

5.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Złotów nie posiada miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru miasta. Obowiązuje 61 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dla pozostałych obszarów inwestycje wykonywane są na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Śród wymienionych wyżej planów zagospodarowania przestrzennego 48 zawiera zapisy uwzględniające ochronę zabytków głównie archeologicznych. Należą do nich:

1. Uchwała nr XXIII/150/2000 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obszaru położonego w Złotowie w rejonie ul. 8 Marca, Leśnej i Wielatowskiej.
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis nakładający na przyszłych inwestorów obowiązek uzgadniania prac ziemnych z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych – Delegatura w Pile.
2. Uchwała nr XXIII/149/2000 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29.06.2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa w rejonie ulicy Chojnickiej – Rogatki
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis dotyczący konieczności uzgadniania z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych – Delegatura w Pile przyszłych prac ziemnych celem objęcia ich nadzorem archeologicznym.
3. Uchwała Nr XXXII/217/2001 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 26 kwietnia 2001 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa w rejonie dzielnicy przemysłowej przy ulicy Kujańskiej
 - dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono zapisy:
 - zachowanie postulowanego do wpisania do rejestru zabytków budynku mieszkalnego przy ul. Kujańskiej 33;
 - obowiązek powiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o podejmowaniu prac ziemnych na obszarze planu celem objęcia tych prac nadzorem archeologicznym.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

4. Uchwała Nr XXVIII/180/2000 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 23 listopada 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego zespołu mieszkalno – usługowego w Złotowie w rejonie ulic Jastrowskiej i Leśnej
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis zobowiązujący przyszłych inwestorów do uzgadniania prac ziemnych z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych – Delegatura w Pile, celem objęcia ich nadzorem archeologicznym.
5. Uchwała Nr XXVIII/178/2000 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 23 listopada 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego zespołu budownictwa mieszkalno – usługowego przy hali targowej w Złotowie
 - dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - obowiązek uzgadniania prac ziemnych z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych – Delegatura w Pile, celem objęcia ich nadzorem archeologicznym;
 - określenie warunków konserwatorskich oznaczonej w planie strefy B ochrony konserwatorskiej:
 - a) projektowane budynki winny być nakryte dachami stromymi o wskazanym nachyleniu połaci;
 - b) pokrycie dachów dachówką lub materiałem dachówkopodobnym;
 - c) nowa zabudowa winna harmonizować z historycznymi budynkami Złotowa;
 - d) dla obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków wprowadzono obowiązek konsultacji podczas projektowania z konserwatorem zabytków.
6. Uchwała Nr XXXII/218/01 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 26 kwietnia 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa w rejonie ulic Aleja Piasta-Krzywoustego
 - dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - dom nr 31 (przy al. Piasta) murowany z pierwszej ćwierci XX w. w którym mieści się Szkoła Muzyczna znajduje się pod ochroną konserwatorską Służby Ochrony Zabytków,
 - wszelkie zmiany remontowe wewnątrz budynku oraz zmiany remontowe elewacji, pokrycia, a także docieplenie itp. należy uzgadniać ze Służbą Ochrony Zabytków,
 - dom nr 33 (przy al. Piasta) murowany z pierwszej ćwierci XX w. znajduje się pod ochroną konserwatorską Służby Ochrony Zabytków,
 - wszelkie zmiany remontowe wewnątrz budynku oraz zmiany remontowe elewacji, pokrycia, a także docieplenie itp. należy uzgadniać ze Służbą Ochrony Zabytków.
7. Uchwała Nr XXXII/220/01 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 26 kwietnia 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa w rejonie Muzeum Ziemi Złotowskiej
 - wprowadzono zapisy ustalające następujące warunki zabudowy i zagospodarowania terenu:
 - domy nr 2 i 3 przy ul. Wojska Polskiego objęte są ochroną konserwatorską Służby Ochrony Zabytków,
 - wszelkie zmiany remontowe wewnątrz budynków oraz zmiany remontowe elewacji, pokrycia, a także docieplenie itp. należy uzgadniać ze Służbą Ochrony Zabytków,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- dom nr 2a przy ul. Wojska Polskiego, w którym mieści się Muzeum Ziemi Złotowskiej znajduje się w rejestrze zabytków. Powstanie budynku określa się na pierwszą połowę XIX w.
8. Uchwała Nr XXIX/207/06 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa dla zespołu budownictwa mieszkalno – usługowego przy hali targowej w Złotowie
- dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - przed uzyskaniem pozwolenia na budowę nakazuje się uzgodnienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich prac ziemnych związanych z zagospodarowaniem lub zabudowaniem terenu, celem ustalenia obowiązującego zakresu prac archeologicznych,
 - określono zasięg strefy konserwatorskiej,
 - w przypadku, kiedy w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkryty zostanie przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem należy:
 - a) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
 - b) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
 - c) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, burmistrza.
9. Uchwała Nr XXIX/208/06 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa w rejonie dzielnicy przemysłowej przy ulicy Kujańskiej
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapisy:
 - obowiązek uzgadniania z WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Pile prac ziemnych związanych z zabudowaniem lub zagospodarowaniem terenu w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych;
 - w przypadku, kiedy w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkryty zostanie przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, należy:
 - a) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
 - b) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
 - c) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, burmistrza.
10. Uchwała Nr XXIX/210/06 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego przy ul. 8-go Marca
- wprowadzono następujące zapisy:
 - określono zasięg strefy ochrony konserwatorskiej (strefa B);
 - ustanowiono obowiązek przed uzyskaniem pozwolenia na budowę uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków prac ziemnych

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- związanych z zagospodarowaniem lub zabudowaniem terenu, celem ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych.
- w przypadku, kiedy w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkryty zostanie przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, należy:
 - a) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
 - b) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
 - c) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, burmistrza.
11. Uchwała Nr XXIX/211/06 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Żłotowa dla obszaru położonego w rejonie ul. Norwida, Szpitalnej i Nieznanego Żołnierza
- wprowadzono następujące zapisy:
- określono zasięg strefy ochrony konserwatorskiej (strefa B);
 - ustanowiono obowiązek przed uzyskaniem pozwolenia na budowę uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków prac ziemnych związanych z zagospodarowaniem lub zabudowaniem terenu, celem ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych.
 - w przypadku, kiedy w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkryty zostanie przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, należy:
 - a) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
 - b) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
 - c) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, burmistrza.
12. Uchwała Nr IV/20/07 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 30 stycznia 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Żłotowa, terenu położonego między ul. Grochowskiego a Mickiewicza
- wprowadzono następujące zapisy:
- określono zasięg strefy ochrony konserwatorskiej (strefa B);
 - ustanowiono obowiązek przed uzyskaniem pozwolenia na budowę dla inwestycji zlokalizowanych na terenach w zasięgu strefy ochrony konserwatorskiej (strefa B) uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków prac ziemnych związanych z zagospodarowaniem lub zabudowaniem terenu, celem ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych.
 - w przypadku, kiedy w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkryty zostanie przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, należy:
 - a) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- b) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
 - c) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, burmistrza.
13. Uchwała Nr IV/21/07 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 30 stycznia 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru obejmującego rejon Muzeum Ziemi Złotowskiej oraz na przedłużeniu ul. Mokrej, wzdłuż ul. Kościelnej do ul. Grudzińskich
- w celu ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - na terenie objętym planem znajduje się obiekt wpisany do rejestru zabytków: spichlerz, koniec XIX w., szachulcowy oraz zieleń wysoka do bezwzględneho zachowania;
 - właściciel lub posiadacz obiektu wpisanego do rejestru zabytków zobowiązany jest do opieki nad zabytkiem zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami);
 - dopuszcza się modernizację obiektu wpisanego do rejestru zabytków oraz wprowadzenie wszystkich niezbędnych urządzeń;
 - zakres prac modernizacyjnych wymaga bezwzględnych uzgodnień i akceptacji konserwatora zabytków;
 - teren objęty planem leży na obszarze założenia urbanistycznego śródmieścia miasta Złotów, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A-61/505 decyzją z dnia 25.11.1965 r., objętego ścisłą ochroną konserwatorską. Każde działanie inwestycyjne jak również podział nieruchomości muszą uzyskać akceptację Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz konserwatorskie pozwolenie na prowadzenie prac na obszarze wpisanym do rejestru zabytków (na wniosek inwestora);
 - ustanawia się obowiązek przed uzyskaniem pozwolenia na budowę uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich prac ziemnych związanych z zagospodarowaniem lub zabudowaniem terenu, celem ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych;
 - w przypadku, kiedy w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkryty zostanie przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, należy:
 - a) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
 - b) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
 - c) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, burmistrza.
14. Uchwała Nr IV/23/07 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 30 stycznia 2007 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, terenu położonego w rejonie ul. Mickiewicza i Al. Piasta
- wprowadzono zapisy ustalające ochronę wartości archeologicznych i architektonicznych w ramach strefy B ochrony konserwatorskiej:
 - obowiązek utrzymania skali i charakteru zabudowy, w przypadku projektowania zabudowy uzupełniającej lub w miejscu rozbieranych obiektów,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- obowiązek uzgadniania z WUOZ dokumentacji projektowej i wskazań lokalizacyjnych,
 - obowiązek uzgadniania z WUOZ wszelkich prac remontowo - budowlanych w obrębie istniejących obiektów.
15. Uchwała Nr XXIV/119/08 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 28 października 2008 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, terenów położonych w rejonie ul. Kujańskiej
- w celu ochrony wartości archeologicznych na terenie objętym planem wprowadzono zapisy:
 - obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile, prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz.U. Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami).
16. Uchwała Nr XXXVII/202/10 Rady Miejskiej Złotowa z dnia 23 marca 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa - terenu przy ul. Kujańskiej (ul. Głębinowa i ul. Wodociągowa)
- w celu ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile, prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz.U. Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami).
17. Uchwała Nr XXXVII/204/10 Rady Miejskiej Złotowa z dnia 23 marca 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego w rejonie ul. Norwida, Szpitalnej i Nieznanego Żołnierza
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami).
18. Uchwała Nr XXXVII/206/10 Rady Miejskiej Złotowa z dnia 23 marca 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego przy ul. Leśnej i Wielatowskiej
- w celu ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - przy realizacji inwestycji obowiązek badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej (ustawa

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

19. Uchwała Nr V/34/11 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego między ul. Królowej Jadwigi, jeziorem Burmistrzowskim i Kanątem Śmiardowskim

- dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - ustala się archeologiczną strefę ochrony konserwatorskiej terenu objętego projektem planu, o granicach przedstawionych na rysunku planu; w strefie tej obowiązuje uzgadnianie z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu w celu uzyskania pozwolenia WWKZ na prowadzenie prac archeologicznych podczas inwestycji;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz. U. z 2003 r. nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami);
 - wskazano wszystkie budynki figurujące w ewidencji zabytków i objęto je ochroną konserwatorską poprzez zapisy:
 - obiekty należy utrzymywać w dobrym stanie technicznym, zachowując ich bryłę, gabaryty, historyczne podziały stolarki okiennej i drzwiowej, pokrycie i kształt dachu, a wszelkie prace winny być uzgadniane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków; ponadto przebudowa, rozbudowa, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, zmiana pokrycia dachu itp. wymagają uzgodnienia z konserwatorem zabytków.

20. Uchwała Nr V/36/11 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego nad jeziorem Zaleskim – ul. Wioślarska

- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - konieczność prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz. U. z 2003r. nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

21. Uchwała Nr V/38/11 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego przy ul. 8 Marca – ul. Wielatowska

- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - konieczność prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej (ustawa

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz. U. z 2003r. nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

22. Uchwała Nr V/40/11 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego między ul. Melchiora Wańkowicza a ul. Władysława Stanisława Reymonta
 - dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego wprowadzono zapis dotyczący konieczności prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych w zakresie określonym pozwoleniem WWKZ na badania archeologiczne, które należy uzyskać przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.
23. Uchwała Nr XVIII/140/12 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 28 sierpnia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa dla obszaru położonego między ul. Mokrą a ul. Łowiecką
 - dla ochrony wartości archeologicznych i architektonicznych na terenie objętym planem wprowadzono następujące zapisy:
 - przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie robót budowlanych na obszarze wpisanego do rejestru zabytków historycznego układu urbanistycznego;
 - obowiązek prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.
24. Uchwała Nr XXVII/266/13 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, dla obszaru położonego w Złotowie w rejonie dzielnicy przemysłowej między ul. Kujańską a ul. Wodociągowa
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis dotyczący obowiązku prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.
25. Uchwała Nr XXVII/270/13 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa dla obszaru położonego w Złotowie przy ul. Widokowej
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis dotyczący obowiązku prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.
26. Uchwała Nr XXVII/272/13 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego między ul. Rogatki a Jeziorem Burmistrzowskim
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

27. Uchwała Nr XXVII/264/13 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego między Al. Piasta a zabudową mieszkaniową jednorodzinną przy ul. Polnej
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - obowiązek prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
28. Uchwała Nr XXX/292/13 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 października 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obszaru położonego przy skrzyżowaniu Al. Piasta z ul. Bolesława Krzywoustego
- dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - obowiązek prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
 - budynek nr 31, znajdujący się pod ochroną konserwatorską, należy utrzymywać w dobrym stanie technicznym, zachowując bryłę, gabaryty, historyczne podziały stolarki okiennej i drzwiowej, pokrycie i kształt dachu, a wszelkie prace budowlane związane z jego bryłą i elementami zewnętrznymi winny być uzgadniane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków.
29. Uchwała Nr XXXI/304/13 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 grudnia 2013 r. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego między jeziorem Miejskim, ul. Powstańców (drogą wojewódzką nr 188) i rzeką Głonią
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - obowiązek prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, zakres których określi pozwolenie WWKZ na badania archeologiczne przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę;
 - w strefie ochrony stanowiska archeologicznego istnieje obowiązek prowadzenia inwestycji związanych z zagospodarowaniem terenu a wymagających prac ziemnych w obecności archeologa;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
30. Uchwała Nr XXXI/306/13 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 grudnia 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego w okolicach ul. Gorzelnianej, Jastrowskiej, Partyzantów i Zamkowej
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

31. Uchwała Nr XXXIV.328.2014 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa w rejonie ulic: Kujańska, Jarzębinowa, Głębinowa, Jodłowa, Piaskowa
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - obowiązek uzgadniania z WWKZ inwestycji związanych z zagospodarowaniem i zabudowaniem terenu wymagających prac ziemnych, celem ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
32. Uchwała Nr XXXIV.330.2014 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa w rejonie ul. Melchiora Wańkowicza
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
33. Uchwała Nr XXXV.334.2014 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego działki położone przy skrzyżowaniach ul. Chojnickiej z ul. Rogatki i ul. Świerkowa
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
34. Uchwała Nr XIII.75.2015 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 26 października 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego działki położone przy skrzyżowaniu ul. Leśnej z ul. 8-go Marca
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujące zapisy:
 - obowiązek prowadzenia przy realizacji inwestycji badań archeologicznych, których zakres określi wojewódzki konserwator zabytków; pozwolenie WWKZ na przeprowadzenie badań archeologicznych należy uzyskać przed otrzymaniem decyzji o pozwoleniu na budowę zgodnie z przepisami odrębnymi;
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
35. Uchwała Nr XVI.98.2016 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 stycznia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego działki położone między al. Piasta a ul. Szkolną
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

36. Uchwała Nr XXI.143.2016 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa, obszaru położonego wzdłuż brzegu Jeziora Miejskiego od strony ul. Powstańców
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujący zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
37. Uchwała Nr XXI.145.2016 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego działki położone przy ul. Leśnej za rondem Żołnierzy Armii Krajowej
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujący zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
38. Uchwała Nr XXI.147.2016 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego obszar położony między ul. Wojska Polskiego a ul. Łowiecką
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujący zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
39. Uchwała Nr XXIV.170.2016 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa w rejonie położonym między ul. Królowej Jadwigi (lewa strona ulicy od budynku nr 45 do torów kolejowych) a Jeziorem Burmistrzowskim
- dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - wymieniono i oznaczono budynki znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków;
 - ustanowiono obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile prac przy ww. obiektach w zakresie przebudowy, rozbudowy, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, zmiany pokrycia dachu itp.,
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
 - obiekty znajdujące się pod ochroną konserwatorską należy utrzymywać w dobrym stanie technicznym, zachowując ich bryłę, gabaryty, historyczne podziały stolarki okiennej i drzwiowej, pokrycie i kształt dachu, a wszelkie prace winny być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
40. Uchwała Nr XXXI.222.2017 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego działki ewidencyjne nr 19, 20 i 21 przy al. Mickiewicza
- dla ochrony dziedzictwa kulturowego wprowadzono następujące zapisy:
 - obszar objęty planem znajduje się w strefie ochrony konserwatorskiej, realizacja robót ziemnych wymagać będzie prowadzenia badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- budynki mieszkalne nr 7 i 8 przy al. Mickiewicza znajdują się w gminnej ewidencji zabytków; obiekty te należy utrzymywać w dobrym stanie technicznym, zachowując ich bryłę, gabaryty, historyczne podziały stolarki okiennej i drzwiowej, pokrycie i kształt dachu, a wszelkie prace związane z ich wyglądem zewnętrznym winny być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
41. Uchwała Nr XXXIX.276.2018 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego obszar położony między ul. Kolejową a ul. Szpitalną
- dla ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wprowadzono zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
42. Uchwała Nr XLI.297.2018 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 25 czerwca 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego obszar położony wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 188 przy ul. Powstańców
- dla ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wprowadzono zapisy:
 - ustalono strefę ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego, na terenie której realizacja robót ziemnych wymagać będzie prowadzenia badań archeologicznych zgodnie z przepisami odrębnymi, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę,
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
43. Uchwała Nr XLIII.311.2018 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 24 września 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego obszar położony między ul. Leśną a ul. 8 Marca oraz działki nr 27/35 i 27/42 położone między ul. Wielatowską a ul. 8 Marca
- dla ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wprowadzono zapisy:
 - ustalono strefę ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego, na terenie której realizacja robót ziemnych wymagać będzie prowadzenia badań archeologicznych zgodnie z przepisami odrębnymi, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę,
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
44. Uchwała Nr XX.170.2020 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 26 sierpnia 2020 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego nieruchomości położone między ul. Norwida a ul. Marii Zientara Malewskiej
- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujący zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
45. Uchwała Nr XXI.180.2020 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 30 września 2020 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Złotowa obejmującego nieruchomości położone między ul. 8 Marca a al. Rodła oraz między ul. Promykową a ul. Słoneczną

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujący zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- 46. Uchwała Nr XXI.182.2020 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 30 września 2020 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Żłotowa obejmującego nieruchomości nr ew. 33/8 i nr ew. 33/11 położone przy ul. Kwiatowej
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujący zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- 47. Uchwałę Nr XXVI.210.2021 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Żłotowa obejmującego nieruchomości położone w rejonie ul. Mokrej
 - dla ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wprowadzono następujące zapisy:
 - teren objęty planem znajduje się w strefie pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych miasta, na obszarze historycznego układu urbanistycznego miasta Żłotów wpisanego do rejestru zabytków pod numerem rejestru A-61/505,
 - na terenie objętym planem obowiązuje uzyskanie pozwolenia WWKZ na prowadzenie robót budowlanych i prac mogących mieć wpływ na wygląd zewnętrzny obiektów,
 - na terenie objętym planem obowiązuje wymóg prowadzenia prac archeologicznych w trakcie robót ziemnych,
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- 48. Uchwała Nr XXVI.212.2021 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Żłotowa obejmującego nieruchomości położone przy ul. Wioślarskiej i ul. Partyzantów
 - dla ochrony dziedzictwa archeologicznego wprowadzono następujący zapis:
 - wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

5.4. Uwarunkowania wynikające z dokumentów wykonanych przez Gminę Miasto Żłotów**5.4.1. Strategia Rozwoju Gminy Miasto Żłotów na lata 2021 – 2030**

Strategia Rozwoju Gminy Miasto Żłotów na lata 2021 – 2030 została przyjęta Uchwałą Nr XXXVIII.280.2021 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 29.12.2021 r.

Przedmiotowa Strategia jest podstawowym i najważniejszym dokumentem miasta Żłotowa, stanowiąc jednocześnie kontynuację polityki jego rozwoju, zdefiniowaną we wcześniejszych opracowaniach strategicznych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

W dokumencie tym zdiagnozowano podstawowe uwarunkowania, potrzeby rozwojowe i potencjał Gminy Miasto Żółtów, także w wymiarze kulturowym oraz dokonano analizy SWOT, wskazano również jej wyzwania rozwojowe i wizję, która brzmi następująco: *Żółtów. Wielkopolskie Źdroje – neutralne dla klimatu centrum zdrowia i aktywnego wypoczynku. Miasto czystych jezior i zieleni atrakcyjne do życia, nauki i pracy. Serce historycznej Krajny*. Opracowana wizja wyznacza kierunek rozwoju miasta Żółtowa, które powinno wykorzystać posiadane zasoby przyrodnicze i geograficzne do zbudowania oferty mieszkaniowej i pobytovej ukierunkowanej na szczególnie cenną wartość, jaką jest zdrowie.

Wśród atutów wpierających sformułowaną wizję wskazano dziedzictwo historyczne i kulturowe - silne tradycje narodowościowe ukształtowane w czasach zaborów oraz dwudziestolecia międzywojennego budujące wyjątkową tożsamość mieszkańców, świadomych swojej tradycji i historii oraz przynależności do kręgu kultury Krajny.

W obszarze strategicznym obejmującym zdrowie, turystykę i przemysł czasu wolnego, jako jeden z celów strategicznych wyznaczono dostosowanie do lokalnych zasobów oferty pobytovej i inwestycje w infrastrukturę służącą spędzaniu czasu wolnego, w ramach której kierunkiem działania ma być poprawa stanu infrastruktury zabytkowej i przygotowanie jej do pełnienia nowych funkcji w zakresie przygotowania dokumentacji i remontu budynków (budynku gospodarczego Muzeum Ziemi Żółtowskiej oraz budynku dworca kolejowego).

Realizacja Strategii zgodnie z przedstawionym planem strategicznym przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności i promocji zabytków znajdujących się na terenie miasta Żółtowa.

5.4.2. Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Żółtów na lata 2017 – 2025

Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Żółtów na lata 2017 – 2025 został przyjęty Uchwałą Nr XXVII.203.2017 Rady Miejskiej w Żółtowie z dnia 26 kwietnia 2017 r.

W programie tym przeprowadzono analizę zjawisk kryzysowych, określono obszary zdegradowane w mieście oraz wyznaczono obszar rewitalizacji. Po przeprowadzeniu szczegółowych analiz w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno – przestrzennej i technicznej wyznaczono najbardziej zdegradowany obszar Żółtowa, który obejmuje swoim zasięgiem obszar Starego Miasta i pokrywa się z obszarem wpisanym do rejestru zabytków. Teren ten został wyznaczony jako teren rewitalizacji.

W dalszej części programu przedstawiono wizję obszaru rewitalizacji, wyznaczono cele i kierunki rewitalizacji oraz przedstawiono podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

5.4.3. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla Miasta Żółtowa został opracowany w 2010 r. Określa organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych na poziomie gminy. Zawiera charakterystykę zasobu i rozmieszczenia zabytków oraz stopnia ich spodziewanego zagrożenia, ponadto wykaz zabytków nieruchomych, sposoby ich ochrony i zabezpieczeń, a także dane dotyczące realizacji prac. Plan ten nie jest aktualizowany.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

5.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody. Chronione wartości przyrodnicze krajobrazu kulturowego**5.5.1. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Złotów na lata 2016 – 2020**

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Złotów na lata 2016 – 2020, przyjęty Uchwałą Nr XVI.94.2016 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 stycznia 2016 r., określa politykę ochrony środowiska w gminie. Niniejszy dokument zawiera analizę stanu środowiska przyrodniczego na terenie gminy, na podstawie której określono cele, kierunki i zadania wynikające z istniejących zagrożeń i problemów, mające na celu poprawę stanu środowiska z uwzględnieniem ochrony klimatu i jakości powietrza, racjonalnego i zrównoważonego gospodarowania wodami, odpadami, zasobami geologicznymi, glebowymi, przyrodniczymi oraz edukacji ekologicznej.

W Programie tym opisano zabytkowe złożenia zieleni występujące na terenie parku Zwierzyniec i na terenie cmentarza żydowskiego tzw. Górze Żydowskiej.

Obecnie w trakcie opracowania jest program ochrony środowiska dla Gminy Miasto Złotów na lata 2022 – 2025 z perspektywą do roku 2029.

5.5.2. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno - pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałe rozmiary drzewa i krzewy gatunków rodzimych i obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe, jaskinie. Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, zwiększają różnorodność, często związane są z wydarzeniami historycznymi, lokalnymi podaniami lub wybitną postacią historyczną. Status pomnika przyrody może nadać wojewoda (rozporządzenie) lub rada gminy (uchwała).

Na terenie miasta Złotowa znajduje się **25 pomników przyrody**. Są to pojedyncze drzewa: 17 dębów szypułkowych i 1 klon pospolity zlokalizowane na Górze Żydowskiej, 4 dęby szypułkowe przy ul. Partyzantów i 3 dęby szypułkowe na terenie Zwierzynca.

5.5.3. Parki

Na terenie miasta Złotowa znajduje się 5 parków:

- **Park Europejski** - Uchwałą Nr XV/92/04 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 24 czerwca 2004 r. w sprawie utworzenia parku miejskiego w Złotowie i nadania mu nazwy, uznano za park miejski obszar rozciągający się między ulicami: Słoneczną a Antoniego Dorsza i Alejami Rodła, obejmujący działki o numerach 967, 969/3, 9/42 stanowiące własność Gminy Miasto Złotów, o łącznej powierzchni 1,75 ha.
- **Park Miejski** - Uchwałą Nr XXI/227/06 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie utworzenia parku miejskiego w Złotowie i nadania mu nazwy, uznano za park miejski zadrzewiony obszar rozciągający się między ulicami: aleją Piasta, Nieznanego Żołnierza i 600 – lecia, obejmujący działkę o numerze 67, stanowiącą własność Gminy Miasto Złotów, o powierzchni 14399 m².

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- **Park im. Adama Mickiewicza** - Uchwałą Nr X/45/07 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie utworzenia parku miejskiego w Złotowie i nadania mu nazwy, uznano za park obszar rozciągający się między ulicami: aleją Mickiewicza, ul. Bohaterów Westerplatte i placem Wolności, obejmujący działkę o numerze 225, stanowiącą własność Gminy Miasto Złotów, o łącznej powierzchni 0,2584 ha.
- **Park Pamięci** – Uchwałą Nr XVIII.157.2020 z dnia 24 czerwca 2020 r. uznano za park gminny teren na dawnym cmentarzu ewangelickim, położony pomiędzy ul. Staszica a Jeziorem Miejskim, na nieruchomościach oznaczonych geodezyjnie numerami 270/3, 270/1, 270/2, 274, 277/1 i 278.
- **Park Słoneczny** - Uchwałą Nr XVIII.158.2020 z dnia 24 czerwca 2020 r. uznano za park gminny teren położony pomiędzy ul. Promykową, ul. Kwiatową, ul. Pogodną, ul. Zamkową, ul. Michała Drzymały, ul. Michała Hubego i ul. Maćkowiczów w Złotowie, na nieruchomościach oznaczonych geodezyjnie numerami 38/2, 36/2, 44/15, 626/1, 625, 39/3 i 39/4.

5.6. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych

- uwzględnianie zabytków archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych Gminy Miasto Złotów;
- uwzględnianie przez inwestorów wytycznych dotyczących ochrony dziedzictwa archeologicznego określonych w decyzjach i opiniach wojewódzkiego konserwatora zabytków.

6. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2018 - 2021

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Złotowa na lata 2018 – 2021 przyjęty został Uchwałą Nr XL.290.2018 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 28 maja 2018 r.

Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z realizacji ww. programu sporządzone zostały dwa sprawozdania:

- sprawozdanie z realizacji w latach 2018 – 2019 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Złotowa na lata 2018 – 2021, przyjęte Uchwałą Nr XVII.148.2020 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 27 maja 2020 r.
- sprawozdanie z realizacji w latach 2020 – 2021 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Złotowa na lata 2018 – 2021, przyjęte Uchwałą Nr XXXIX.289.2022 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 31 stycznia 2022 r.

W I. 2018 – 2019 z założeń programu zrealizowano następujące działania:

- w celu udostępnienia i upowszechnienia wiedzy na temat zabytków oraz umożliwienia zapoznania z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami miasta Złotowa, w tym także rozróżnienia obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

wielkopolskiego i figurujących w Gminnej Ewidencji Zabytków na stronie internetowej urzędu bip.zlotow.pl w zakładce Gospodarka Przestrzenna/Zabytki znajdują się linki z:

- Gminną Ewidencją Zabytków,
 - Uchwałą Nr XL.290.2018 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Żłotowa na lata 2018 – 2021,
 - Sprawozdaniem z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta Żłotowa na lata 2014 – 2017,
 - Uchwałą Nr XXXV.335.2014 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Żłotowa na lata 2014 – 2017”.
- w zakresie dokumentów planistycznych przyjęto 3 uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, do których wprowadzono zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków (Uchwała Nr XXXIX.276.2018 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 25 kwietnia 2018 r., Uchwała Nr XLI.297.2018 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 25 czerwca 2018 r., Uchwałę Nr XLIII.311.2018 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 24 września 2018 r.).
- w zakresie dokumentów planistycznych przyjęto również Uchwałę Nr XLIII.312.2018 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 24 września 2018 r. w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasto Żłotów oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy miasto Żłotów, w której stwierdzono brak aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żłotowa przyjętego uchwałą Nr XXI/138/05 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 24 marca 2005 r.
- prowadzono prace przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy:
- remont Cmentarza Wojennego - w ramach zrealizowanej inwestycji wykonano roboty mające na celu poprawę bezpieczeństwa obiektu oraz poprawę wizerunku i estetyki cmentarza. Wykonane prace polegały m.in. na rozebraniu murków, obrzeży, wykonania podbudowy, oporników, ław betonowych, ułożeniu płyt kamiennych, przełożeniu chodników i zagospodarowania terenu zieleni. W wyniku zrealizowanej inwestycji cmentarz wojenny uzyskał nowe oblicze. Projekt dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Groby i cmentarze wojenne w kraju”;
 - powstanie Parku Pamięci - na dawnym cmentarzu ewangelickim wykonano prace mające na celu podniesienie jakości zagospodarowania terenów zieleni miejskiej. Powstał w tym miejscu Park Pamięci – ostoja zadumy z utwardzonymi nawierzchniami opartymi o ślady dawnych ścieżek i obecnie wydeptanych traków. Projekt był współfinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko;
 - rozpoczęcie prac nad jeziorem Baba - inwestycja wymagała uzyskania pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych. Zaprojektowano budowę infrastruktury parkowej – ścieżek spacerowych wraz z montażem ławek parkowych i koszy na odpady komunalne, na podstawie koncepcji programowo – przestrzennej pn.: „Jezioro Baba – park przy ulicy Mokrej”, autorstwa dr Elżbiety Szopińskiej. Projekt jest współfinansowany ze środków Funduszu Spójności, w ramach Programu

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, działanie 2.5, oś priorytetowa II – Projekt pn. „Podniesienie jakości zagospodarowania terenów zieleni miejskiej na obszarze Gminy Miasto Złotów: jezioro Baba – park (teren) przy ul. Mokrej”.

- ponadto opracowano dokumentacje dotyczące:
 - remontu kaplicy przycmentarnej przy ul. Staszica;
 - przebudowy i remontu Domu Polskiego.
- wydano publikacje oraz materiały przybliżające i promujące dziedzictwo kulturowe miasta: Kalendarz Złotowski 2018, Kalendarz Złotowski 2019, folder: „WĘDRÓWKI PO ZŁOTOWIE Szlak herbowy, Szlak złotowskiego Jelenia, Spacer nad Babą”, mapę i quest do „Szlaku Znaku Rodła w Złotowie”.
- udostępniono na stronie internetowej pod adresem wirtualnyspacer.zlotow.pl od lipca 2019 r. nową funkcjonalność – *wirtualny spacer po Złotowie*, dający możliwość swobodnego, interaktywnego rozglądania się we wszystkich kierunkach oraz przybliżania interesujących szczegółów. Na tym etapie spacer po Złotowie to kilkanaście zdjęć panoramicznych, w tym panoramy kilku zabytków.
- Opracowano projekt pn. „Poprawa atrakcyjności turystycznej Złotowa poprzez utworzenie ścieżki edukacyjnej Szlakiem Znaku Rodła w Złotowie”, zgłoszonego na konkurs organizowany przez Lokalną Grupę Działania Krajna Złotowska. Projekt był dofinansowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W ramach projektu przy Domu Polskim został wybudowany pomnik ks. Patrona Bolesława Domańskiego w formie ławeczki, wyposażonej w aparaturę do odtwarzania dźwięku i możliwość wykonywania zdjęcia – pocztówki. Ścieżkę edukacyjną „Szlakiem Znaku Rodła w Złotowie” opracowano w formie mapy oraz questu, a także oznaczono wybrane punkty szlaku (w tym zabytki będące punktami szlaku) w postaci tabliczek z kodami QR, co umożliwi dotarcie do informacji o danym obiekcie za pomocą specjalnej aplikacji na smartfonie. Uroczystość odsłonięcia pomnika odbyła się 15 czerwca 2018 r. W ramach uroczystości nad Jeziorem Proboszczowskim przy ulicy Jerozolimskiej posadzono 100 lip, które utworzyły kształt znaku Rodła.

W I. 2020 – 2021 z założeń programu zrealizowano następujące działania:

- w celu udostępnienia i upowszechnienia wiedzy na temat zabytków oraz umożliwienia zapoznania z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami miasta Złotowa, w tym także rozróżnienia obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego i figurujących w Gminnej Ewidencji Zabytków na stronie internetowej urzędu bip.zlotow.pl w zakładce Gospodarka Przestrzenna/Zabytki udostępniono linki z:
 - Gminną Ewidencją Zabytków,
 - Sprawozdaniem z realizacji w latach 2018 – 2019 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta Złotowa na lata 2018 – 2021,
 - Uchwałą Nr XL.290.2018 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Złotowa na lata 2018 – 2021,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- Sprawozdaniem z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta Żłotowa na lata 2014 – 2017,
 - Uchwałą Nr XXXV.335.2014 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 27 maja 2014r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Żłotowa na lata 2014 – 2017.
- w zakresie dokumentów planistycznych przyjęto 5 uchwał w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, do których wprowadzono zapisy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków (Uchwała Nr XX.170.2020 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 26 sierpnia 2020 r., Uchwała Nr XXI.180.2020 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 30 września 2020 r. Uchwała Nr XXI.182.2020 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 30 września 2020 r., Uchwała Nr XXVI.210.2021 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 27 stycznia 2021 r., Uchwała Nr XXVI.212.2021 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 27 stycznia 2021 r.).
- w dniu 29 grudnia 2021 r. podjęto Uchwałę Nr XXXVIII.280.2021 w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Miasto Żłotów na lata 2021 – 2030”. Realizacja Strategii zgodnie z przedstawionym planem strategicznym przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności i promocji zabytków znajdujących się na terenie miasta Żłotowa.
- udzielono dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych:
- Uchwała Nr XVII.143.2020 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 27 maja 2020 r. w sprawie udzielenia dotacji z budżetu Gminy Miasto Żłotów na prace związane z zabezpieczeniem i zachowaniem zabytku – cmentarza parafialnego przy parafii p.w. św. Rocha w Żłotowie w wysokości 20.000 zł,
 - Uchwała Nr XXVII.218.2021 Rady Miejskiej w Żłotowie z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie udzielenia dotacji z budżetu Gminy Miasto Żłotów na prace związane z przeprowadzeniem prac konserwatorsko – remontowych budynku kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP Żłotowie w wysokości 30.000 zł.
- prowadzono prace przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy:
- podniesienie jakości zagospodarowania terenów zieleni miejskiej na obszarze Gminy Miasto Żłotów: Jezioro Baba – park (teren) przy ul. Mokrej,
 - przebudowa i remont Domu Polskiego – decyzją nr 92 Starosty Żłotowskiego z dnia 6 marca 2020 r. znak AB.67400.682.2019 został zatwierdzony projekt budowlany i udzielone pozwolenie na budowę obejmujące wykonanie robót budowlanych związanych z przebudową i remontem budynku Domu Polskiego usytuowanego w Żłotowie przy ul. ks. dr. Bolesława Domańskiego, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem rejestru A-802 decyzją z dnia 16.12.1998 r. Wykonano roboty budowlane związane z realizacją wytycznych ekspertyzy technicznej oraz postanowień Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiej Straży Pożarnej i innych potrzeb technicznych w celu poprawienia bezpieczeństwa pożarowego obiektu i stanu technicznego istniejących instalacji elektrycznych. 19 czerwca 2020 r. dokonano końcowego odbioru robót.
 - podniesienie jakości zagospodarowania terenów zieleni miejskiej na obszarze Gminy Miasto Żłotów: Góra Żydowska – Park Nastrojów (teren dawnego Cmentarza Żydowskiego) - przedmiotem inwestycji była przebudowa placu manewrowo-

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- postojowego wraz z montażem ławki parkowej i kosza na odpady komunalne oraz nasadzenia zieleni, na podstawie koncepcji programowo – przestrzennej pn.: „Góra Żydowska – park nastrojów”, autorstwa dr Elżbiety Szopińskiej. 5 października 2021 r. dokonano końcowego odbioru robót. Inwestycja była współfinansowana ze środków Funduszu Spójności, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, działanie 2.5.
- remont kaplicy na cmentarzu przy ul. Staszica – na przedmiotową inwestycję pozyskano dofinansowanie z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 – Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu. Prace zostały podzielone na trzy etapy: 1. Prace remontowe zewnętrzne 2. Utwardzenie terenu wokół kaplicy 3. Prace konserwatorskie – renowacja polichromii oraz wymiana instalacji elektrycznej. Wykonano roboty budowlane zewnętrzne, w ramach którego zostały zrealizowane m.in. następujące prace: roboty pomiarowe, wymiana dachu, wymiana bram i drzwi zewnętrznych, odnowienie stolarki okiennej, roboty malarskie i towarzyszące, wykonanie opaski wokół budynku. 10 lipca 2020 r. dokonano końcowego odbioru robót.
 - podniesienie jakości zagospodarowania terenów zieleni miejskiej na obszarze Gminy Miasto Żółtów: dawny cmentarz ewangelicki – Park Pamięci – utwardzenie terenu wokół kaplicy. Stare, popękane i nierówne płyty chodnikowe zostały wymienione na kostkę granitową i płyty granitowe płomieniowane. 16 października 2020 r. dokonano końcowego odbioru robót. Inwestycja była współfinansowana ze środków Funduszu Spójności, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, działanie 2.5.
 - remont wnętrza kaplicy przy ul. Staszica w Żółtowie - prace konserwatorskie i restauratorskie: dezynfekcja polichromii, tynków, stropów, oczyszczenie zabrudzeń powierzchniowych, usunięcie przemałowań, impregnacja stropów, osuszenie tynków, rekonstrukcja polichromii, ponadto wymiana instalacji elektrycznej oraz zakup wyposażenia. Prace konserwatorskie zostały zakończone w sierpniu 2021 r. Inwestycja była dofinansowana ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa 4. Środowisko, Działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, Poddziałanie 4.4.1. Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu.
- wydano publikacje oraz materiały przybliżające i promujące dziedzictwo kulturowe miasta: Kalendarz Żółtowski 1370 – 2020 – numer jubileuszowy z okazji 650 – lecia istnienia miasta Żółtowa, Quest Wędrówka z Jeleniem przez Żółtowa Dzieje – stworzony z okazji obchodów 650 – lecia istnienia miasta Żółtowa, Quest Szlakiem Przyrodniczych Podbojów Żółtowa – Wielkopolskich Źródołów – spacer prowadzący po urokliwych przyrodniczo zakątkach części miasta.
 - przystąpiono do lokalnej organizacji turystycznej, działającej w formie stowarzyszenia o nazwie Lokalna Organizacja Turystyczna „Wielkopolskie Źdroje” - Uchwała Nr XXXV.261.2021 Rady Miejskiej w Żółtowie z dnia 29 września 2021 r. Celami Stowarzyszenia będzie szereg działań, które niewątpliwie przyczynią się do realizacji celu określonego w punkcie 5, tj. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- dodatkowo należy wspomnieć, iż obecny właściciel budynku nr 33 usytuowanego przy al. Piasta – dawnej willi Friedricha Iwańskiego, która figuruje w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Żłotowa i niewątpliwie była w latach minionych ozdobą miasta, podjął działania i rozpoczął prace zmierzające do wyremontowania tego obiektu.

Reasumując należy podkreślić, że celem gminnego programu opieki nad zabytkami jest zahamowanie degradacji substancji zabytkowej i zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta Żłotowa. Podstawowe założenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta Żłotowa na lata 2018– 2021 realizowane są na bieżąco. W okresie sprawozdawczym stwierdza się pozytywne efekty realizacji programu. Zadania określone w programie realizowane są poprzez działania władz samorządowych, zarówno prawne (zapisy dotyczące ochrony zabytków w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego), jak i finansowe (przeznaczanie środków z budżetu gminy na ochronę zabytków). Realizowane są inicjatywy dotyczące wyeksponowania posiadanych obiektów i rozpoczęto działania na rzecz uatrakcyjnienia ich pod względem turystycznym i edukacyjnym. Poprawił się stan zachowania poszczególnych obiektów zabytkowych.

7. KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

7.1. Gminna ewidencja zabytków

1) nieruchomości

- gminna ewidencja zabytków nieruchomości w formie zbioru kart adresowych została wykonana w 2011 r. i przyjęta Zarządzeniem Nr 43.2017 Burmistrza Miasta Żłotowa z dnia 23 lutego 2017 r.
 - aktualizacja i weryfikacja gminnej ewidencji zabytków:
 - systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną;
 - rozpoznawanie i wprowadzanie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów;
 - włączanie obiektów do gminnej ewidencji zabytków i wyłączanie obiektów z gminnej ewidencji zabytków w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

2) archeologicznych

- gminna ewidencja zabytków archeologicznych w formie zbioru kart adresowych wraz z mapą topograficzną w skali 1: 25 00 z naniesionymi zabytkami archeologicznymi została opracowana w 2012 r.; dla gminnej ewidencji zabytków archeologicznych został sporządzony wykaz zabytków archeologicznych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- gminna ewidencja zabytków archeologicznych Miasta Złotowa została przyjęta Zarządzeniem Nr 43.2017 Burmistrza Miasta Złotowa z dnia 23 lutego 2017 r.
 - uzupełnianie i weryfikacja wykonanej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań oraz uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych Archeologicznego Zdjęcia Polski, na podstawie informacji otrzymanych od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zgodnie z § 18 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 56):

- o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty wójt (burmistrz, prezydent miasta) zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości, która przestała być zabytkiem;
- zawiadomienie o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku będącego historycznym układem urbanistycznym lub ruralistycznym, historycznym zespołem budowlanym, terenem, na którym znajduje się znaczna ilość zabytków archeologicznych, lub nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym do gminnej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty adresowej takiego zabytku, o zamiarze wyłączenia karty adresowej takiego zabytku z gminnej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty dokonuje się w drodze obwieszczenia umieszczonego na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej;
- zawiadomienie o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków umieszcza się na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej do czasu zamieszczenia informacji odpowiednio o włączeniu karty adresowej zabytku, o włączeniu nowej karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków albo o wyłączeniu karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków;
- wójt (burmistrz, prezydent miasta) o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków, o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z gminnej ewidencji zabytków zawiadamia właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem, na co najmniej 14 dni przed planowanym terminem włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków albo wyłączenia tej karty z gminnej ewidencji zabytków;
- do zawiadomienia o włączeniu karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków lub o sporządzeniu nowej karty adresowej zabytku dołącza się odpowiednio potwierdzoną kopię karty adresowej zabytku albo nowej karty adresowej zabytku.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

7.2. Gminny plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

- coroczna aktualizacja planu opracowanego w 2010 r. – na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. nr 212, poz. 2153).

7.3. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych

- udostępnienie niniejszego *Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Złotowa na lata 2022 – 2025* na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Złotowie;
- uwzględnianie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych;
- dla zwiększenia atrakcyjności zabytków dla potrzeb turystycznych i edukacyjnych zlecenie wykonania pozostałych tablic informacyjnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków (część tablic została wykonana i zlokalizowana na Półwyspie Zamkowym i przy innych obiektach);
- utworzenie na terenie miasta ścieżki dydaktycznej przedstawiającej jego historię, krajobraz i zabytki, także te nie wpisane do rejestru zabytków, a kształtujące jego przestrzeń i będące świadectwem jego przeszłości (obiekty architektury sakralnej wpisane do rejestru zabytków, ryglowy dom z 1 poł. XVIII wieku – obecnie Muzeum Ziemi Złotowskiej, spichlerze – kamienny i ryglowy, park wraz z pałacem z ok. 1800 r., pojedyncze budynki mieszkalne przy ul. Kościelnej i ul. Obrońców Warszawy przedstawiające charakterystyczną zabudowę dawnego Złotowa, zespół Zakładu Wodociągów, budynek Starostwa Powiatowego, zespół Sądu przy pl. Kościuszki i inne);
- udostępnianie informacji na temat zasobów dziedzictwa kulturowego z terenu miasta – na bieżąco, podczas opracowywania folderów, albumów promujących miasto, podczas wyjazdów i współpracy z innymi gminami i miastami;
- współpraca z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich w celu ułatwienia dojazdu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- publikowanie miejskich materiałów reklamowych i turystycznych (przewodników, ulotek, folderów, map, itp.) dotyczących dziedzictwa kulturowego i istniejących w mieście zabytków – co roku Gmina Miasto Złotów wydaje questy i kalendarze, planowane jest również opracowanie gry edukacyjnej w postaci aplikacji dla Parku Zwierzyniec oraz gry miejskiej;
- ustalanie z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania dla celów turystycznych;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami w zakresie popularyzacji ochrony dziedzictwa kulturowego;
- współpraca z sąsiednimi samorządami w celu włączania lokalnych szlaków turystycznych w system ponadregionalny.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

7.4. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- włączenie tematyki ochrony dóbr kultury, a także zasobów zabytków i krajobrazu kulturowego miasta, gminy, powiatu i województwa do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę;
- organizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych i najważniejszych miejscach w mieście, gminie i powiecie oraz przedstawianie obiektów zabytkowych;
- wspieranie imprez propagujących wydarzenia historyczne, kulturalne, etnograficzne związane z regionem;
- udział w szkoleniach i konferencjach poświęconych ochronie dziedzictwa kulturowego.

7.5. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remonty;
- merytoryczna pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków;
- nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy udziale urzędu ochrony zabytków poprzez:
 - rozpowszechnianie wśród nich informacji na temat zasad opieki nad zabytkami, profilaktyki i etyki konserwatorskiej;
 - zbieranie od nich informacji na temat przeprowadzonych remontów i odnotowanie tych faktów w kartach adresowych obiektów.
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych;
- określanie zasad i możliwości udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe z terenu miasta (wpisane do rejestru zabytków i ujęte w gminnej ewidencji zabytków głównie znajdujące się na obszarze zabytkowego założenia urbanistycznego) w ramach środków zabezpieczonych w budżecie miasta na dany rok (dotacje, ulgi podatkowe).

Od dnia wejścia w życie Ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 1595) w trybie określonym odrębnymi przepisami Rada Gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane także przy zabytku znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

- poprawa stanu zachowania zabytkowych cmentarzy
 - sukcesywne prowadzenie prac sanitarno - porządkowych na obszarach zabytkowych cmentarzy znajdujących się w granicach miasta, łącznie z utrzymaniem w dobrym stanie historycznych nagrobków i pozostałych elementów nekropolii.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- przeprowadzenie inwentaryzacji fotograficznej i opisowej cennych zachowanych nagrobków i pozostałych elementów we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

7.6. Określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, ważne jest określenie zasad ochrony zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowanie przez inwestorów zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

7.7. Realizacja zadań wynikających z obowiązku opieki nad zabytkami sprawowanej przez właściciela

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje opiekę nad zabytkiem jako działania realizowane przez jego właściciela lub posiadacza, polegające m.in. na prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie oraz korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.

7.7.1. Obiekty zabytkowe stanowiące własność Gminy Miasto Złotów

- wpisane do rejestru zabytków:
 - **ewangelicka kaplica cmentarna** przy ul. Staszica – znajduje się w bardzo dobrym stanie zachowania po przeprowadzonych w latach 2020 – 2021 kompleksowych pracach remontowo – konserwatorskich; obiekt został przekazany w użytkowanie Muzeum Ziemi Złotowskiej, pełni funkcje ekspozycyjno – edukacyjne, zorganizowano w nim Kaplicę Pamięci.
 - **dom szczytowy, ob. Muzeum Ziemi Złotowskiej** przy ul. Wojska Polskiego 2a – znajduje się w dobrym stanie technicznym po przeprowadzonych pracach remontowych w latach 2006 – 2008 oraz wykonanym remoncie zachowawczym elewacji w 2017 r.; obiekt na bieżąco poddawany jest konserwacji i naprawom.
 - **Dom Polski** przy ul. ks. dr. B. Domańskiego 5 – przy obiekcie planowane są prace remontowe obejmujące wymianę pokrycia dachowego na dachówkę karpiówkę, remont instalacji centralnego ogrzewania, wykonanie prac w zakresie branży elektrycznej, wykonanie prac konserwatorskich przy elewacji frontowej oraz remont pozostałych elewacji budynku. W 2019 r. opracowano dokumentację projektową i uzyskano pozwolenie Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków. W 2020 r. uzyskano decyzję Starosty Złotowskiego zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą pozwolenia na budowę dotyczącą przedmiotowej inwestycji. Wykonano już roboty budowlane związane z realizacją wytycznych ekspertyzy technicznej oraz postanowień Wielkopolskiego Komendanta

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ŻŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

Wojewódzkiej Straży Pożarnej i innych potrzeb technicznych w celu poprawienia bezpieczeństwa pożarowego obiektu i stanu technicznego istniejących instalacji elektrycznych.

- **zespół Zakładu Wodociągów** przy ul. Wodociągowej 1 – przy obiekcie planowane jest wykonanie robót budowlanych związanych z adaptacją budynku gospodarczego, budynku mieszkalnego, magazynu i warsztatu na budynek biurowy z salą konferencyjną, dzięki czemu będzie on zagospodarowany, poprawnie utrzymany i udostępniony dla zwiedzających (projekt adaptacji zakłada ekspozycję muzealną zachowanych historycznych elementów). Na przedmiotowe prace zostało wydane pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zespół jest własnością Miejskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.; decyzja o pozwoleniu na budowę z dnia 19.12.2018 r. została przeniesiona na Gminę Miasto Żłotów; zgłoszono już rozpoczęcie robót budowlanych (zamierzony termin 23.12.2021 r.).
- **chałupa podcieniowa przeniesiona ze wsi Święta na teren Zagrody Krajeńskiej** przy ul. Partyzantów – po translokacji znajduje się w dobrym stanie technicznym; Jako element małego skansenu pełni funkcje ekspozycyjno – edukacyjne. Prezentowane są w niej zabytki kultury ludowej.

7.7.2. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nie będące własnością Gminy Miasto Żłotów

Pozostałe obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków z terenu miasta Żłotowa stanowią własność:

- kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP przy ul. Panny Marii – własność Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Wniebowzięcia NMP w Żłotowie, Diecezja Bydgoska;
- kościół parafialny p.w. św. Rocha przy ul. Staszica wraz z cmentarzem katolickim – własność Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Rocha w Żłotowie, Diecezja Bydgoska;
- kościół pomocniczy p.w. św. Stanisława Kostki przy pl. Kościuszki – własność Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Rocha w Żłotowie, Diecezja Bydgoska;
- zespół pałacowo – parkowy przy ul. Jastrowskiej 14 – własność prywatna;
- Starostwo Powiatowe przy al. Piasta 32 – własność Powiatu Żłotowskiego;
- dom szczytowy przy ul. Kościelna 3 – własność prywatna;
- dom szczytowy przy ul. Kościelna 5 – własność prywatna;
- dom kalenicowy przy ul. Obrońców Warszawy 31 – własność prywatna;
- dom w zespole folwarcznym przy ul. Dwór Żłotowski 11 – własność prywatna;
- spichlerz kamienny, ul. Paderewskiego 13/14 – własność prywatna;
- spichlerz ryglowy, ul. Kościelna 2b – własność prywatna.

Ww. obiekty nie są własnością Gminy Miasto Żłotów, w związku z czym nie ma ona możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad tymi zabytkami, a co za tym idzie - nie ma wpływu

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

na sposób ich użytkowania. Natomiast działania pośrednie wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jak również polityki gminy polegają na:

- prowadzeniu edukacji na poziomie szkół podstawowych w zakresie informacji o zasobie zabytków i krajobrazu kulturowego regionu oraz możliwościach ich ochrony,
- promowaniu wśród mieszkańców miasta i przybywających tu gości najcenniejszych zabytków,
- wspieraniu przy współudziale urzędu ochrony zabytków poczyniń związanych z właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem zabytków i ich otoczenia,
- określaniu przy sporządzaniu dokumentów planistycznych warunków i sposobów ochrony zabytków wpisanych do rejestru zabytków, jak również figurujących w gminnej ewidencji zabytków.

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz Gminy Miasto Złotów na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym także na mieszkańców, głównie zabytkowej przestrzeni miasta Złotowa, w celu wywołania w nich pożądaných zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta Złotowa wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, koordynacji, społeczne oraz instrumenty kontrolne.

- **Instrumenty prawne**
 - dokumenty wydawane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych
 - programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
 - uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagadnień ochrony zabytków
- **Instrumenty finansowe**
 - środki własne zatwierdzone uchwałą Rady Miejskiej
 - dotacje
 - subwencje
 - dofinansowania
 - programy uwzględniające finansowanie z funduszy Unii Europejskiej
- **Instrumenty koordynacji**
 - strategie rozwoju gminy
 - plany rozwoju lokalnego
 - programy prac konserwatorskich
 - programy ochrony środowiska
 - studia i analizy, koncepcje
 - plany rewitalizacji

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

- **Instrumenty społeczne**
 - edukacja i tworzenie świadomości potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności
 - informacja
 - współpraca z organizacjami społecznymi
- **Instrumenty kontrolne**
 - utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Złotowie zespołu koordynującego pracami realizującymi poszczególne zadania wynikające z ustaleń programu
 - W skład zespołu wchodzi:
 - 1. Małgorzata Chołódowska
 - 2. Adrianna Belka
 - 3. Joanna Smołuch
 - 4. Anna Poznańska
 - okresowe sprawozdania z realizacji niniejszego programu
 - aktualizacja gminnej ewidencji zabytków
 - monitoring stanu środowiska kulturowego

9. MONITORING DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Burmistrz Miasta Złotowa zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Miejskiej. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez gminę.

Do wykonania powyższego zadania utworzony zostanie zespół koordynujący, monitorujący niniejszy program poprzez analizę i ocenę stopnia jego realizacji.

10. WEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z art. 81, art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami organ stanowiący gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach, jednakże wymagane jest ustalenie procedury postępowania w tej sprawie. Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z budżetu Gminy Miasto Złotów określa:

- **Uchwała Nr XV/94/04 Rady Miejskiej w Złotowie z dnia 24 czerwca 2004 r.** w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

11. NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązek dbania o stan zabytku, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, nakłada na właścicieli i posiadaczy zabytków ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie ww. prac jest jej zadaniem własnym.

Podmioty posiadające tytuł prawny do zabytku mogą ubiegać się o wsparcie finansowe z budżetu państwa na poziomie krajowym i wojewódzkim, z budżetów samorządów oraz ze środków europejskich. Źródła finansowania opieki nad zabytkami pochodzić mogą również od osób fizycznych (np. składki i zbiórki publiczne na określony cel dla danej wspólnoty społecznej), prawnych, organizacji pozarządowych, fundacji, ambasad oraz różnego rodzaju funduszy.

- **Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego** - w ramach programów:
 - *Ochrona Zabytków* - celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.
 - *Ochrona zabytków archeologicznych* - celem programu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących rozpoznanie i dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych.
 - *Groby i cmentarze wojenne w kraju* - celem programu jest wspieranie opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącymi materialne świadectwo kluczowych wydarzeń z historii Polski związanych z walką i męczeństwem, a także wspieranie prowadzenia działań naukowych upowszechniających wiedzę na temat tych wydarzeń.
 - *Miejsca pamięci i trwałe upamiętnienia w kraju* - celem programu jest wspieranie samorządów w zapewnianiu stabilnej opieki nad najważniejszymi miejscami pamięci, stanowiącymi materialne świadectwo wydarzeń kluczowych dla narodowej tożsamości.
- **Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków** – dotacje przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków.
- **Fundusz Kościelny - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych** - dotacje udzielane kościelnym osobom prawnym na remonty i prace konserwatorskie zabytkowych obiektów sakralnych (w szczególności: remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, wodnej, kanalizacyjnej, odgromowej); w szczególnie uzasadnionych przypadkach może nastąpić finansowanie z Funduszu Kościelnego remontu ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: instrumenty muzyczne, dzwony) oraz stałych elementów wystroju wnętrz (takich jak np.: ołtarze, polichromie, freski, posadzki).
- **Samorząd Województwa Wielkopolskiego - Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego** – dotacje udzielane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonym

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA ZŁOTOWA NA LATA 2022 – 2025

lub znajdującym się na obszarze województwa wielkopolskiego, dostępnym publicznie, posiadającym istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub kulturowe.

- **Powiat Złotowski** – na podstawie Uchwały Nr IX/48/2011 Rady Powiatu Złotowskiego z dnia 29.06.2011 r.; dotacja może być udzielona na nakłady konieczne do wykonania ustalonych na podstawie pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, określonych w art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- **Fundacja KGHM Polska Miedź** - celem fundacji jest ochrona oryginalnych i unikatowych zabytków w regionie, budowanie świadomości oraz utrwalanie tożsamości historycznej i narodowej, kształtowanie wśród mieszkańców regionu wrażliwości na wartość dziedzictwa historycznego i kulturowego, restauracja, rewaloryzacja, konserwacja, rewitalizacja – wspieranie darowiznami wszelkich działań prowadzących do zachowania w jak najlepszym stanie obiektów architektury sakralnej i świeckiej, zabytków ruchomych i obiektów kultury materialnej (w tym przemysłowej). Beneficjenci to fundacje i stowarzyszenia, muzea, kościoły, instytucje kulturalne.
- ponadto istnieją możliwości zdobywania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na zadania inwestycyjne i społeczne do współfinansowania z **funduszy** krajowych i zagranicznych **Unii Europejskiej**.

12. BIBLIOGRAFIA

- Biranowska – Kurtz Alicja, *Złotów. Wytyczne i postulaty konserwatorskie do miejscowego planu szczegółowego Starego Miasta w Złotowie*, 1989, maszynopis, archiwum WUOZ Delegatura w Pile
- Kokowski Andrzej, *Przygoda z archeologią*, Warszawa 2011
- Kowalski Andrzej Piotr, *Dawny Złotów. Kultura miasta w okresie staropolskim*, Złotów – Gdańsk 2020
- *Złotów na Krajnie*, red. Zofia Korpusik – Jelonkowa, Złotów 2015
- Karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa, archiwum WUOZ Delegatura w Pile